

ZENOVÉ UČENÍ MISTRA LIN-ŤIHO

„Následovníci Cesty, jestliže chcete získat takové poznání a pochopení, které by souznělo s Dharmou, nebuďte nikdy sváděni ostatními. Se vším, s čím se setkáte, ať je to při vašem vhledu dovnitř nebo při vyhlížení mimo sebe, se neztotožňujte a prostě to zabijte! Jestliže potkáte buddhu, zabijte buddhu. Jestliže potkáte patriarchu, zabijte patriarchu. Jestliže potkáte arahata, zabijte arahata. Jestliže potkáte své rodiče, zabijte své rodiče. Jestliže potkáte své příbuzné, zabijte své příbuzné. Potom poprvé získáte osvobození, nebudete zapleteni ve věcech a budete volně bez překážek prostupovat vším a všude, kam půjdete.“

LIN-ŤI

ZENOVÉ UČENÍ MISTRA LIN-ŤIHO

Anglický překlad: Prof. Burton Watson
Český překlad: Aleš Adámek

PRAHA 1995

© Translations A. Adámek
© SHAMBHALA Publ. Boston, USA

ISBN 80-901653-9-7

Úvod

Škola mahajánového buddhismu známá jako čchan neboli zen se vyznačuje tím, že zdůrazňuje a prosazuje aktivní výraz uskutečněného osvětlení nad pasivní teorií doktríny. Od chvíle, kdy byl tento směr v Číně rozšířen, bylo s velkým nadšením zkompileováno mnoho záznamů aktuálních promluv a činů významných představitelů tohoto směru, tzv. čchanových mistrů. A právě těmito záznamům, kterým se říká *jü-lu* („zaznamenané řeči“), dávali následovníci tohoto směru přednost před sůtrami a scholastickými písmi mahajánového buddhismu a brali to jako pomůcku při hledání a pochopení živého ducha čchanu.

Této práci se říká *Lin-ti čchan-š' jü-lu* („Zaznamenané řeči čchanového mistra Lin-tiho“), kterým se často říká jen *Lin-ti lu*. Tyto záznamy obsahují podrobný popis života a učení Lin-ti I-süana (zemřel r. 866), jednoho z největších a nejvlivnějších čchanových mistrů dynastie Tchang. Tento text byl někdy i nazýván „králem“ mezi všemi čchanovými záznamy. Janagida Seizan, významná japonská autorita na čchanovou historii, napsal, že tyto záznamy reprezentují hlavní a úplně zformulování čchanového myšlení v Číně, a Lin-timu a jeho učení připisuje výjimečnost v čchanové literatuře pro jejich vlastní živost a průraznost.⁽¹⁾ Práce je zvláště významná proto, že zatímco jiné školy nebo linie učení prvotního čínského čchanu nakonec zanikly, tato škola, kterou založil Lin-ti, prosperovala a časem se stala dominantní školou po celé Číně. Byla to jedna ze dvou škol čínského čchanu, které byly představeny v Japonsku ve třináctém století, která přežila až do dnešní doby a která v nedávné době pronikla do mnoha jiných zemí celého světa. Pro všechny uctivatele učení Lin-tiho, kteří tu žili již několik století před námi a kteří tu žijí i dnes, jsou tyto záznamy textem, kterému dávají největší význam.

Podle tradičních záznamů bylo čchanové učení přineseno z Indie do Číny mnichem, který se jmenoval Bódhidharma. Přišel na jih Číny koncem 5. nebo začátkem 6. století a později podnikl výpravu na sever Číny. Je tím pádem považován za prvního patriarchu čchanového směru v Číně.

Bódhidharma byl jistě skutečnou historickou postavou, ale jeho život je tak zastřen legendami, že o něm a o jeho učení nemůžeme skoro nic říci. Stejně tak se to dá říci o jeho žácích, kteří pokračovali v jeho učení a následovali jeho linii učení v počátečních letech vzniku této mahajánové školy čchan. Až zásluhou šestého patriarchy v této linii, tedy mnicha Chuej-nenga (638–713), který přišel z jižní Číny, škola začala přitahovat větší pozornost všech a díky němu konečně nyní získáváme jasný obrázek o tom, jaké doktríny a praxe tato škola prosazovala. Toto je nám umožněno hlavně díky záznamu známému jako *Tribunová sůtra šestého patriarchy*.⁽²⁾ V té době existovalo v Číně již několik odnoží čchanového učení a jedné z nich se říkalo „severní škola“. Tato škola měla mnoho příznivců mezi aristokracií a úředníky hlavních měst dynastie Tchang, Lo-jangu a Čchang-anu. Ale nakonec tato škola vymizela a později všechny odnože čchanového učení hlásaly původ vzniku své linie právě v jižní škole, kterou reprezentoval šestý patriarcha, Chuej-neng.

V počátečních letech dynastie Tchang, která vznikla v roce 618, dominovaly v čínském buddhistickém světě takové školy, jakými byly škola Fa-sianga, Chua-jena a Čen-jena, které měly svá sídla ve velkých chrámech v hlavních městech. Byly pod ochranou aristokracie a občas i samotných vladařů. Tyto školy byly určeny spíše pro elitu než pro populaci jako celek.

V roce 755 založil jeden tížádstivý vojenský vůdce revoltu známou jako „An Lu-šanova vzpoura“, která přivedla celý národ do boje a málem způsobila rozpad dynastie. Hlavní města byla napadena povstalci a vládce s rodinou utekl do exilu. Celý národ byl až do roku 763 utiskován rebéliemi povstalců a touto vzpourou, která způsobila oslabení vládní moci, zvláště co se týkalo dohlížení vládních úředníků nad odlehlými oblastmi. Tyto oblasti se tak staly skutečně nezávislými politickými celky. Tato vzpoura měla samozřejmě dopad i na mnohé buddhistické školy, které byly podporovány vládcem a aristokracií, a nevyhnulo se to ani severní škole čchanu, o které byla zmínka dříve.

Jižní škola čchanu díky tomu, že měla střediska v odlehlých oblastech, unikla nejhorším dopadům této vzpoury, a mohla tak pokračovat ve svém vývoji a propagaci svého učení. Mezi vynikající vůdčí postavy této školy v této době, která se často nazývala „Zlatý věk čínského čchanu“, patřil Ma-cu Tao-i (709–788), žák žaka šestého patriarchy. Když se Lin-ťi zmiňoval o linii učení, do

kteřé sám sebe začlenil, vedl tuto linii po stopách zpět až k Ma-cuovi, čímž Ma-cu zaujímá zvláštní význam v Lin-ťiho linii.

Učební metody Ma-cua a ostatních čchanových mistrů té doby jsou popsány tak, že zde nalézáme paradoxní slovní výměny mezi studentem a mistrem, výkřiky a rány a jiné zjevně iracionální nebo násilné činy, které se staly slavnou charakteristikou čchanové (zenové) tradice. O Ma-cuovi se říkalo, že byl prvním, kdo začal křičet na své studenty, přičemž vykřikoval slabiku, kterou lze v moderní čínštině vyslovit jako *ho*, ale v dobách dynastie Tchang by se vyslovovala asi přibližně jako *khat*. (V japonštině známe výkřik *kacu*, což má hodně společné s tímto výrazem *khat*.) Jiný mistr té doby, Te-šan (780-865), byl prvním, který s sebou nosil hůl, kterou mlátil své studenty při zasvěcování do praxe. Obojí, jak výkřiky, tak i údery, byly integrální částí Lin-ťiho učební techniky.

Co se týče života Lin-ťiho, víme jen, že se narodil v dnešní provincii Šan-tung, což je jižně od Žluté řeky, které se v dobách dynastie Tchang říkalo Che-nan. Jeho rodné jméno bylo Sing. Není žádný záznam o tom, kdy se narodil, ale Janagida se domýšlí, že to bylo pravděpodobně mezi rokem 810 a 815.

Nevíme také, za jakých okolností se stal buddhistickým mnichem, ale pravděpodobně se jím stal v jinošských letech. Lin-ťi sám říká, že se jako mladý mnich zprvu oddal studiu *vináji*, tedy pravidlům pro klášterní disciplínu, a studiu různých sůter a písem. Zde nabyl slušnou znalost písem tradičního mahajánového buddhismu, což je zřejmě v těchto záznamech, kde sám Lin-ťi často uvádí citace a zmiňuje se o těchto pracech a sůtrách. Později, jak sám říká, se stal nespokojeným s úrovní dosaženou studiem těchto písem a obrátil plně svoji pozornost k čchanu.

V té době bylo běžným zvykem mnichů, kteří byli opravdově zaujati čchanem, cestovat po celé zemi za účelem návštěvy různých klášterů, kde se zaposlouchávali do promluv různých čchanových mistrů. Toulali se až do té chvíle, než našli učitele a místo, kde cítili uspokojení svých zvláštních potřeb. I toto se stalo Lin-ťimu, který opustil svůj rodný kraj a vydal se hledat svého učitele. Další zmínka o jeho životě uvádí, že se Lin-ťi usadil u mistra Chuang-poa, kde společně s ostatními mnichy pobýval další dobu svého života.

V čchanu bývalo zvykem, že byl mistr znám pod jménem kláštera či hory, na které sám přebýval. Chuang-po je hora v Kiangsi, ve středisku čchanového pů-

sobení té doby. Lin-ťiho první učitel, u kterého se učil čchan, byl mistr Si-jün (zemřel asi roku 850) z hory Chuang-po. Si-jün byl Dharmovým nástupcem Po-čanga Chuaj-chaje (720–814), který byl zase Dharmovým nástupcem Ma-cu Tao-ie.

Podle údajů ze 48. části této knihy víme, že Lin-ťi byl členem Chuang-poovy skupiny po tři roky a za tu dobu nebyl schopen si vyžádat osobní interview s mistrem Chuang-poem, neboť nevěděl, na co by se ho měl zeptat. Když byl vyhecován hlavním mnichem, zeptal se třikrát mistra na základní význam buddhismu. Pokaždé, když tak učinil, byl zasažen mistrovou holí. Když dostal mladý mnich potřetí ránu holí, domyslí si, že špatná karma z minulosti mu zabraňuje pochopit význam toho všeho a rozhodl se odejít od skupiny tohoto mistra a jít někam jinam. Když se to dozvěděl Chuang-po, souhlasil s tímto rozhodnutím a doporučil Lin-ťimu, aby šel studovat čchan k mistru, který se jmenoval Ta-jü.

Ta-jü, který žil osamoceně v horách na stejném místě, kde žil Ma-cu Tao-i, byl Dharmovým nástupcem Kuej-cung Č-čhanga, což byl Dharmový nástupce Ma-cua. Pod vedením Ta-jüa Lin-ťi dosáhl osvícení. V těchto záznamech se píše, že Lin-ťi poté odešel zase zpět k Chuang-poovi, ale jiné zdroje se zmiňují o tom, že zde Lin-ťi zůstal až do Ta-jüovy smrti či že putoval od jednoho mistra k druhému.

V roce 845 vládce dynastie Tchang, císař Wu-cung, který již dříve vyjádřil odmítnutí buddhismu, se rozhodl z ekonomických a ideologických důvodů omezit bohatství a moc buddhistických institucí. Několik dřívějších vládců v čínské historii podnikli kroky k potlačení tohoto náboženství v zemi, přičemž podezřívali klášterní komunity ze zahálčivosti, přemíry bohatství a morálního úpadku. Ale skutečná persekuce byla zahájena až císařem Wu-cungem, a i přesto, že trvala pouze rok, byla daleko drsnější a účinnější, než tomu bylo kdykoliv dříve v historii čínského buddhismu. Velké množství mnichů a sester bylo donuceno se vrátit zpět k laickému životu a tisíce chrámů a klášterů bylo zničeno. Čínský buddhismus se nikdy již zcela nevzpamatoval z tohoto úderu, nicméně čchan, v důsledku toho, že jeho centra byla na odlehlých místech, se nezdál být drasticky poznamenán, jak tomu bylo u ostatních sekt. Lin-ťi byl pravděpodobně (nejsou o tom žádné dochované zdroje) právě u Ta-jüa v horách, když nastala persekuce, protože jí nebyl nijak zasažen.

Jednou z odlišností ve stylu čchanového klášterního života a ostatních klášterních způsobů života bylo to, že mniši pracovali alespoň zčásti proto, aby si vydělali na své vlastní jídlo a nebyli zcela závislí na almužnách a podpoře od komunity, což bylo na počátku buddhismu běžným zvykem. V těchto záznamech se dočteme, jak Lin-ťi pracoval na poli společně s ostatními mnichy a jak doručil dopis na žádost Chuang-poa do jiného kláštera. Také cestoval po celé zemi, aby navštívil jiná čchanová centra a potkal se zde s mistry.

Nakonec se vrátil na sever Číny, kde se usadil v Čen-čou, což je v dnešní době město Čeng-ting v provincii Chepeh. Zde si našel své budoucí obydlí v malém chrámu, umístěném v blízkosti řeky Chu-tchuo. Tento chrám se jmenoval „Lin-ťi jüan“ neboli „Kláster přehlížející brod“. Odtud mnich přijal jméno Lin-ťi.

Dynastie Tchang procházela v té době těžkými zkouškami. Všude v zemi řádily boje a nepokoje a v roce 907, tedy čtyřicet let po smrti Lin-ťiho, se dynastie rozpadla úplně, čímž upadla Čína do padesátiletého období politické nestability. Drsnost, kterou se vyznačovala doba, ve které Lin-ťi žil, byla nejspíš příčinou radikálnosti jeho učení a důrazného až téměř militantního způsobu, jakým toto učení prosazoval.

V Čen-čou Lin-ťi přednášel své učení skupině mnichů a laických následovníků na žádost určitého úředníka, který se jmenoval Wang, a který byl místodržícím prefektury, ve které se nacházelo i město Čen-čou.

Čchan klade důraz na přístupnost osvícení všem lidem. Jednoduchá a jasná přirozenost tohoto učení měla za následek to, že se čchan jako nový směr stal populární u mužů i žen a že dokonce v té době někteří čchanoví mistři byli žádáni místními úředníky a ostními laiky, aby jim přednesli principy tohoto směru.

Další důležitou postavou v Lin-ťiho životě během jeho pobytu v Čen-čou byl čchanový mnich Pchu-chua, který zde žil již před příchodem Lin-ťiho. Byl to žák mistra, který zase byl Dharmovým nástupcem Ma-cu Tao-ie. Víme o něm jen to, že měl výstřední chování a zemřel záhadnou smrtí (viz 47. část v této knize).

Podle stručného životopisu Lin-ťiho z části 69 této knihy se dočítáme, že Lin-ťi z důvodů, které zde nejsou uvedeny, opustil Čen-čou a šel na jih do prefektury Che, tedy jižně od Žluté řeky, na místa, kde se Lin-ťi narodil. Janagida se domnívá, že byl Lin-ťi pozván vojenským vládním této prefektury na návštěvu.

vu. Nepobyl zde dlouho a odebral se do míst severně od Žluté řeky a usídlil se v chrámu, který se nacházel v dnešní Che-peh a jenž náležel mistru Sing-chuej Cchun-ťiang (830–888), který byl Dharmovým nástupcem Lin-ťiho a který byl Lin-ťimu ku pomoci až do jeho smrti. Lin-ťi zemřel nejspíš 27 května 866, kdy mu bylo něco přes padesát let.

Prof. Burton Watson

Poznámky

- 1) Viz anglický překlad článku Janagida nazvaném „Život Lin-ťiho I-sūana“, přeloženého R. F. Sekakiovou a vydaném v „The Eastern Buddhist: New Series 2 (1972)“.
- 2) Vydáno česky v Odeonu jako světová četba, sv. 553, přeložil O. Král.

Předmluva překladatele

Lin-ťi byl bezesporu velký mistr zenu. Jelikož takových učitelů nebylo a není mnoho, je třeba i dnes opravdovým zájemcům o zen předložit některá klasická díla, aby tak mohli nahlédnout do pokladnice velké duchovní tradice lidstva a dostat se takzvaně do „obrazu“. Čím více takových klasických knih bude u nás k dostání, tím více se může zamezit šumu z nepochopení, který by mohl vzniknout v případě, kdyby si místní mládež i dospělí intelektuálové začali pod pojmem *zen* představovat cokoliv, jako např. „vyvanutí při drogových seancích“, „úlet do pseudoprázdnoty v počítačovém světě virtuální reality“, „sexuální extáze končící tzv. nirvánou“, „doslovná znalost súter, písem a historie“, „cestovní horečka a nutnost navštívit všechna svatá místa na světě“, „zabsolutizování pouze jedné cesty, jednoho učitele, jednoho jazyka, jednoho náboženství nad ostatními“, „komplex tzv. ovečky ve stádě resp. sektě“, „závislost na rituálech a jiných náboženských praktikách“, „liščí prohnání vyždímat co nejvíc ze všeho jen pro sebe“, „paranoidní nemoc prohlašovat sebe sama za Boha, Šivu, Avatára“, „chorobná závislost na práci a hrdost z tzv. svého díla“... a další projevy a představy, které člověk nerad likviduje, a zážitky, na kterých lpí a které vyžaduje.

Lin-ťi i přesto, že byl k dispozici pro kohokoliv, nebyl ve skutečnosti učitelem pro masu lidí. Před nikým se neschoval, ale málokdo s ním dokázal konverzovat tváří v tvář, byť jen malou chvíli.

Od počátku lidstva řešíme stále stejný problém. Jak dosáhnout opravdové štěstí ve svém životě. „Zakopaný pes“ vězí v tom, že lidé se ženou „dopředu“, místo toho, aby šli „dozadu“, a tak toto *pravé* štěstí nemohou nikdy nalézt. Co myslím tím hnaním se „dopředu“? Je to právě to, co nám servíruje naše mysl, co vnímají naše smysly a co je bráno za takzvaně skutečné. Začne to v dětských letech, kdy máme mnoho zájmů a koníčků, přání a potřeb a pokračuje to dál houbou za materiálním majetkem, což graduje potěšením z dobrého jídla, dobré zábavy, dobrého sexu, potěšení z cestování, úspěchů v kariéře, tepla rodinného krbu a končí to otázkou: „Co dál?“ Když toto všechno máte za sebou, začnete uvažovat nad podstatou svého života a tady se již zamýšlíte nad tím, zda-li máte

dále a dále získávat nové zkušenosti a nabývat nové a nové představy o sobě a o všem ostatním, a tím pádem stále kráčet „dopředu“, nebo zda se snad nemáte otočit a vracet se „dozadu“ a začít se ptát sebe sama po své podstatě, po zdroji toho všeho a po svém skutečném domovu. Bude Vám to trvat ještě dlouhou dobu, než dokonáte všechny ty vámi vytvořené plány a projekty ve snaze získat mnohé další zkušenosti, nabytí mnohé schopnosti, poznání různých věcí a výtvořů lidstva, než se zcela definitivně rozhodnete s tím vším přestat a učinit pro vás veledůležitý obrát „čelem vzad“.

Je přirozené, že první, co vás napadne ve své nevědomosti, je chybná představa hledat odpověď na pro vás zásadní otázky (jako např. „Kdo jsem já?“, „Proč jsem tady?“, „Co je to smrt a co je po smrti těla?“, „Co je to láska?“, „Existuje Bůh?“) v náboženství a to je další past, která na vás čeká. Začnete horoucně uctívat Spasitele, provádět rituály a brát duchovní aspekt za to nejdůležitější ve svém životě. Když si i tímto projdete bez ztráty zdravé intuice a poznáte podstatu a zdroj veškeré duchovnosti, čímž poznáte i podstatu sebe sama, jste připraveni zlikvidovat i tyto zbytečné nánosy, které vás blokují. A co dál? A tady teprve přijde na řadu Lin-ťi a jeho radikální učení, které je tu proto, aby vám pomohlo zlikvidovat veškeré naděje a iluze. Když jsme dožráli a jsme připraveni přijmout i toto konečné učení, nezbývá nám nic jiného než nezávislost na nikom a na ničem. Kdo chce najít Buddhu, musí zabít Buddhu. Kdo se chce držet Lin-ťiho, musí pustit Lin-ťiho. Kdo chce být svobodný, musí přestat být.

Máte-li chuť o tom diskutovat, pusťte to z hlavy a raději utište mysl a medituje na toho, kdo ve vás medituje, na „tu osamocenou zářnost bez pevného tvaru či formy“, která je v každém z nás. Až tohoto meditátora (resp. tuto zářnost) najdete, nejásejte, ale rychle se toho pusťte. Až tu nebude ani toto, ani vy, je čas jít třeba na pivo nebo do práce a věnovat tuto knihu někomu, kdo ji ještě potřebuje. Právě poznání leží stejně za slovy a cokoliv, co bylo kýmkoliv napsáno či řečeno, ať to byl sám pán Buddha, Kristus, Lin-ťi a další, není nyní nic než prázdná slova bez autora. A kdyby tu byl Lin-ťi, možná by se Vás zeptal: „Co tu chcete vymačkat z mých a jejich vyschlých kostí?“

Už víte, co je to *zen*?

Aleš Adámek

Předmluva „Zaznamenaných řečí Mistra čchanu Lin-ťiho Hui-chao z Ťien-ťiou“⁽¹⁾ od Ma Fanga.⁽²⁾

V horách v klášteře u Chuang-Poa se Lin-ťi jednou setkal s bolestnými údery. Potom se i on sám naučil, jak dloubat do žeber Ta-yüa. Tato „užvatlaná babička“ ho nazývala „Malý ďábel, co se v noci pomočuje!“ Chuang-Po řekl: „Tento vzteklý idiot sem přišel, aby znovu zatahal tygra za vousy!“ Ve strmé rokli vysázel borovice, aby lidem, kteří přijdou po něm, označil cestu. Rýčem okopával půdu a „pohřbíval“ všechny zaživa. Chuang-Po to dovolil mladému muži a dával mu facku na tvář. Když mladý muž odcházel z kláštera, chtěl spálit opěradlo na ruce, ale později si již jako Mistr (Lin-ťi) sedl na jazyk každého ve světě. ⁽³⁾

Chuang-Po mu řekl: „Když nejdeš do Cho-nanu, jdi zpět do Cho-pej.“ V klášteře, kde se Lin-ťi usadil, nabízel spasení všem těm, kdo tam přicházeli nově nebo pravidelně. Měl zcela upevněné poznání podstaty, pomocí kterého lze přejít na druhou stranu. Strmý sráz povstávající nad deseti tisíci chvilkami. Odstranil osobnost, odstranil prostředí, čímž utvářel a formoval vhodné prvotřídní žáky.⁽⁴⁾ Se svými třemi tmavými branami a třemi životními pečeti formoval a dusil své mnichy. Sám v sobě byl stále doma, a přesto nepřestal být na cestě. Byl Pravým mužem jakéhokoli řádu, vcházející a vycházející z tělesných bran (svých smyslů). Hlavní představení těchto dvou hal na sebe křičeli současně; hostitel a host byli dokonale zřejmí. I když osvěcení a akce jsou současné, v základě tu neexistuje žádné následující ani pozdější⁽⁵⁾, stejně jako je tomu u květiny vytvarované do tvaru zrcadla a odražející obraz, nebo jako u prázdného údolí, které přeměňuje zvuk. Jeho reakce byly skvělé, a ať směřovaly kamkoliv, nezanechaly za sebou té nejmenší stopy.

Setrásl ze sebe svoji róbu a šel směrem na jih. Zastavil se v Tcha-mingu. Zde prováděl své praxe Ts'un-ťiang z kláštera Süng-hua, přivítal a pozdravil Mistra ve východní hale.⁽⁶⁾ Mistr tam zůstal jen s mosaznou lahví na vodu a s kovovou žebračí miskou, zavřel svoje dveře, přestal mluvit k ostatním, borovice již byly staré, neužitečný mrak, zcela odloučen ve své spokojenosti. Potom krátce zíral

na stěnu, zdálo se, že pronese tajemné předání, které bude jeho poslední. Řekl: „Moje opravdová Dharma – kdo jí důvěřuje? Tento slepý osel ji může jednoduše zlikvidovat!“⁽⁷⁾

Starý Jen z Jüan-tüe nám nyní ve prospěch druhých zanechal tento text.⁽⁸⁾ Text byl důsledně zkontrolován a prozkoumán tak, aby byl zcela zbaven chyb a nepřesností. Je tu ovšem stejně jeden výkřik, který byl opomenut – ten si už musíte doložit sami. Vy, čchanoví následovníci vybavení očima, necht' vás nenaadne si tento text vykládat chybně!

Tato předmluva byla uvážlivě napsána v éře Süan-che, v roce *kchuej-cu* (v roce 1120), patnáctém dni prostředního podzimního měsíce.

Poznámky

1. Čen-Čou byl za doby života Lin-tiho jedním ze čtyř okresů, náležící do prefektury Čcheng-te-fu nebo-li Čcheng-te. Tato prefektura byla také nazývána Cho-pej. Za dob dynastie Tchang byl tento okres skutečně politicky nezávislým krajem a byl řízen místním *čchie-tu-š*, neboli vojenským místodržícím.
2. O Ma Fangovi, úředníkovi z dynastie Sung, kterému byly přiděleny různé dojemné tituly, se nic nedochovalo. Tato předmluva je z větší části napsána v úhledných čtyřech charakteristických frázích a mnohé z nich jsou vytaženy přímo z textu. Pro čtenáře by proto bylo lepší, kdyby si nejprve přečetl text, než se pustí do této předmluvy. Když neopomeneme naši znalost textu, potom můžeme seznat, že tato předmluva shrnuje hlavní události a proslovy Lin-tiho.
3. Snad by to mohlo znamenat „a dal na vzkaz svého mistra Chuang-Poa“.
4. Výraz přeložený jako „prvotřídní žáci“ je v čínštině *sien-tchuo*, zkratka slova *sien-tchuo-pcho* neboli *saindhava*. Tento výraz je z deváté kapitoly *Nirvana sūtry* a náleží k označení prozřavého duchovního adepta nebo následovníka.
5. Význam této pasáže je nejasný, ale ti, kdo komentovali tento text, mají za to, že výraz „osvětlení“ vystihuje učitelovo hodnocení přirozenosti a stupně studentova pochopení a „akce“ je činem, který je vykonán na základě tohoto hodnocení.
6. Tato část je vybrána z napsu na pagodě, viz část 69.
7. Narážka na předání Lin-tiho učení San-šengovi, viz část 68.
8. Čchanový mistr Jüan-tüe Cung-žen z hory Ku ve Fu-čou.

**Zaznamenané řeči čchanového Mistra
Lin-ťiho Chuej-čao ze Čen-čou**

Sestavené Dharmovým následovníkem
Chuej-žanem, který sídlil v chrámu San-šeng.⁽¹⁾

Lin-ti na procházce

První část

Vstoupení do haly

Stálý návštěvník Wang, starosta prefektury, společně se svými úředníky požádal Mistra Lin-řího, aby v přednáškové hale zaujal své místo k promluvě a udělil jim řeč. ⁽²⁾

Mistr vstoupil do haly a řekl: „Dnes jsem musel vyhovět přáním lidí, nemohl jsem je zamítnout a vstoupil jsem do této haly. Kdybych s vámi dnes projednával pravou oblast zájmu buddhismu z hlediska následovníků sekty čchanových patriarchů ⁽⁴⁾, pak bych nemohl svá ústa ani otevřít a vy byste neměli žádný prostor, kam byste mohli vkročit. Dnes jsem ovšem byl požádán o promluvu stálým návštěvníkem, tak proč bych měl skrývat principy naší sekty? Snad tu jsou nějací chrabrí vojevůdci, kteří by rádi svolali své šiky a stáhli své prapory. Nechme je, ať skupině ukáží, co dokáží!“

Mnich se zeptal: „Jaký je základní význam buddhismu?“

Mistr vykřikl.

Mnich se poklonil dolů.

Mistr řekl: „Pro tohoto pravého mnicha má cenu mluvit!“

Někdo se zeptal: „Mistře, písně jakého stylu zpíváte? Jakou školu a učení zastupujete?“

Mistr řekl: „Když jsem byl v klášteře u Chuang-Poa⁽⁵⁾, zeptal jsem se třikrát na stejnou otázku a dostal jsem vždy ránu.“

Mnich začal něco říkat. Mistr na něho zakřičel a uhodil jej, řka: „Neumíš zatlouci hřebík do prázdného nebe!“

Vedoucí výuky řekl: „Tři povozy a dvanáct směrů učení dostatečně vyjasňují přirozenost Probuzeného, není-li pravda?“⁽⁶⁾

Mistr řekl: „Divoká tráva – nikdy ji nikdo nezkosí.“⁽⁷⁾

Vedoucí výuky řekl: „Buddha jistě neklamal lidi!“

Mistr řekl: „Buddha – kde je?“

Vedoucí výuky na to neměl žádnou odpověď.

Mistr řekl: „Zkoušíš mě podvádět přímo před stálým posluchačstvem? Ustup stranou! Bráníš jiným v kladení otázek!“

Mistr tento výstup ukončil tím, že řekl: „Tento dnešní náboženský spolek se sešel proto, aby řešil jednu velkou pravou oblast zájmu buddhismu. Je tu ještě někdo, kdo se chce zeptat na jakékoliv otázky? Rychle se přihlašte a zeptejte se!“

„Ale i když otevřete svá ústa, tak to, co řeknete, nebude mít nic co do činění s touto oblastí zájmu. Proč říkám právě toto? Protože Šakjamuni řekl, není-li pravda, že Dharma je oddělená od slov a písem a není zasažena přímými nebo nepřímými příčinami.⁽⁸⁾ (pozn. českého př.: *Dharma je za dosahem intelektu a jakékoliv příčiny vznikají v projevu, tj. v dualitě, kdežto pravá Dharma je nezasazitelná tímto iluzorním projevem.*)

„V důsledku nedostatečné víry nejste schopni prohlédnout své stažení a křeč. Mám obavy, že budete způsobovat zmatek stálému návštěvníkovi a jeho úředníkům, a tím jim nedáte příležitost k uskutečnění jejich probuzené přirozenosti. Proto pro mě nastal nejlepší moment, kdy je třeba to rozpustit a odejít.“

Po této větě vykřikl a na závěr řekl: „Mají vůbec tito lidé s tak slabými kořeny víry vůbec šanci dočkat se dne, kdy spatří konec toho všeho? Děkuji vám za to, že jste tu setrvali tak dlouho.“

Poznámky

1. Chuej-žan, jak je zmíněno v části 68, byl Dharmovým dědicem Lin-ťiho. San-šeng se nacházel v Čchen-čou.
2. *Stálý návštěvník* (čchang š), zkratka pro *pomocného kavaléristu a stálého návštěvníka*, byl původně oficiální titul. Zde to je ryze zdvořilostní oslovení. Ztotožnění s Wangem, hlavním starostou prefektury, není zcela doložené. Janagida tuto postavu zkusmo přirovnává k Wang Šao-i, který působil v letech 857 až 866 jako *čchie-tu-š*, neboli jako vojenský návladní v Čcheng-te-fu. „Vstoupení do haly“ a „zaujetí svého místa k promluvě“ značí přípravu k proslvu ke skupině mnichů nebo laických posluchačů.
3. Pravá oblast zájmu neboli základní význam buddhismu (*ta-š* nebo *i-ta-ě*) – smyslem Buddhova zjevení ve světě byla právě tato oblast zájmu – pojem převzatý z druhé kap. *Lotosové sútry*.
4. Tzn. čchanovou sektu.
5. Chuang-Po je Si-jün (zemřel asi v r. 850) z hory Chuang-Po a byl to známý čchanový mistr té doby a učitel Lin-ťiho.
6. *Vedoucí výuky* (*cuo-ču*) je označení pro vysoce postaveného mnicha z nějaké jiné sekty, než

byla čchanová. Tento mnich se plně věnoval studiu a učení buddhistických písem. Tři pobozy a dvanáct směrů reprezentují úplné učení buddhismu. Mnich se ptá, proč tu je jakákoliv potřeba po určitém druhu „oddělené transmise“, která je zcela mimo dosah písem a o které se v čchanu (zenu) mluví proto, aby se jeho následovníkům podařilo pochopit přirozenost probuzení.

7. Výrok je velice lakonický, ale zdá se, že se tento výrok vztahuje k přirozenému stavu projevené bytosti. Takže lidská bytost právě taková, jaká je, utváří přirozenost Probuzeného; není tu žádná potřeba studovat písma.
8. První část této citace pochází z *Lankavatara sútry*, kapitola 4, a druhá část je z *Vimalakirti sútry*, kapitola 3.

Mistr měl jednoho dne příležitost navštívit návladního v Cho-pej. Stálý návštěvník Wang, návladní prefektury, požádal Mistra, aby zaujal své místo k promluvě.

V té době právě vstoupil do haly také Ma-jü, který se zeptal: „Které z těch tisíce očí tisícirukého bódhisattvy soucítění je tím pravým okem?“⁽¹⁾

Mistr řekl: „Které oko je tím pravým z těch tisíce očí tisícirukého bódhisattvy? Odpověz mi! Odpověz mi!“

Ma-jü stáhl Mistra z jeho místa a sedl si tam místo něho.

Mistr šel co nejtěsněji k němu a řekl mu: „Jak se máš?“

Ma-jü již skoro něco ze sebe dostával, když v tom ho Mistr uchopil, strhl ho dolů a sedl si opět na své místo.

Ma-jü poté vypochoďoval z haly a Mistr sestoupil dolů ze svého místa.

Poznámky

1. Mních Ma-jü byl takto nazýván podle hory Ma-jü v Pchu-čou, kde tento mnich žil; jeho vlastní jméno a totožnost jsou neznámé. Viz část 42. Kuan-jin neboli Kannon, bódhisattva Avalokitešvara, jsou často zobrazováni s množstvím rukou a očí, symbolizujícími bódhisattvovu hojnost a vše-vidoucí soucítění.

Mistr vstoupil do haly a řekl: „Zde v této hromádce červeného masa je Pravý muž bez řádu.⁽¹⁾ Neustále vchází a vychází branami vaší tváře.⁽²⁾ Pokud je tu někdo z vás, kdo to skutečně nevidíte a nechápete, potom pohleďte! Jen pohleďte!“

Byl tam jeden mnich, který přišel blíž a zeptal se: „Co to znamená – Pravý muž bez řádu?“

Mistr se zvedl z křesla, přistoupil k mnichovi a řekl: „Řekni! Řekni!“

Mnich byl právě sto ze sebe něco dostat, zatímco Mistr ho nechal být, ukázal mu záda a řekl: „Pravý muž bez řádu – co je to za podělanou stěrku na výkaly!“⁽³⁾

Mistr potom odešel do svého obydlí.

Poznámky:

1. Pravý muž (*Čen-žen*) je taoistický pojem převzatý od Čuang-C a vystihuje osvícenou osobu; často se tento termín používal v buddhistických písmech jako přepis slova *buddha*.
2. „Brány tváře“ zde označují smyslové orgány a šest smyslů: zrak, sluch, čich, chuť, dotyk a intelekt.
3. Doslova „stěrka na vytírání výkalů“, používaná místo toaletního papíru, který se v té době nepoužíval. Mohlo by se zde použít jiné pojetí – „hromádka uschlých hoven“. Účinek je v obou případech stejný.

Mistr vstoupil do haly. Mnich ho uvítal hlubokým úklonem. Mistr zařval. Mnich řekl: „Důstojnosti, bylo by správné, kdybyste se nepokoušel již více slídit a tajně pozorovat lidi!“

Mistr řekl: „Řekni mi tedy, kam jsi se dostal?“

Mnich okamžitě vyštěkl.

Jiný mnich se zeptal Mistra: „Jaký je základní význam buddhismu?“

Mistr vykřikl.

Mnich se uklonil k zemi.

Mistr mu řekl: „Co myslíš, byl či nebyl můj výkřik gestem souhlasu?“

Mnich mu na to odvětil: „Cizí lupiči byli zcela zbiti!“⁽¹⁾

Mistr řekl: „Jakou chybu udělali?“

Mnich na to: „Další, již druhý útok není povolen!“

Mistr na něho nakonec zařval a bylo to.

Stejného dne proti sobě seděli ve dvou částech meditační haly⁽²⁾ hlavní mniši a navzájem se napadali pohledy a současně i výkřiky.

Mnich se zeptal Mistra: „Byl zde při tomto překřikování nějaký host a hostitel nebo tu nic takového nebylo?“⁽³⁾

Mistr řekl: „Host a hostitel tu jsou zcela zřejmí!“

Potom k tomu ještě Mistr dodal: „Vy všichni, co jste tu, se jděte v případě, že chcete pochopit tuto moji poznámku o hostu a hostitelovi, zeptat dvou vedoucích mnichů této meditační haly.“ *(pozn. č. př.: Zde je patrné, že oba hlavní mniši byli nevědomí a oba se drželi své chybné totožnosti a Lin-ti posílal ostatní mnichy za nimi, aby se sami mniši namáhali a pochopili, co je a co není pravé.)*

Těmito slovy se Mistr rozloučil a opustil tuto místnost.

Poznámky:

1. Mnich zde mluví, jako kdyby byl vládním úředníkem komentujícím přepadení bandou lupičů a rolnických rebelů.
2. Meditační hala byla rozdělena na dvě části, na část přední a zadní.
3. Jinak by se zde dalo říci toto: Lze říci, že jeden mnich je lepší než ten druhý?

Mistr vstoupil do haly. Mnich se ho zeptal: „Jaký je základní smysl buddhismu?“

Mistr držel vztyčenou plácačku na mouchy.

Mnich vykřikl.

Mistr ho plácl.

Jiný mnich se ho zeptal: „Jaký je základní smysl buddhismu?“

I tentokrát měl Mistr v ruce vztyčenou plácačku na mouchy.

Mnich vykřikl.

Mistr také vykřikl.

Mnich se chystal něco říci, zatímco Mistr ho zasáhl plácačkou.

Mistr řekl: „Vy všichni, jste-li tu kvůli Dharmě, neváhejte obětovat svá těla či-li se vzdejte svých životů! (pozn. č. př.: *Vzdejte se své totožnosti s tělem a myslí – své osobnosti a všeho, co osobnost po celou svoji existenci nabyla, tj. vědomosti, zážitky, vazby atd.*) Když jsem před dvaceti lety pobýval u Chuang-Poa, zeptal jsem se ho třikrát na to, co je tou nejjasnější a nejzákladnější podstatou buddhismu, a on byl třikrát tak laskav, že mně vždy uštedřil ránu svou holí.⁽¹⁾ Bylo to, jako by mě popleskal větví napuštěnou v leptavé hmotě (pozn. č. př.: *speciální výtažek ze stromu, který roste v Číně – angl. mugwort*). Vzpomenu-li si na to nyní, vyvstane ve mně přání opětovně pocítit rány, jako byly ty od Chuang-Poa. Je zde někdo, kdo by mi mohl ubalit jednu takou ránu?“

V tu chvíli se postavil jeden mnich ze skupiny a prohlásil: „Já ti ji dám!“

Mistr sebral svoji hůl a podal ji mnichovi. Mnich byl připraven ji vzít, jenže Mistr ho v tom okamžiku touto holí praštil.

Poznámka

1. Viz oddíl 48

Mistr vešel do haly. Mnich se ho zeptal: „Co je skryto pod pojmem ‘na ostří nože’?“⁽¹⁾

Mistr odpověděl: „Strašné! Strašné!“ (pozn. č. př.: *I dokonalá rozlišující intuice není pravou Dharmou, která je za všemi úrovněmi, a proto i toto Lin-ťi odmítá.*)

Mnich se připravoval něco poznamenat, ale Mistr ho ihned praštil.

Někdo se zeptal: „Jak to dopadlo s laickým žákem Š-š šan-tao, jenž pracoval jako drtič zrna, a zapomněl, že hýbe chodidly. Kam se vůbec dostal?“⁽²⁾

Mistr řekl: „Utopil se v hlubokém proudu.“

Mistr Lin-ťi potom řekl: „Nikdo, kdo sem přijde, mi nikdy neproklouzne a neunikne. Vždy pochopím, odkud přichází.“⁽³⁾ Jestliže přijdete v určité podobě (pozn. č. př.: *Podobou se zde myslí osobnost neboli ztotožnění se s tělem a myslí*), prostě se stane, že ztratíte tuto podobu a cestu k ní, a pokud v této podobě nepřijdete, oběsíte se tu, aniž byste přitom k tomu použili provaz. (pozn. č. př.: *Ten, kdo se má oběsit, provaz a ten, kdo je oběšen – toto všechno je jedním a tím samým (iluzí), nicméně i tuto úroveň vědomí je třeba překonat, a proto se tu mluví o oběšení*). Neloudejte se tu bezstarostně v kteroukoliv hodinu ve dne v noci a neprohazujte tu své názory! I když víte nebo nevíte, co děláte, vždy budete chybovat. (pozn. č. př.: *Vědomost a nevědomost jsou dva protiklady v dualitě, proto je třeba obojí pochopit a transcendovat*). Toto prohlašuji zcela jasně. Svět je dokonale svobodný v možnosti kritizovat mne či odsuzovat mne za vše možné! Děkuji vám, že jste tu byli dnes tak dlouho.“

Poznámky

1. Čepel poznání, která prochází vším a ničí veškeré rozlišující myšlení.
2. Š-š šan-tao, starší současník Lin-ťiho. Mnich, jenž byl donucen se navrátit k laickému životu během potlačování buddhismu za doby vlády císaře Wu-cunga. Tento mnich zůstal jako *sing-če*, neboli jako laický žák a pracoval v kláštře, kde měl na starosti drčení zrna. Otázka: „Kam se vůbec dostal?“ značí dotaz: „Jakého mentálního stavu nebo stupně osvícení dosáhl?“
3. Neboli to znamená: „Pochopím stav každého, tedy jeho úroveň osvícení.“ Nicméně je nejasné, zda se tato slova vůbec vztahují k předchozím rozhovorům.

Mistr vešel do haly a řekl: „Jedna osoba sedí na vrcholku opuštěné hory, a přesto se neodloučila ze světa. (pozn. č. př.: *Toto je vynikající úroveň poznání, nicméně ještě to není osvobození. Proto Buddha říkal mnichům, aby se cvičili v odloučení, tj. sloučení se do jednobodovosti, sezení na hoře a odloučení sebe sama. Jestliže tím adept projde, je osvobozen a vstupuje do ruchu měst jako Probuzený.*) Jedna osoba se nachází ve středu rušných městských ulic, a přesto v ní nevytvářejí žádné tužby či nechuť.⁽¹⁾ Kdo je vpředu? Kdo je vzadu? Nemyslete si, že mluvím o Vimalakírtim, a nemějte za to, že tu mluvím o Fu Ta-šim!⁽²⁾ Opatrujte se!“

Poznámky

1. Obě osoby jsou ve stavu, jenž překračuje dualismus absolutního a relativního. (pozn. č. př.: *Nejdříve musí tato osoba rozpustit svoji individualitu ve stavu čiré přítomnosti, kde již není žádné já a ty, a pak musí překonat i tuto úroveň přítomnosti a pak se dostává do stavu, o kterém mluví Lin-ťi, tj. být ve světě přítomen, ale nebýt v něm dosažitelný, neboť vše, co se ve světě děje, pozoruje to, co je nepopsatelné, a ví to Ten, který je nepoznatelný.*)
2. Vimalakírti, bohatý indický obchodník, jenž žil za doby života Šakjamuniho Buddha a který jasně a hluboce chápal Buddhovo učení, je hlavní postavou v knize *Vimalakírti sůtra*. Je ideálním reprezentantem laického světce. Fu Ta-š(497–569) byl vysoce uctívaný čínský buddhistický laik. Lin-ťi zde říká: „Nemyslete si, že tu mluvím o historických postavách – mluvím zde o vás!“

Mistr vstoupil do haly a řekl: „Jedna osoba je věčně na cestě, ale přesto nikdy neopustila domov. Jedna osoba opustila domov, ale není na cestě.⁽¹⁾ Kdo z nich je dostatečně hoden toho, aby obdržel almužnu od lidských a nebeských bytostí?“

Po tomto výroku sestoupil ze svého křesla.

Poznámka

1. Dá se předpokládat, že „cestou“ je myšleno relativní a „domovem“ absolutní, nicméně i jiné komentáře jsou tu možné (pozn. č. př. *Lin-ŕi chce sdělit, že pohyb (cesta) a nepohyb (domov) tu je současně a neexistuje jedno bez druhého. Ten, kdo je Probuzený, je zároveň doma (v nirvāně neboli absolutnu) a současně na cestě (v samsāre neboli relativním projevu), avšak kdyby byl v jednom, či v druhém, nemohl by být zároveň v obojím, a proto jen on je tam, kde je, tedy ani ne v jednom a ani ne v druhém, ale současně v obojím. Na rozdíl od Probuzeného je nevědomá osobnost uvězněna ve své iluzorní představě, která je oddělena od skutečnosti, a proto je tato osobnost jako nějaký vyhnanec, který není ani doma a ani na cestě a nikde nikdo o něho nestojí, protože ve skutečnosti neexistuje, a tak jen ona sama musí pochopit marnost své pozice a vzdát se do proudu spontánního neosobního dění, tedy vydat se na cestu a spočívat zároveň v pravém domově).*

Mistr vstoupil do haly. Mnich se ho zeptal: „Jaké je první pravidlo?“⁽¹⁾

Mistr odpověděl: „Odloučí-li se a vyhodí-li tři životní pečeti, rychle se na papíře objeví otisk pečetního razítka. (pozn. č. př.: *Nejspíš se třemi životními pečeti myslí hmotné tělo, mysl a vědomí. Po odloučení tu zůstává již jenom transcendentní neosobní vědomí.*) Není tu ponechán žádný prostor pro výmysly – zkrátka hostitel a host jsou jasně definováni (pozn. č. př.: *jestliže se prožije to, o čem se tu píše, je vše dokonáno a Probuzený již není oklamáván nikým a pozoruje vše svojí univerzální přítomností a vše se mu jeví jako ve snu, tedy tak, jak to ve skutečnosti je.*)“

Mnich se zeptal: „Jaké je druhé pravidlo?“

Mistr odpověděl: „Manžušriho skvělé pochopení věci nemohlo připustit nevědomost skrytou v dotazování Wu-čua. I tak se ptám, proč by měly být vhodné pomůcky (pravidla) v rozporu s moudrostí, která odsekne všechny zmatky?“⁽²⁾ (pozn. č. př.: *Je jasné, že ponechat si transcendentální moudrost pro sebe je ještě známka nedokonalosti, a proto má Probuzený vždy k dispozici takové vhodné prostředky výkladu transcendentální moudrosti, kterými zbavuje nevědomého všech jeho zmatků a nejasností.*)

Mnich se zeptal: „Jaké je třetí pravidlo?“

Mistr řekl: „Pohlédni na loutky, jež jsou na jevišti. Jejich každý pohyb je určován lidmi v zákulisí (pozn. č. př.: *dokud nevědomá osoba spočívá v oddělené iluzorní totožnosti těla a myslí, je jako loutka nemající sebemenší tušení o tom, co je skutečné a co neskutečné, a proto je možné, že může být lehce manipulovatelná jako loutka.*)“

Mistr také řekl: „Jedno (první) pravidlo musí být nahrazeno třemi tajnými branami (pozn. č. př.: *tři brány jsou nejspíš Probuzený, Učení Probuzeného a Společnost Probuzeného*). Jedna tajná brána musí být posilována třemi životními pečeti. Jsou tu vhodné pomůcky a jsou tu činnosti. Jak tomu rozumíte vy všichni, co jste zde?“

Potom se Mistr zvedl se svého místa.

Poznámky

1. Mnich se ptá na základní význam buddhismu.
2. Bódhisattva Manžušri symbolizuje dokonalou moudrost. Wu-ču je čínský mnich, který navštívil horu Wu-tchaj zasvěcenou Manžušřimu. Setkal se zde s lidskou formou Manžušřiho a vedl s ním rozhovor. Čchanové texty tuto událost často popisují. Manžušri zde reprezentuje základní a jasné pochopení toho, jak to je, nebo-li Jednotu, zatímco Wu-ču reprezentuje rozlišující myšlení, neboli dualitu. V jednom smyslu základní moudrost transcenduje jakékoliv dotazování, jenž je založené na rozlišujícím myšlení; v širším smyslu absolutní (nirvána) a relativní (samsára) není navzájem v rozporu – tedy vhodné prostředky výkladu pravdy nejsou ve srovnání s absolutní pravdou nijak podřadné.

Bodhidharma

Druhá část

Výuka žáků

Mistr jednou večer poučil skupinu žáků tímto rčením:

„Stává se, že se někdo odloučí od osobnosti, ale neodloučí se od prostředí. Občas se někomu zase podaří to, že se odloučí od prostředí, ale nezabaví se osobní totožnosti. Jindy se odloučí jak od osobnosti, tak i od prostředí. Stane se také to, že se neodloučí ani od osobnosti, ani od prostředí.“⁽¹⁾

Tehdy se ho zeptal mnich: „Co značí odloučení se od osobnosti, ale neodloučení se od prostředí?“

Mistr mu řekl: „Pálí horké slunce a ozařuje zemi brokátem. Vlázky malého děčka visí dolů, podobajíc se nitkám hedvábí.“⁽²⁾ *(pozn. č. př.: Dítě si po narození neuvědomuje sebe sama, a tak se ještě neztotožňuje se svojí osobností, tj. tělem a myšlenkami, koncepty, nicméně prostředím, tj. matka, otec, sourozenci a okolní svět, na něho již působí.)* Mnich se zeptal: „Co značí odloučení se od prostředí, ale nezabavení se osobní totožnosti?“

Mistr řekl: „Královské gardy obsadily všechna území. Generálové *(pozn. př.: zde generálové reprezentují smysly včetně mysli, jež jsou nevzrušené a ustálené díky meditaci)* za hranicemi již neokusí prach a dým bojového pole *(pozn. č. př.: dokážete-li ustálit smyslové vnímání, dostáváte se za hranice smyslových vjemů a nezakoušíte žádné podněty ze světa, ať jsou jakékoliv, čehož lze dosáhnout v jednobodovém soustředění, kdy neexistuje prostředí, ale jen vy sám).*“⁽³⁾

Mnich se zeptal: „Co znamená odloučení se jak od osobnosti, tak i od prostředí?“

Mistr řekl: „Provincie Ping a Fen jsou odříznuty od všech slov a vzkazů ze světa – zůstávají osamoceně stranou *(pozn. č. př.: jednobodové soustředění je sloučením, které se po odloučení rozplyne v prožitek osvícení-satori čili nirvikalpa samádhi, tj. bezpředmětného a bezkonceptuálního uvědomění, které je za všemi chybnými totožnostmi, a to, co tu zůstává, jste vy, jež si neuvědomujete sebe sama; je tu jen uvědomění bez entity já, to beztvaré, bezpojmové, nezrozené, neomezené, absolutní, za časoprostorem).*“⁽⁴⁾

Mnich se zeptal: „Co značí neodloučení se ani od osobnosti, ani od prostředí?“

Mistr řekl: „Král vstupuje do síně drahokamů; domorodí zemědělci si pozpěvují své oblíbené písně (pozn. č. př.: *Probuzená bytost spočívá ve své přirozené jednotě tzv. stavu wu-wei neboli přirozené činnosti v nečinnosti, čili myšlení v nemyšlení, a vše se již děje spontánně a intuitivně bez potřeby nahlížet na sebe sama či hledat něco okolo sebe, neboť dualita subjektu a objektu je zcela transcendována a nevyvstává již nikdy subjektivní vjem já ani pocit, že existuje někdo či něco druhého, a jsou tu jen plody neboli drahokamy toho, co bylo zaseto, a vše, co bylo adeptu vlastní, tj. jeho oblíbené písně, se mu vrací ve své přirozené formě*).“⁽⁵⁾

Poznámky

1. Tato část výuky je známá pod názvem „Čtyři úrovně učení Lin-ťiho“. Tyto stupně reprezentují kroky v procesu čchanové cesty k probuzení. Adept se učí překračovat rozdílnosti mezi subjektem (osobností) a objektem (prostředí) tak dlouho, až dosáhne úrovně, kde zmizí jak subjekt, tak i objekt. Konečným krokem pro úspěšného adepta je navrácení se do normálního každodenního života. Termín *čching* (svět) zde je přeložen jako prostředí. Snad by bylo vhodnější za tímto termínem mít na mysli „okolnosti, události“ nebo „okolí“, ale slovo prostředí je klíčovým konceptem v buddhistickém myšlení.
2. Nelidská říše fantazie (pozn. č. př. *můj komentář k textu je zcela jiný*).
3. Říše, ve které jsou lidské bytosti pod úplnou kontrolou (pozn. č. př.: *můj komentář k textu je zcela jiný*).
4. Ping a Fen jsou oblasti v severní Číně. Za doby života mistra Lin-ťiho se často stávalo, že se regionální vlády vymanily z nadvlády centrálního řízení a založily si své vlastní orgány, a jejich území se tak stalo zcela nezávislé. Zde Ping a Fen (prostředí) a centrální vláda (osobnost) se navzájem od sebe oddělují či negují jedna druhou. (pozn. č. př.: *Ping a Fen je osobnost a prostředí a centrální vláda je tím, co tu zůstává po odloučení se od osobnosti a prostředí, tj. světa zážitků a vzpomínek*.)
5. Obyčejná, každodenní, klidná říše.

Mistr řekl skupině posluchačů následující výklad:

„Ti, kdo studují Dharmu buddhů (Probuzených) v dnešní době, by k ní měli přistupovat se správným a jasným porozuměním. Jestliže k ní budete přistupovat se správným a jasným porozuměním, nebudete zmítáni úvahami o narození nebo smrti a budete mít svobodnou vůli odejít či zůstat dle vašeho přání. Nemusíte se honit za podporami, ony přijdou samy od sebe.“

„Následovníci Cesty, bývalí vynikající učitelé měli vždy prostředky, jak přivolat lidi na cestu. Chci vám sdělit, že je důležité, abyste byli opatrní a nebyli svedeni na scesti někým poblouzněným. Jestliže chcete použít tuto promluvu, využijte ji a nemějte žádné vážavé pochybnosti nebo rozpaky!“⁽¹⁾

„Kde vězí chyba, když dnešní studenti neuspějí ve svém dokonání Cesty? Chyba je v tom, že nemají víru sami v sobě! Jestliže nemáte víru sami v sobě, budete stále a stále strhávání v zmatené činnosti, snažíte si podržet vše okolo vás, a budete zamotáni a svedeni jakýmkoliv prostředím, ve kterém se ocitáte, a nebudete nikdy schopni se pohybovat svobodně a nezávisle. Avšak pokud se vám daří prostě zastavit tento pohyb mysli, která vždy těkavě skáče sem a tam, stále něco hledající, nebude mezi vámi a patriarchy či buddhy žádného rozdílu. Chcete vůbec znát podstatu patriarchy a buddhů? Oni nejsou o nic jiní než vy – posluchači, kteří tu stojíte přede mnou a posloucháte tuto promluvu o Dharmě!“

„Studenti nemají sami v sobě dostatek víry, a tak hledají okolo sebe stále něco, co by je uspokojilo. Ale i kdyby něco získali či si podrželi, nebudou to nic než slova a fráze, pouhé vzněty. Nebudou nikdy schopni státí se sami žijícími myšlenkami patriarchy!“

„Vy, následovníci čchanu (zenu), nechybujte již déle! Když nebudete mít zájem uskutečnit tuto pravdu v tomto svém životě, nebude vám zbývat nic, než se po další tisíce životů a desetitisíce *kalp* zrozovat stále znova a znova v trojím světě⁽²⁾, a lákavé pocity a myšlenky na vámi vysněné prostředí způsobí, že se narodíte v břiše osla nebo krávy!“

„Následovníci Cesty, jak se tak na věci dívám, zjišťuji, že nejsme od Šakjamu-

ni Buddha odlišní. Vzniká tu při všech těch možných každodenních činnostech pocit něčeho, čeho se nám nedostává? Zářné světlo šesti smyslů⁽⁵⁾ nikdy neustalo a ani na okamžik neustane ve svém vyzářování. Kdybyste se na to mohli takto uceleně podívat, stali byste se tím Probuzeným, kdo dokonal veškeré činění a po zbytek života nemá, co by dělal.⁽⁴⁾

„Věřící! Není možné nalézt jakékoliv bezpečí v trojím světě; život ve světě se dá přirovnat životu v hořícím domě.⁽⁵⁾ (pozn. č. př.: *Vědomí se někdy připodobňuje k světlu, tedy k horku, a jakmile je tu horko, je tu všechno, ale když tělo vychladne, zmizí všechno.*) Svět není místo, kde je nutné se dlouze zdržovat a protahovat to! Smrtelný démon nestálosti vás co nevidět navštíví a je úplně jedno, zda-li jste bohatí nebo chudí, staří či mladí.“

„Jestliže máte zájem být stejní jako patriarchové a buddhové, nikdy se nesnažte hledat něco mimo sebe. Čiré jasné světlo vyzářované každou chvíli skrze vaši mysl – to je tělo Podstaty buddhy, jež je i vaším tělem. Neměnné světlo vyzářované každou chvíli skrze vaši mysl – to je tělo Blaženosti buddhy, jež je i vašim tělem. Nerozlišující světlo vyzářované každou chvíli skrze vaši mysl – to je tělo Přeměny buddhy, jež je i vašim tělem.⁽⁶⁾ Tyto tři druhy těl jsou vámi, patří osobě, která zde nyní stojí přede mnou a poslouchá tuto promluvu o Dharmě! A jednoduše proto, že nejste zmítání chaotickým hledáním něčeho mimo vás, jste mistry nad těmito jemnými smysly.“

„Podle vykladačů súter a písem je třeba brát trojí tělo jako určitý druh nejvyšší pravdy a konečného cíle. Podle toho, jak se to jeví mně, tomu však tak není. Toto trojí tělo není nic jiného než pouhá slova. Nebo se dá říci, že to jsou tři druhy závislosti.⁽⁷⁾ Jednou kdysi dávno někdo řekl: „Tělo závisí na doktríně, ve které je definováno, a sféra je prošetřena z hlediska skutečnosti.⁽⁸⁾ Toto „tělo“ v říši Dharmy, neboli skutečnosti, a tato „sféra“ říše Dharmy není při jasném a dokonalém nahlížení ničím jiným než plápolajícími světly.“

„Následovníci Cesty, měli byste si uvědomit, že osoba, která manipuluje s těmito skomírajícími a plápolajícími světly, není ve své podstatě ničím jiným, než buddhy, domovem, do kterého by se měli všichni následovníci Cesty navrátit. Vaše fyzické tělo složené ze čtyř základních elementů⁽⁹⁾ není tím věděním, jež by znalo způsob, jak přednést Dharmu (Pravou Nauku) nebo jak se do Dharmy zapo-

slouchat. Ani vaše slezina a žaludek, vaše játra a žlučník nevědí, jak ji přednést či vnímat. Co je tedy potom tím, co ví, jak přednést Dharmu nebo jak ji vnímat? Tím, kdo je toho schopen, jste právě vy, kdo stojíte právě zde před mýma očima. To, co je schopno vědět, jak přednést Dharmu a vnímat Dharmu, je něčím, co se dá slovy popsat jako osamocená ucelená zářnost, jež nemá žádný pevný tvar či formu. Jestliže to jste schopni vnímat, nazírat a chápat v této ucelé podstatě, není mezi vámi a patriarchy či buddhy žádného rozdílu.“ (pozn. č. př.: *Uceleností se myslí integrace vás jako úplného projevu, který je zcela neosobní.*)

„Nikdy to však nenechte ani na okamžik odeznít. Vše, co zřou vaše oči, je tímto. Jakmile však vyvstane nějaký pocit, moudrost poznání je zakryta; když se začnou vlnit myšlenky, skutečnost odvane.⁽¹⁰⁾ To je také důvod, proč se stále rodíte znovu a znovu v trojím světě a podstupujete všechny možné druhy utrpení. Avšak jak já to vidím, není tu nikdo z vás, kdo by byl schopen realizovat toto hluboké pochopení a poznání, a není tu nikdo, kdo by byl schopen se navždy osvobodit.“

„Následovníci Cesty, tato věc, jež se nazývá mysl, nemá žádnou pevnou formu; mysl prostupuje všemi deseti směry. V očích se tomu říká zrak, v uších se tomu říká sluch; v nose čichá vůně a pachy, v ústech chutná a z úst vychází slova; rukama se dotýká a nohy slouží k chůzi. V podstatě to je jednoduchý jasný celek, který se rozděluje sám od sebe do těchto šesti smyslových funkcí. Jelikož však tato mysl nemá žádnou pevnou formu, je ve své podstatě prázdná a neomezeně svobodná. Proč vám toto říkám? Protože vy, následovníci Cesty, nejste schopni zastavit tuto mysl, která skáče sem a tam všude kolem, stále něco hledající. Jste tudíž uvěznění v těchto zbytečných žádostech a vznětech, jež trápily a trápí člověka od počátku.“

„Podle mne bychom měli odseknout hlavy těla Přeměny a těla Blaženosti buddhů. Ti, kdo se naplňují deseti stupni bódhisattvy (deseti stupni vývoje praxe bódhisattvy), nejsou o moc lepší než najatí otroci; ti, kdo získali osvícení padesátého prvního a padesátého druhého stupně jsou vězni, svázáni a drženi v okovech; arahati a *pratjékabuddhové* jsou jako záchodové výkaly, *bódhi*⁽¹¹⁾ a nirvána jsou jen úchytná lana pro osly. Proč o nich mluvím tímto způsobem? Protože vy, následovníci Cesty, upadáte v pochybnosti při pochopení faktu, že tato cesta k osvícení, jejíž dokončení zabírá tři *asamkja kaply*, je bezvýznamná.⁽¹²⁾ Takže ty-

to všechny věci se stávají překážkami na vaší cestě. Kdybyste byli skutečně pravými následovníky Cesty, nikdy byste nepřipustili, aby se to stalo.“

„Nechte to proto být tak, jak to jde, a jděte v souladu s okolnostmi a vybijte přitom zvykovou energii své staré karmy. Když je čas k ustrojení, oblečte se. Když je čas k chůzi, jděte. Když chcete sedět, sedněte. Nikdy však ani na okamžik nezaměstnávejte svoji mysl hledáním buddhovství. Proč to říkám takto? Někdo kdysi řekl: „Jestliže se snažíte vytvořit dobrou karmu a hledáte způsob, jak se stát buddhou, pak se Buddha stane jistým znakem potvrzujícím to, že spočíváte v říši zrození a smrti.“⁽¹³⁾

„Věřící! Čas je velmi vzácný! Běháte zmateně sem a tam a studujete čchan (zen), studujete Cestu, lpíte na slovech a frázích, hledáte buddhu, patriarchy, dobré přátele, vytváříte návrhy, názory a plány. Přestaňte dělat chyby. Následovníci Cesty, máte jen jedny rodiče – co více chcete a co hledáte?⁽¹⁴⁾ Měli byste přestat chybovat hledáním a začít na sebe nahlížet správně. Kdysi někdo řekl, že Jadžňadatta si myslel, že ztratil svoji hlavu, a pustil se proto do hledání, ale jakmile ustálil svoji neklidnou mysl, zjistil, že byl vždy dokonalý.“⁽¹⁵⁾

„Věřící! Jednejte zcela normálně a nepřivlastňujte si nějaké speciální image (charakteristiky, způsoby chování). Je tu hromada starých, dohola oholených chlapíků, kteří nerozeznají dobré od zlého, ale stále jen čmouchají po tom, aby se zde dobrali bohů, démonů. Ukazují směrem na východ, tváří jsou přitom na západ, prohlašují o sobě, že „milují“ jasné počasí nebo že také „milují“, když prší. Budou toho mít dost k vyzpovídání v den, kdy stanou před starým Jamou a budou trávit železnou kouli do ruda rozpálenou!⁽¹⁶⁾ Muži a ženy dobrých rodin, nepřipusťte, abyste byli strhnuti touto smečkou divokých liščích duchů a skončili zcela očarováni. Slepci, idioti! Jednoho dne budou muset zaplatit za vše, co nevyužili a co na nich bylo promarněno!“

Poznámky

1. Tj. jestliže chcete uvést do činnosti sílu osvícení.
2. Říše neosvícených bytostí: světy tužeb, forem a bezforemnosti.
3. Šest smyslů: zrak, sluch, čich, chuť, dotek a intelekt.
4. To je osoba, která si uvědomí, že nepotřebuje hledat nic mimo sebe.

5. Citace ze 3. kapitly *Lotosové sútry*.
6. Koncept trojího těla neboli tři aspektů buddhy je základní doktrínou v mahajánovém buddhismu. *Dharmakája*, neboli tělo Podstaty, je buddha jako čirá Dharma neboli takovost, čili již zcela osvobozená osobnost. *Sambhogakája*, neboli tělo Blaženosti, je buddha vybavený nekonečnými atributy blaženosti nebo odměnami, získanými díky své praxi jakožto bódhisattva. *Nirmanakája*, neboli tělo Přeměny, je buddha, jak se jeví obyčejným uctivatelům. Lin-ti říká, že všechny tyto obtížné popisy a těžko pochopitelné filosofické rozlišnosti se nakonec netýkají nikoho jiného než vás samotných.
7. Jiné verze (*Kuang-teng lu* a *Lien-teng hui-yao*) této vybrané řeči říkají: „Nebo jsou zde tři druhy šatů.“ Slova „závislost“ a „šat“ se vyslovují stejně a píší se téměř stejně, proto je možné volně si s těmito slovy hrát. V obou případech Lin-ti říká, že rozlišnost tří těl je něco zcela povrchního a navršeného z vnějšku.
8. Lin-ti zjevně poukazuje na rčení od Cch-en Kchuej-tiho (632–682) zaznamenané ve *Fa-jüan i-lin čchang* 7.
9. Čtyři základní elementy, jež utváří tělo, jsou jmenovitě země, voda, oheň a vzduch. Někdy se k nim přidává pátý element, prostor, reprezentující dutiny v těle.
10. Citace z *Sin Chua-jen-čching lu*, kapitola 1, od Li Tung-süana (639–734).
11. *Bódhi* je dokonalé osvícení. V této pasáži samozřejmě Lin-ti jednoduše vyzdvihuje vše tak, aby zsměšnil celé rozpracované učení včetně technických termínů tradičního buddhistického myšlení, na které nahlíží jako na nedostačující k pochopení skutečnosti. (pozn. č. př.: *Bódhi – sloučení, zde jako samsára a nirvána – odloučení jsou protiklady v dualitě. Probuzený Lin-ti mluví z absolutního pohledu, z Jednoty.*)
12. Stezka bódhisattvů, se všemi svými stupni vývoje k osvícení, o které se říká, že si vyžaduje nepočítané množství *kalp* ke svému dokončení. *Asamkja kalpa* je nezměřitelně dlouhá doba.
13. Citace z „Hymnů na mahajánu“ od Pao-č (425–514), zaznamenaných v kapitole 29 *Ťing-te čuan-teng lu*, v práci sestavené v roce 1004, obsahující životopisy indických a čínských čchanových mistrů.
14. Tzn., že máte buddhovskou přirozenost, jež je ve vás nezrozená.
15. Příběh je také v kapitole 4 v *Suramgama sútře*.
16. Tato pasáž je ve velmi hovorovém jazyce a ilustruje mnichy, kteří „se honosí speciálním chováním, způsobem“, a je zde připodobnění k počasí a chování jiným než přirozeným způsobem (tzv. excentrické manýry). Jama je král pekla, před kterým se musí zemřelý vyzpovídat a kterým je odsouzen a potrestán za své činy.

Mistr měl ke skupině tuto řeč: „Následovníci Cesty, pochopte, že je velmi důležité, abyste nazírali a přistupovali k věcem se správným a pravým pochopením. Kráčejte po světě, kam se vám zlíbí, nenechte se však svést či zmást tlupou útočných démonů. Člověkem pravé hodnoty se stává ten, kdo nemá nic k dosažení a děláni.⁽¹⁾ Nesnažte se vytvářet něco zvláštního, buďte normální a jednejte obyčejně. Stále se porozhlížíte po něčem okolo sebe a snažíte si podržet v rukách něco a nevíte, že jste sešli na vedlejší cestu zmatků a iluzí. To je chyba. Snažíte se pátrat po Buddhovi, ale *Buddha* není nic než jméno, slovo.“

„Víte vůbec, po čem se to vlastně každý pachtí a co to hledá? Všichni buddhové a patriarchové třech existencí minulosti, současnosti a budoucnosti a všech deseti směrů podmínili a podmiňují svůj projev v tomto světě tím, že hledali a hledají pravou Dharmu. A stejně tak i vy, následovníci Cesty, jež jste sem přišli, nemáte jiný smysl života než hledat Dharmu. Jakmile získáte Dharmu (*pozn. př.: ...nabydete pravého poznání*), vše se ustálí a uklidní. Dokud to nedokonáte, budete stále zmateni jako předtím a stále se budete rodit v pěti úrovních.“⁽²⁾

„Co je tou záležitostí, jež se nazývá Dharma? Dharma je Dharma, neboli Pravda myslí. Dharma myslí nemá žádnou pevnou formu; ona prostupuje všemi deseti směry. Je jasně přítomná přímo před našima očima. Ale jelikož lidé nemají dostatek víry, lpějí na slovech a frázích. Snaží se nalézt Dharmu buddhů tím, že ji vyhledávají v napsaných knihách, ale nevědí, že jsou od ní tak vzdáleni, jako je nebe od země.“

„Následovníci Cesty, když Vám tu mluvím o Dharmě, víte vůbec, o které Dharmě tu mluvím? Promlouvám o Dharmě myslí. Tato Dharma se týká všech, tudíž může vstupovat do nitra obyčejných smrtelníků či světců, znečištěných či neznečištěných, svatých či světských lidí. Vy, co jste svatí či světší, obyčejní smrtelníci či světci, nemůžete začít vytvářet nastálo nějaká jména či označení všem ostatním (*pozn. č. př.: tvořit koncepty*), kdo jsou svatí nebo světší, obyčejní smrtelníci nebo světci. A stejně tak ani tito ostatní svatí nebo světší, obyčejní smrtelníci nebo světci, nemohou fixovat jména nebo označení pro někoho,

jako jste vy. Následovníci Cesty, držte se této Dharmy a užívejte ji, ale nesnažte se ji konceptualizovat a přidělovat jí napevno nějaké označení. To je to, čemu říkám Temný Význam.“

„Můj výklad Dharmy je odlišný od učení jiných lidí ve světě. I kdyby se před mým zrakem nyní zjevil Manžušri a Samantabhadra⁽³⁾, kdyby se každý projevil ve své tělesné formě, ze které by se začal vyptávat na Dharmu, ihned by řekli: „Přáli bychom si vznést námitky, mistře.“ Jenže já bych v tu chvíli věděl, o co jim jde, a viděl bych přímo skrze ně *(pozn. č. př.: zde má Lin-ŕi na mysli nejspíš léčku, kterou by na něho chtěli ušít, jenže je jasné, že Lin-ŕi by byl ještě před touto léčkou, tudíž veškeré pasti by pro něho neexistovaly, pokud by se do nich nenechal strhnout).*“

„Sedím tu v klidu na svém místě a jestliže přijdou následovníci Cesty ke mně, a budou se mě na něco vyptávat, pochopím je a ihned vše spatřím skrze ně. Chcete vědět, jak to dělám? Je to v důsledku toho, že můj způsob nahlížení na ně je odlišný. Nestarám se o to, zda-li jsou z běžného pohledu obyčejnými smrtelníky nebo světci, nebo trčí ve své základní iluzorní představě, kterou si uvnitř sebe chovají. Svým nahlížením zjistím u každého, kde se nachází, a nikdy nedělám chybu.“ *(pozn. č. př.: Byl-li Lin-ŕi probuzený, a je jasné, že byl, tak nazíral na všechny jako na sebe sama, tj. neviděl mezi sebou a ostatními rozdíly, a protože byl za všemi úrovněmi, byl schopen prostoupit všemi úrovněmi (pozicemi), a tudíž ihned vnímal úroveň – pozici všech, kdo za ním přišli.)*

Poznámky

1. Výrok *Pao-čchung lun* se připisuje Seng-čaovi (384–414), ale pravděpodobně v pozdní době vznikl výrok „Bereme-li v úvahu Cestu, tak to, co je opravdu oceňováno v každém věku, je princip nečinění. Bereme-li v úvahu Cestu, tak jestliže je někdo ve stavu nemyšlení, pak všechny věci budou probíhat hladce a spontánně.“
2. Říše pekla, hladových duchů, zvířat, lidských bytostí a nebeských bytostí.
3. Manžušri byl popsán v 9. části, poznámce č. 3. Samantabhadra je dalším důležitým bóddhisattvou mahájánového buddhismu, symbolizujícím náboženskou praxi. Jeho kult uctívání v Číně byl obzvláště spojován s horou Omei v Szechwanu.

Mistr instruoval skupinu touto promluvou: „Následovníci Cesty, Dharma buddhů nás nepobízí k žádnému zvláštnímu konání. Jednejte prostě přirozeným způsobem a nesnažte se dělat něco výjimečně. Vyprazdňujte svá střeva a močové měchýře, oblékejte se, jezte svou rýži, a když budete unaveni, lehněte si. Hlupáci se mi budou smát, ale moudří lidé budou vědět, co mám na mysli.“ *(pozn. č. př.: V sánskrtu se tomuto dosažení říká sahadža samádhi, čili přirozený stav Probuzeného.)*

Jeden starý muž řekl: „Lidé, kteří se snaží udělat něco s něčím, co je mimo nich, nejsou nic než hromádka hňupů.“⁽¹⁾

„Jestliže na sebe berete roli hostitele, ať jste kdekoliv, pak jakékoliv místo, které navštěvujete, bude tím pravým. Potom vás ve vašem životě nestrhnou žádné okolnosti a události. I kdybyste museli čelit špatné karmě pozůstalé z minulosti, nebo pěti zločinům, které přinášejí peklo neustálého utrpení, tak právě tyto osudy samy o sobě se pro vás stanou velkým mořem osvobození.“⁽²⁾

„Dnešní studenti nemají nejmenší tušení o tom, co je pravá Dharma. Jsou jako ovce, jež čmouchají svými čumáky v čemkoliv, a cokoliv, co se jim namane, to vyšťourají a ihned strčí do tlamy. Nerozeznají pána od lokaje, ani hostitele od hosta. Lidé jako oni přistupují k Cestě s překroucenou a zmatenou myslí, nechávajíce se strhnout davem ve chvíli, jak ho spatří. Nejsou hodni toho, aby se nazývali pravými lidmi, jež vstoupili do bezdomoví.⁽³⁾ Ve skutečnosti nejsou ničím jiným, než tatky a mámami, holedbajícimi se svou domácností.“

„Ten, kdo opustil tento rodinný světský způsob života a vstoupil do bezdomoví, musí vědět, co je přirozené a normální, a musí mít pravé a dostatečné porozumění, musí vědět, jak se rozeznají buddhové od démonů, pravé od falešného, obyčejní smrtelníci od svatých. Jestliže toto od sebe umí oddělit, může se nazývat pravou bytostí, jež opustila svou uzavřenou domácnost. Ale když nerozezná buddhu od démona, pak vše, co učinil, je jen opuštění jedné domácnosti za účelem přechodu do jiné domácnosti. Můžete ho popsat jako žijící bytosti, jež si vytváří karmu. Nenazývejte jej však nikdy pravou bytostí, která opustila do-

mácnost.“ (pozn. č. př.: Normálně si člověk myslí, že smyslem života je stát se mamkou či taťkou, zplodit děti a pracovat, avšak po osvícení se vše změní. Člověk tu není jenom proto, aby se stal mamkou či taťkou, ale aby pochopil sebe sama a vstoupil do bezdomoví – úplný neosobní projev.)

„Představte si, že by zde byla směsice utvořená z buddhů a démonů, jež by byla spatřána v jednu formu těla, kde by nebylo možné vidět mezi tím či oním rozdíly (jako např. při smíchání vody a mléka dohromady). Husa *hamsa* by mohla oddělit mléko od vody a pít pouze mléko.⁽⁴⁾ Ale následovníci Cesty, pakliže mají bystrý a jasný zrak, ihned odloučí buddhy, a stejně tak i démony. Pokud milujete svaté a máte odpor k obyčejným smrtelníkům, jste dosud vynořování a ponořování v moři zrození a smrti.“⁽⁵⁾ (pozn. č. př.: V úplném projevu mají všechny bytosti jednu a tu samou podstatu.)

Poznámky

1. Úryvek z básně, připisované čchanovému mistru z 8. stol. n.l. Ming-canovi nebo Lan-canovi z hory Nan-jüe.
2. Pětí zločinů je obvykle myšleno toto: 1) zabití vlastního otce, 2) zabití vlastní matky, 3) zabití arahata, 4) poranění buddhy, 5) rozkol s mnišským řádem. Spáchání jakéhokoliv z těchto zločinů odsuzuje viníka k utrpení v pekle *Aviči*, pekle neustálého utrpení.
3. *Čchu-ťia*, neboli opuštění rodiny, domácnosti neboli rodinného života, je běžným termínem, jenž v čínštině označuje vstup do řádu mnichů či sester.
4. Podle indické lidové tradice existuje pták známý pod jménem *hamsa*, jenž je schopen vydělit mléko ze směsice mléka a vody a ponechá vodu nevypitou.
5. Tato poslední věta je citována z díla, jež se nazývá „Oslavy mahajány“ od mistra Pao-č.

Někdo se zeptal: „Co je Buddha–démon?“

Mistr řekl: „Jestliže máte pochybnosti ve své mysli i jen na okamžik, tomu se říká Buddha–démon. Ale jestliže můžete pochopit, že deset tisíc jevů nebylo nikdy zrozeno, že mysl je něco jako kouzelníkův trik, potom tu nebude existovat ani jedno smítko prachu a ani jeden jediný jev. Všude budete zřít jasnost a čistotu a to budete vy, probuzený Buddha. Buddha a démon se vztahují ke dvěma stavům, přičemž jeden je znečištěný a druhý je čirý a jasný.“

Jak to vidím já, není tu žádný Buddha, žádné živé bytosti, neexistuje žádná minulost, žádná přítomnost, žádná budoucnost. Ve chvíli, jak toho chcete dosáhnout, jste toho již dosáhli. Není to něco, co vyžaduje čas. Není tu žádná náboženská praxe, žádné osvícení, žádné dosahování něčeho, žádné popohlžení se po něčem a pocit nedostatku. Není chvíle, kdy by zde byla nějaká jiná Dharma než tato. Jestliže někdo hlásá, že je tu nějaká jiná Dharma, která je této jediné nadřazená, říkám rovnou, že musí být tento poblouzněnc zasněn a omámen přízraky. To je vše, co jsem vám nucen povědět.“ (*pozn. č. př.: Tento odstavec by si všichni studenti zenu měli zapsat za uši!!*)

„Následovníci Cesty, tato jednotná a úplná zářnost, jež je nyní před mým zrakem, neboli ten, kdo nyní slyší moji výzvu,⁽¹⁾ je tím, co je neomezeno v jakémkoliv bodě, ale naopak co prostupuje deseti směry a co je osvobozeno od toho dělat cokoli, co má rádo v trojím světě. Nezáleží na tom, jaké prostředí ho obklopuje, jaké zvláštnosti a změny mu přicházejí do cesty. Nemůže být nikdy v tomto světě rozkolísán nebo zamotán. Má schopnost bleskurychle přeměnit svoji cestu do oblasti Absolutna – Dharmy. Jestliže potká buddhu, káže buddhovi, jestliže potká patriarchu, káže patriarchovi, jestliže potká arahata, káže arahatovi, jestliže potká hladového ducha, káže hladovému duchovi. Vstupuje do všech úrovní, toulá se sem a tam, učí a přeměňuje živé bytosti, a přesto se nikdy neoddělí od svých jednoduchých myšlenek. Pro něho je každé místo jasné a čiré, jeho světlo proniká deseti směry. Deset tisíc jevů je jednoduše tím, čím je – Takovostí.“

„Následovníci Cesty, nejopravdovější žáci vědí přímo nyní, že od počátku tu nebylo nic, co by bylo zapotřebí udělat. Každou chvíli pobíháte zmateně sem a tam jen proto, že nemáte dostatek víry. Odhazujete svoje hlavy a pak se po nich opět pídíte. Zdá se vám, že nemůžete zastavit sami sebe. Jste jako bódhisattva, reprezentující dokonalé a okamžité osvícení,⁽²⁾ zjevující svoji tělesnou formu v Absolutní oblasti Dharmy, ale uprostřed Čisté Země stále nenávidí stav obyčejných smrtelníků a modlí se, aby se stal svatým. Lidé jako on budou ještě muset zapomenout na to mít pocit volby. Mají mysl stále zaneprázdněnou myšlenkami čistoty a nečistoty.“

„Ale čchanová škola nevidí věci tímto způsobem. To, co je důležité, je právě tento okamžik. Není tu nějaká cesta, jež by žádala mnoho času. Toto vše, co vám tu povídám, se týká pouze tohoto okamžiku. Je to medicína k vyléčení nemoci. Ve svém konečném důsledku i tato slova nemají žádnou pravou skutečnost. Jestliže chcete nazírat na věci tímto způsobem, budete pravým člověkem, jenž opustil svoji domácnost a jenž je svolný utratit desetitisíce ve zlatě každý den.⁽³⁾“

„Následovníci Cesty, nedovoďte žádnému starému učiteli, aby dal svůj souhlas na Vaši tvář. Neříkejte „Já rozumím Čchanu!“, „Já rozumím Cestě!“, vypadajíce přitom jako tryskající vodopád. Všechny tyto věci jsou karmou vedoucí vás do pekla. Jestliže jste osobou, která se upřímně chce naučit Cestu, nenásledujte chyby konané ve světě druhými, ale co nejrychleji se snažte dobrat pravého a dostatečného pochopení. Jestliže jste schopni nabýt toto pravé a dostatečné pochopení, to, které je jasné a úplné, pak můžete začít myslet na to, že je cesta dokonána.“

Poznámky

1. Individuální posluchači v hale.
2. Ten, kdo dosáhl nejvyššího stupně bodhisattvovské praxe.
3. To znamená, že budete těmi pravými a váženými pro přijetí almužen, které dostáváte.

Někdo se zeptal: „Mistře, co máte na mysli, když mluvíte o pravém a dostatečném pochopení?“

Mistr odpověděl: „Vstupujete do všech možných stupňů – do úrovně obyčejných smrtelníků nebo světců, znečištěných nebo čirých. Navštěvujete země rozličných buddhů, vstupujete do síní, kde je Majtréja, navštěvujete Dharmovou říši Vairočana⁽¹⁾ a tam všude jsou tyto země zjeveny nebo se zjevují, existují, mizí a přecházejí do prázdnoty. Buddha se zjevuje ve světě, otáčí kolo velkého Zákona, a pak vstupuje do nirvány, ale vy jeho pravou podobu nemůžete spatřit, a tak vám zůstává skryt jeho příchod i jeho odchod. Jestliže se podíváte na jeho zrození a smrt, zjistíte, že se buddha ani nenarodil, ani nezemřel a nikdy toto u něho nenaleznete. Vstoupíte do Dharmové říše ne-zrozeného⁽²⁾, putujícíe všude možně po rozličných zemích, vstoupíte do světa Lotosového Pokladu⁽³⁾ a dokonale a plně uvidíte všechny jevy jako prázdě a prosté všech charakteristik a budete vědět, že žádný jev nemá žádnou pravou podstatu, a že tudíž není skutečný.“

„Jestliže jste vy, posluchači Dharmy, člověkem Cesty nezávislé na ničem⁽⁴⁾, jste matkou buddhů. Proto jsou buddhové zrozeni z říše, která není podřízena nikým. Jestliže jste schopni být probuzeni k tomuto lpění na ničem, nebude tu žádný buddha, ke kterému byste se měli obracet. Jestliže jste schopni vidět věci tímto způsobem, pak se tomu říká pravé a dostatečné pochopení.“

„Ale studenti nedotáhnou vše do konce. Jelikož jsou závislí na slovech a frázích, připouští, aby je pojmy jako *obyčejný smrtelník* či *světec* omezovaly a zakrývaly jejich čirý pohled na Cestu, a tak nejsou schopni vnímat věci čistě tak, jak ve skutečnosti jsou. Věci jako např. dvanáct částí písem⁽⁵⁾ nejsou nic než slova a fráze působící na povrchu. Toto všechno je jen závislost na něčem a ten, kdo upadá do této závislosti, je podmíněn příčinou a následkem a není schopen se osvobodit od trojího světa zrození a smrti.“

„Jestliže chcete být osvobozeni od úrovně zrození a smrti, berouce tak zrození a smrt, jako byste na sebe oblékl šat a potom jej zase svlékl, musíte přímo ta-

dy a teď pochopit, že osoba, která poslouchá tuto Dharmu, nemá žádnou formu, žádnou charakteristiku, žádný kořen, žádný počátek, žádné místo, kde by spočívala, a přesto je plná životní energie. Všech deset tisíc druhů vymyšlených jevů se uskutečňuje na místě, které není ve skutečnosti žádným místem. Proto čím více se po něčem sháníte, tím více jste od toho vzdáleni, a čím usilovněji se po tom štvete, tím více jste na omylu. Tomuto já říkám tajemství hmoty.“

„Následovníci Cesty, nezačínajte si něco se sny nebo přízraky a nepovažujte je za přátele. Dříve či později budete čelit přeměně v nestálosti, která čeká každého z nás. Co tady na tomto světě ke svému spasení hledáte? Měli byste se místo toho vašeho tupého cpaní se jídlem a zažíváním si roucha sebrat a porozhlédnout se po nějakém učiteli. Nenechte se snahou po bezproblémové a snadné cestě odvádět od pravdy. Čas je drahocenný, přeměna v nestálosti se blíží okamžik za okamžikem! Elementy země, vody, ohně a vzduchu se co nevidět stanou hrubší částí vás; čtyři fáze zrození, růstu, změny a vyhasnutí zatlačují vaši jemnější část. Následovníci Cesty, nyní je na čase, abyste pochopili čtyři druhy prostředí, jež jsou bez popisu a charakteristik.⁽⁶⁾ Nedovolte, aby vás prostředí omezovalo a tlouklo s vámi sem a tam.“

Poznámky

1. Majtréja je bódhisattvou, který se zjeví na zemi po mnoha a mnoha letech jako příští buddha. Vairočana je buddha, popisovaný v textu zvaném *Avatamsaka sūtra* neboli *Sūtra Chua-jen*, a je to stěžejní postava v esoterním buddhismu.
2. Říše prázdnoty neboli nedualismu, kde jsou všechny rozdíly, jako jsou zrození a smrt, transcendovány.
3. Svět vytvořený v důsledku závazků a praktických kroků Vairočana Buddhy, pro kterého příčina a následek existují vzájemně jako květ a semeno lotosu.
4. Tj. ten, kdo překročil všechny rozdíly a vstoupil do říše nedualismu.
5. Dvanáct částí, do kterých jsou buddhistická písma rozdělena, jsou rozčleněna podle druhu výkladu.
6. Charakteristiky čtyř elementů jsou popsány v kapitole 18 *Ta-č-tu lun* takto: země jako těžká a pevná, voda jako studená a mokrá, oheň jako horký a zářný, vzduch jako světlo a pohyb. Ale nerozlišující pochopení osvícené osoby je takové, že elementy jsou prázdné a nevlastní žádné charakteristiky, a proto je tu výraz „čtyři typy prostředí bez charakteristik“.

Někdo se zeptal: „Co máte na mysli, když mluvíte o čtyřech typech prostředí bez charakteristik?“

Mistr řekl: „Jestliže se vaše mysl začne zabývat sebemenší pochybností, stává se zanesenou elementem země. Jestliže se vaše mysl začne zabývat sebemenší tužbou, stává se ponořenou v elementu vody. Jestliže se vaše mysl začne zabývat sebemenší zlostí, začne být spalována elementem ohně. Jestliže se vaše mysl začne zabývat sebemenším potěšením, začne být zmítána elementem vzduchu. Pokud jste schopni pochopit, že tomu opravdu tak je, přestanete být ovládán a strháván prostředím, ale můžete zužitkovat elementy kdekoliv, kde se ocitnete. Můžete se objevit na východě a zmizet na západě, a nebo se objevíte na jihu a zmizíte na severu, či se objevíte uprostřed státu a zmizíte na hranici nebo naopak se objevíte na hranici a zmizíte uprostřed. Můžete kráčet po vodě, jako kdyby to byla země, nebo chodit po zemi, jako by to byla voda.⁽¹⁾ Jak toto všechno můžete učinit? Protože chápete, že čtyři základní elementy jsou pouhé sny nebo přízraky.“

„Následovníci Cesty, vy z vás, kdo tu nyní sedíte a zaposloucháváte se do Dharmy, nejste těmi čtyřmi elementy, jež jsou ve vás, nýbrž jste něčím, co může tyto čtyři elementy ve vás zužitkovat. Jestliže jste schopni na to tímto způsobem nahlížet, budete se moci svobodně rozhodnout, zda-li odejít či tu zůstat.“

„Ve způsobu, jakým to já vidím, je jasné, že nikdo by neměl mít nic proti něčemu či někomu. Představte si, že toužíte stát se svatým. Svatý je prostě jen slovo *svatý*. Je tu určitý druh studentů, kteří se vydají na horu Wu-tchaj, aby zde našli Manžušriho. Chybují již od samého počátku! Manžušri není na hoře Wu-tchaj. Chtěli byste poznat Manžušriho? Jestliže zde, před mýma očima, jste vy, co jste tady a co vykonáváte své každodenní činnosti, co jste zůstali a zůstáváte stále stejnými od první chvíle do poslední, aniž byste se kdy změnili, a kdekoliv jste, nikdy nechováte sebemenší pochybnost – pak jste žijícím Manžušrim!“

„Vaše mysl, jež každým okamžikem září světlem nerozlišování – a je jedno, kde se nachází, je pravý Samantabhadra. Stabilizování takové mysli, která je kaž-

dým okamžikem schopna osvobodit sebe samu od svých pout a která je kdekoliv a kdykoliv osvobozena, je metodou meditace na Kuan-Jin⁽²⁾. Tito tři (Manžušri, Samantabhadra a Kuan-Jin) jednají navzájem vůči sobě jako hostitel a společník a všichni tři se ve chvíli, kdy se zjeví jeden, zjevují naráz ve stejnou dobu, takže jeden je obsažen ve třech a tři jsou obsaženi v jednom.⁽³⁾ Pouze jakmile jste pochopili toto všechno, budete připraveni číst pravá učení v písmech.

Poznámky

1. Písma popisují osoby, vlastníci nadpřirozené síly, které dokáží předvádět takové schopnosti, o kterých tu Lin-ti mluví. Jeho slova jsou záměrně jednoduchá proto, aby symbolizovala svobodu, ze které se těší ten, kdo má správné pochopení.
2. Metoda vyzývání spásitelských sil bódhisattvy Avalokitešvary, neboli Kuan-jin, je popsána v kapitole 25 v *Lotosové sútře*.
3. Tři bódhisattvové, přičemž Manžušri reprezentuje moudrost, Samantabhadra náboženskou praxi a Kuan-jin soucítění. Každý z nich přebírá během času vedoucí úlohu s tím, že zbývající dva jednají jako společníci.

Mistr dal poučení skupině touto řečí:

„Ti z vás, kdo studují Cestu v této době, musí mít víru sami v sebe a musí být zbaveni potřeby hledat něco mimo sebe. Pakliže toho nebudou schopni, budou chyceni v hloupých a bezcenných prostředích a nebudou schopni rozlišit pokřivené a nekalé od přímého a čirého. Jsou zde patriarchové a buddhové, ale oni nejsou ničím jiným než věcmi, nalezenými v dochovalých písmech. Někdo z vás vyrukuje s frází, kterou někde splasil, vymáčkne ji ze sebe způsobem, kterým ji napůl zkomolí, napůl zakalí, a ihned vám vnese do mysli pochybnosti, což vede k tomu, že se začnete obracet k nebi, pohlížet na zem, zmateně běhat sem a tam v potřebě zeptat se zase někoho jiného. Tímto chaotickým jednáním se pouze velmi zneklidníte. Jestliže však chcete být opravdovými a prvotřídními následovníky Cesty, neběhejte sem a tam v potřebě vykecávat se o vladaři nebo o rebelch, rozpovídat se o dobrém a zlém, o sexu a penězích, trávíce tak celé dny únavným a zbytečným tlacháním!“

„My zde na tomto místě nemluvíme o tom, kdo je mnich a kdo je laik. Když ke mně někdo přistoupí, mohu vám ihned říci, co je zač. Může si prožít cokoliv a mít jakékoli zkušenosti, pro mě jsou všechna jeho slova a proslovy jen rozličnými sny a přízraky. Ale objeví-li se přede mnou někdo, kdo se učil způsobu, jak ovládat prostředí, vím, že v něm je tajemný význam buddhů.“

„Člověk v buddhově prostředí – tedy ve stavu osvícení, nemůže sebe sama označit tímto způsobem: „Já jsem v buddhově prostředí.“ Ale ten následovník Cesty, který se učil nespolehat se na nic okolo sebe, je mistrem tohoto prostředí, jestliže se projeví. Jestliže by se někdo takový objevil a řekl mi: „Jsem tu, abych našel buddhu,“ odpovím mu ihned tím, že ho uvítám právě v tomto čirém a jasném prostředí. Jestliže se mě zeptá na bódhisattvu, odpovím mu ihned tím, že ho uvítám v prostředí soucitu a soucítění. Jestliže se mě zeptá na *bódhi*, odpovím mu ihned tím, že ho uvítám v prostředí báječné čistoty. Jestliže se mě zeptá na nirvánu, odpovím mu ihned tím, že ho uvítám v prostředí tichosti a klidu. Prostředí může mít desetitisíce rozličných tvarů, ale ten, kdo je v něm, se ni-

kdy nemění. Proto se tato neměnnost (*pozn. č. př.: neboli Absolutno*) při reflektování (*pozn. č. př.: resp. pozorování*) rozličných objektů předvádí v rozličných formách stejně jako měsíc na vodě.⁽¹⁾

„Následovníci Cesty, jestliže chcete žít svůj život neustále v souladu s Dharma, budete muset učením dosáhnout kvalit prvotřídních bytostí. Když budete nerozhodní, bojácní a slabí, nikdy těchto kvalit nedosáhnete. Žádná nádoba s děrami není vhodná k uskladnění ghí⁽²⁾. Jestliže chcete být opravdu pravou nádobou, nesmíte se nikdy nechat strhávat ostatními. Kdekoliv jste, buďte hostiteli, a pak jakékoliv místo, na kterém se nacházíte, bude tím pravým.“

„Nedovolte, aby se vám cokoliv, co se vám dostane do cesty a čemu musíte čelit, stalo něčím, co vás zaujme. Jestliže se zabýváte ve své mysli sebemenší pochybností, vstupuje do ní ihned démon. I bódhisattva ve chvíli, kdy začne pochybovat, se začne obracet k démonu zrození a smrti. Naučte se zastavit myšlenky a nikdy se nerozhlížejte po něčem, co je mimo vás. Jakmile se objeví objekty, osvíte je svým světlem. Prostě mějte víru v tuto věc, která ve vás právě nyní funguje. Mimo ni nic jiného neexistuje.“

„Vaše mysl v okamžiku vyvstání jediné myšlenky vytváří trojí svět. Tím, že jste závislí na podmínkách, prožíváte podmínkami ovlivněná rozličná prostředí a to se dělí samo od sebe do šesti znečištěných oblastí.⁽³⁾ Co vám schází ve způsobu, ze kterého nyní odpovídáte a který používáte? V prostoru „teď a tady“ vstupujete do čistého nebo vstupujete do znečištěného, vstupujete do síně Majteří či vstupujete do zemí třech očí.⁽⁴⁾ Potulujete se snadno všude, neboť jasně chápete, že toto všechno jsou jen prázdná jména.“

Poznámky

1. Pravděpodobně narážka na pasáž ve „Verších na Čtyři Nebeské Krále“ v kap. 2 v textu zvaném *Ťin-kuang-ming sůtra*, kde je psáno toto: „Pravá tělesná esence buddhy je jako prázdný prostor. Při reflektování objektů předkládá rozličné formy podobné jako měsíc na hladině vody.“
2. Ghí, nejjemnější a kvalitní máslo, které se v buddhistické literatuře používá jako symbol nejvyššího stupně učení.
3. Šest smyslů.
4. Pojem „země tří očí“ je vysvětlen v následující části.

Jeden posluchač se zeptal: „Co myslíte tím pojmem země tří očí?“⁽¹⁾

Mistr odpověděl: „Vy i já společně vstupujeme do země báječné čistoty, oděné do čistých a průzračných šatů a zvěstujeme buddhu v těle Podstaty. Jinak zase vstupujeme do země nerozlišování, oděné do šatů nerozlišování a zvěstujeme buddhu v těle Blaženosti. Nebo zase vstoupíme do země osvobození, oděné do šatů osvětlující zářnosti a zvěstujeme buddhu v těle Přeměny. Ale tyto země třech očí nejsou nic než změny v závislých podmínkách. Jsou to změny převlečených šatů.“⁽²⁾

„Podle vykladačů sůter a písem bychom měli brát tělo Podstaty za základ skutečnosti a tělo Blaženosti a tělo Přeměny jako funkční možnosti těla Podstaty. Ale jak to tak vidím já, tělo Podstaty neboli tělo Dharmy, je neschopné zvěstovat Dharmu.⁽³⁾ Proto někdo kdysi řekl: „Tělo závisí na doktríně v důsledku své totožnosti a země je vnímána z pohledu své skutečnosti.“ Můžeme jasně pochopit, že pojmy jako tělo Dharmy a země Dharmy jsou prostě jen vymyšlené věci, klamné země, prázdná pěst, žlutý list, kterým se rozptylují malé děti. Jakou šťavu si myslíte, že vymačkáte z ostružinových trnů nebo z jiných ostnatých rostlin či ze starých vyschlých kostí? Mimo mysl neexistuje žádná Dharma a dokonce ani uvnitř myslí nemůže být žádná Dharma chycena. Takže co má smysl hledat?“

„Chodíte všude možně a říkáte: „Je tu třeba vykonávat náboženskou praxi, je tu osvícení.“ Přestaňte chybovat! Pokud by zde existovaly takové věci jako je náboženská praxe, to vše by byla jen karma, držící vás v oblasti zrození a smrti. Říkáte: „Pozoruji všech šest pravidel⁽⁴⁾ a deset tisíc praxí.“ Z mého pohledu jsou všechny tyto věci jen tím, co vytváří karmu. Hledání Buddhy, hledání Dharmy – toto všechno vytváří karmu, jež vás vede do pekla. Studium sůter a studium doktríny je také jen vytváření karmy. Buddhové a patriarchové jsou lidé, kteří nemají co činit. Odtud je jasné, že nezáleží na tom, zda-li mají nějaké poskvrnění či činnosti nebo zde jsou bez poskvrnění a činností. Obojí je stejné, jelikož karma buddhů a patriarchů je jasná a čistá.“

Je tu parta oholených slepců, kteří se nacpou rýží, sednou si a snaží se pro-

vádět čchanový (zenový) styl meditační praxe, pokoušeje se zadržet proud myšlenek a zastavit jejich vyvstávání. Nenávidí hluk a vyžadují, aby bylo všude ticho – to však nejsou buddhistické cesty! Patriarcha Šen–Chuej řekl: „Jestliže se snažíte zadržet mysl a strnule civíte v tichosti, vyvoláváte mysl a zaměřujete ji na vnější jevy, kontrolujete mysl a pročišťujete ji uvnitř sebe, soustředíte mysl a vstupujete do meditace, pak všechny tyto praxe tohoto druhu vytváří karmu.“⁽⁵⁾ Co budete vy, co jste tu, dělat, abyste té osobě, která je zde a poslouchá Dharmu, umožnili provádět nějaká cvičení? Jak tuto osobu osvíte, jak ji budete uctívat? Ona není někým, od koho by se očekávalo provádění nějaké praxe, ani není něčím, co se má zbožňovat. Kdybyste ji už přece jen chtěli uctívat, museli byste ji uctívat se vším, co existuje. (*pozn. č. př.: Ten, kdo uctívá, a objekt uctívání jsou shodné.*) Ne abyste toto pochopili špatně!“

„Následovníci Cesty, přebíráte na sebe slova, která vycházejí z úst starých učitelů, kteří jimi popisovali pravou Cestu. Myslíte si: „Ó, toto je ten nejbáječnější učitel a přítel. Já mám pouze mysl obyčejného smrtelníka a nikdy bych si netroufl vniknout do podstaty takové ctihodnosti.“ Slepí idioti! Kráčíte životem s takovým druhem pochopení, zrazujete tak své vlastní dvě oči, hrbíte se a klopytáte jako nějaký osel kráčící po zamrzlé cestě a říkáte si: „Nikdy bych se neodvážil mluvit zle o takovém dobrém příteli, byl bych strachy bez sebe, abych si nevytvořil špatnou karmu!“

„Následovníci Cesty, opravdu dobrý přítel je ten, kdo se odváží mluvit zle o buddhovi, o patriarších, pronese názor na kdekoho ve světě, odhodí *Tripitaku*⁽⁶⁾, potupí tato malá hloupá děcka (nevědomce) a uprostřed protikladů a souhlasů vyhledává ty pravé adepty. Za posledních dvanáct let, i přesto, že jsem se pídil po tom, čemu se říká karma, nenašel jsem nikdy nic jiného než její částičku ve velikosti hořčičného semínka.“⁽⁷⁾

„Ti čchanoví mistři, kdo jsou stejně bázlivi jako novopečená nevěsta, se strachují, aby nebyli vypovězeni z kláštera nebo aby jim nebyla vzata jejich porce rýže. Stále se strachují a souží nepokojem. Od nepaměti se opravdoví učitelé minulosti projevovali tím, že ať přišli kamkoliv, nebyli těmi, kdo by někdy někoho poslouchali a byli vždy vyhnáni. Podle toho poznáte, že to byli lidé velice cenní. Jestliže s vámi někdo souhlasí, jdete-li kamkoliv, k čemu vám to je? K tomu se

váže známé rčení: „Nechte lva jít si svoji cestou a mozky malých lišek se rozpuknou.“

„Následovníci Cesty, zde a tam slyšíte, že je tu Cesta, kterou musíte jít a praktikovat, Dharma, ke které se musíte osvítit. Řekněte mi potom, jaká je to vlastně Dharma, ke které se máte probudit, a co je to za Cestu, kterou máte praktikovat? Co je tím, co postrádáte ve vašich současných činnostech? Co je tím, co se praxí musí napravovat? Ale tito malí mniši – zelenáči, tomu nerozumějí a okamžitě se obrací ve víře k bandě divokých liščích duší, umožňující jim chrlit jejich ideje, kterými klamou lidi a zaplétají je do nesnází tím, že říkají: „Když princip a praxe zapadají jedna do druhé a jste-li dostatečně opatrní, pěstující si tak dobrou karmu těla, řeči a mysli, pak je možné dosáhnout buddhovství.“ Lidé, kteří takto kráčí po Cestě, jsou tak hojní jako jarní lijáky.“

„Jednou někdo řekl: „Jestliže se vám přihodí, že ve svém životě narazíte na člověka, který je Mistrem Cesty, dělejte cokoliv kromě toho, abyste s ním začali hovořit o Cestě.“⁽⁸⁾ Proto je řečeno: „Jestliže někdo praktikuje Cestu, Cesta nikdy nebude dále pokračovat. Místo toho bude strháván v desetitisících druhých chybných prostředích natolik, že se z něho stane vymaštěná hlava. Ale pokud by ho přeci jen meč moudrosti srazil k zemi, pak ještě před gesty pravého učení se temné, chybné a pokřivené názory stanou těmi čirými a přímými.“⁽⁹⁾ Proto kdosi řekl: „Každodenní mysl – to je Cesta.“⁽¹⁰⁾

„Následovníci Cesty, co vlastně hledáte? Ten z vás, kdo není závislý na ničem, je tím, kdo zde nyní poslouchá před mýma očima Dharmu. Jeho zářnost svítí zcela jasně a není nic, co by mu kdy scházelo. Jestliže nechcete být odlišní od patriarchů a buddhů, učte se to vidět tímto způsobem a nikdy nepropadejte pochybnostem nebo snaže se to někde dozvědět. Pokud se vaše mysl nikdy ani na okamžik nezmění, můžete být nazýván žijícím patriarchou. Jestliže se mysl změní, její přirozenost a projevy se stávají oddělené jedno od druhého. Dokud to mysl nezačne rozlišovat, její přirozenost a projevy se neoddělí.“

Poznámky

1. Pojem „tři oči“ se obvykle vztahuje k zemi třech druhů očí: tj. oka Dharmy, oka poznání a oka moudrosti. Takto je to popsáno v poslední kapitole *Avatamsaka sūtry*, nazvané „Vstoupení do

- říše Dharmy“. Ale Lin-ťi má tímto pojmem na mysli trojí tělo Buddha, které bylo popsáno v 11. části, pozn. 6.
2. Viz 11. část, poznámka 7, kde se mluví o vztahu mezi róbami a podmíněnými stavy.
 3. Je to proto, že esence, neboli nejvyšší pravda, tak, jak je reprezentována tělem Podstaty, nemůže být vyjádřena slovy.
 4. Je to těchto *šest paramit*, které musí bódhisattvové dodržovat za účelem získání Buddhovství: dávání almužen, dodržování předpisů, zdrženlivost, horlivost, meditace a moudrost.
 5. Úryvek z přednesu mistra Che-ce Šen-chueje (670–762), kde napadal praktiky severních škol čchanu.
 6. Sebrané spisy buddhismu; zde má pravděpodobně Lin-ťi na mysli učení hinajánového buddhismu.
 7. Proč Lin-ťi mluví právě o „dvanácti letech“ není jasné; možná se to vztahuje k nějakému neznámému dílu. Irija např. výrazem „dvanáct let“ míní dlouhou dobu.
 8. Slova Pen-čchinga (667–761), žáka šestého patriarchy Chuej-Nenga, zaznamenaná v řeči nazvané *Cu-tang ťi 3*.
 9. Zdroj této citace zůstává neznámý. Podle Janagidy zářně reprezentuje správnou neboli přizpůsobenou moudrost a temné znaky reprezentují základní moudrost.
 10. Slova Ma-cua Tao-i (709–788), zaznamenaná v *Ťing-te čchuan-teng lu 28*, životopise od Nan-ťüana.

Někdo se zeptal: „Co je mysl, která ani na okamžik nic nerozlišuje?“

Mistr řekl: „Ve chvíli, kdy kladete tuto otázku, nevíte, že tím dokazujete, že u vás právě nastalo rozlišování, a že se tak vrozená přirozenost mysli a její projevy rozdělily od sebe a vstoupily na své oddělené cesty. Následovníci Cesty, nečítejte žádné chyby! Rozličné projevy v tomto světě a jiných světech jsou ve všech případech prázdné a zbavené vlastní přirozenosti. Jsou rovněž zbaveny jakékoliv jiné přirozenosti, která by chtěla vyjádřit sebe samu.⁽¹⁾ Jsou to jen prázdná jména a slova, která se používají k jejich popisu, jsou stejně tak prázdná. Stále však trváte na tomto omylu a berete tato jména a slova za skutečná. Je to velká chyba. I kdyby něco někdy existovalo, nebylo by to ve všech případech nic víc než prostředí, které se mění s tím, čím je podmíněné. *(pozn. č. př.: Mění se pouze individualita-ego a její omezený svět, tj. prostředí, které se klamně jeví jako skutečné a je podmíněné právě touto nevědomou individualitou, která si ho vytvořila a bere ho za reálné.)*“

„Je tu podmíněnost nazývající se *bódhi* *(pozn. č. př.: intelekt)*. Je to podmínka, bez které by nebyla nirvána, podmínka, bez které by nebylo osvobození, podmínka trojího těla, podmínka prostředí, jež vás obklopuje, podmínka moudrosti, podmínka *bódhisattvy*, podmínka buddhy. Žijete v zemi měnících se podmínek. Co je tím, co stále hledáte?“

„A věci jako tři vozy⁽²⁾ a dvanáct částí písem není nic než již použitý špinavý had, kterým se nedá odstranit již žádná špína. Buddha je tělo přízraku, patriarchové nejsou nic než staří mniši. Byli jste zrozeni z lůna ženy, není-li pravda?⁽³⁾ Jestliže hledáte buddhu, budete odměřováni buddhou-démonem. Jestliže hledáte patriarchy, budete spoutáni patriarchou-démonem. Do té doby, dokud hledáte něco, jste vedeni k utrpení. Raději nic nedělejte.“

„Je tu banda holohlavých mnichů, kteří namlouvají studentům Cesty, že buddha reprezentuje nejzazší a konečný cíl a že ten, kdo jej chce dosáhnout, musí strávit tři *asamkhja kalpy* prováděním a dokončováním všech náboženských praktik ještě předtím, než získá dokonalé a úplné poznání Cesty. Následovníci

Cesty, jestliže řeknete, že buddha reprezentuje konečný cíl, pak mi vysvětlete, proč samotný Gautama Buddha poté, kdy žil svých osmdesát let, si lehl pod stromy sala ve městě Kušinagara a zemřel?⁽⁴⁾ Kde je tento Buddha nyní? Z tohoto příkladu víme jasně, že on sám nebyl z hlediska zrození a smrti od nás v ničem odlišný.“

„Říkáte, že někdo s třiceti dvěma schopnostmi a osmdesáti dokonalými charakteristikami je buddhou. Ale to musí znamenat, že královský světec, otáčející kolem, je právě jen Taktojdoucí.⁽⁵⁾ Takže víme jasně, že buddha je přízrak. Jeden muž řekl:

„Znaky, které vyplňují tělo Taktojdoucího, byly utvořeny tak, aby daly závědek světským pocitům.

Lidé ze strachu, že by propadli nihilistickým názorům, si vymysleli tato prázdná jména a slova, která pak požadovali. Mluvíme-li o třiceti dvou schopnostech, slouží to jako pomocný prostředek; osmdesát charakteristik není nic než prázdné zvuky.

To, co má tělesný tvar, není skutečností, která by se osvobozovala.

Pravou formou toho, co má být osvobozeno, je to, co je bez jakýchkoliv charakteristik.“⁽⁶⁾

„Říkáte, že Buddha má šest transcendentálních sil a že tyto síly jsou vskutku báječné.⁽⁷⁾ Ale všechny tyto nebeské bytosti, nesmrtelníci, *asúrové* a mocní démoni mají také transcendentální síly.⁽⁸⁾ Znamená to tedy, že jsou buddhy? Následovníci Cesty, nečinite žádné chyby. Když *asúrové* bojovali proti bohu Indrovi a byli v boji poraženi, zavedli svoji armádu o počtu osmdesáti čtyř tisíc následovníků na místo, kde se všichni skryli v dutém semeníku lotosu. Není to podivuhodné!“⁽⁹⁾

Tyto všechny příklady, které jsem zde poznamenal, jsou silami minulé karmy nebo toho, co je závislé na něčem. Těchto šesti transcendentálních sil buddhy se to netýká. Buddha může vstupovat jak do oblasti projevu a tvaru bez toho, aby byl sveden tvarem, tak i do oblasti zvuku bez toho, aby byl sveden zvukem, tak i oblasti vůně a zápachu bez toho, aby byl sveden vůní a zápachem, i do oblasti chuti bez toho, aby byl sveden chutí, i do oblasti dotyku bez toho, aby byl

sveden dotykem, i do oblasti Dharmy bez toho, aby byl sveden Dharmou. Proto také můžeme říci, že tyto předměty smyslů (6 věcí), tj. forma, zvuk, vůně a zápach, chuť, dotyk a Dharma (*pozn. č. př.: zde poznání*), jsou prázdné, prosté jakýchkoliv charakteristik. Nikdy nemohou svazovat či spoutat následovníka Cesty, jenž není závislý na ničem. Přestože je jeho podstata již od počátku znečištěná v důsledku toho, že je utvořena z pěti elementů, má transcendentální sílu pohybovat se po zemi svobodně.⁽¹⁰⁾

„Následovníci Cesty, pravý buddha je bez formy, pravá Dharma je bez charakteristiky. Držíte si nápadné pózy a navlékáte se do všech možných osobních postojů jen proto, že jste svedeni pouhým příznakem. I kdybyste při svém hledání něco získali, ujišťuji vás, že by to nebyl pravý buddha, ale nic než práce divokých liščích duší. Bylo by to porozumění ne-buddhistů.“

„Pravý student Cesty se nikdy nestará o buddhu, nezaměstnává se bódhisattvami nebo arahaty a nezajímají ho požehnání existující v trojím světě. Je od všeho na hony vzdálen a odloučen, je osamocený a svobodný a nikdy se nenechá strhnout nějakými věcmi. Jeho by neznepokojilo, ani kdyby se nebe a země převrátily vzhůru nohama. Mohli by se před ním zjevit všichni buddhové deseti směrů a v jeho mysli by ani na okamžik nevznikl pocit radosti. Mohl by se náhle ocitnout ve třech oblastech pekla⁽¹¹⁾ a v jeho mysli by nevznikl ani na okamžik pocit nebezpečí. Proč je takový, jaký je? Protože ví, že všechny věci v projeveném světě jsou prázdné a prosté jakékoliv charakteristiky. Ihned, když se změní podmíněnosti, vyvstanou a začnou se jevit mylně jako skutečné; jakmile zde není žádná změna, neexistují. Trojí svět není nic než mysl; deset tisíc jevů není nic než vědomí.⁽¹²⁾ Tyto „sny, přízraky, prázdné květy“ nestojí za to, abyste se je snažili chytit a podržet. Nebo snad ano?“⁽¹³⁾

„Není tu nic než vy, následovníci Cesty, tj. osoba, jež je přítomna právě před mýma očima a poslouchá Dharmu. Je to ta osoba, která vstoupí do ohně bez toho, aby mohla uhořet, ponoří se do vody bez toho, aby utonula, vstoupí do říše pekla a je to pro ni, jako kdyby se procházela po zahradě, vstoupí do říše hladových duchů a zvířat, ale nepodstoupí zde žádná muka.⁽¹⁴⁾ Jak toto všechno může učinit? Protože není v rozporu s ničím.“

„Zatímco milujete světce a ošklivíte si obyčejné smrtelníky, nevíte, že se utápíte a noříte v moři zrození a smrti.

Pozemské touhy existují jen v mysli; mohly by se tyto touhy na něčem uchytit, kdyby tu neexistovala žádná mysl?

Nezaměstnávejte se rozlišováním a neporovnávejte věci podle nějakých značek; pak bez úsilí získáte pravou Cestu v okamžiku!“⁽¹⁵⁾

„Pokud budete zmateně odbíhat na scestí, studovat vše v naději, že něco získáte, pak zůstanete po tři *asamkha kalpy* v oblasti zrození a smrti. Raději nedělejte nic, jen seděte na svém místě zde v klášteře s nohama zkříženými.“

„Následovníci Cesty, když sem přicházejí studenti z různých oblastí, přestali jsme je při uvítání zdravit jako hostitel hosta. Tím pádem mají studenti možnost pronést nějakou poznámku, aby otestovali Učitele.“⁽¹⁶⁾ Student přichází se lstivými slovy a mrská jimi ve snaze zasáhnout Mistrovi tvář. Vypadá to, jako kdyby říkal: „Pohleď, jestli tomu vůbec rozumíš!“ Kdybyste byl Učitelem a uvědomil si, že to není nic než „prostředí“,⁽¹⁷⁾ čímž byste to uchopil a odhodil to do jámy, student by se v tu chvíli začal chovat opět normálně a až potom by se začal vyptávat na vaše instrukce. Pak vy jako Učitel byste i toto chňapl a zatočil s tím stejným způsobem, jako tomu bylo u předešlé poznámky. Student by mohl říci: „Velmi moudré! Opravdu velký Učitel!“ Na vás jako Učiteli bude, abyste řekl: „Je jisté, že nejste schopni rozlišit dobré od zlého!“

„Nebo si představte, že Učitel přijde s nějakým pořádným problémem, vyvstalou okolností a pověsí to tak, aby to měl student přímo před sebou. Student skrze tuto okolnost vidí a na každém kroku ze sebe dělá Mistra vyvstalé situace a odmítá pokusy být touto okolností sveden. Učitel pak odhalí polovinu jeho těla, načež student se projeví výkřikem. Učitel nyní vstupuje na místo, kde jsou všechny možné druhy rozdílností a odlišností a ostře slovně napadá studenta. Student říká: „Ty starý plešatče, co nejsi schopni rozeznat dobré od zlého!“ Učitel zvolá v obdivu: „Pravý a správný následovník Cesty!“

„Jsou zde někteří učitelé, kteří nejsou schopni rozeznat pokřivené od přímého. Tito slepí staří učitelé v případě, když přijde student a zeptá se jich na *bóधि* nebo na nirvánu, mu začnou vysvětlovat něco o trojím těle nebo o prostředí a moudrosti. Když je student prokleje, seberou svoji hůl, praští ho a řeknou mu: „Tak drzý jazyk máš!“ Jestliže máte takového učitele, vězte, že mu chybí oči, kte-

ré by ho uzpůsobovaly k tomu, abyste si s ním začal. Nemá sebemenší příčinu se rozčilovat na ostatní.“

„Potom zde je banda holohlavců, neschopných rozeznat dobré od zlého, ale ukazujících na východ a přitom se obracejících na západ, milujících jasné a pěkné počasí, ale obdivujících dešť, milujících tuto lampu nebo tento sloup. Pohleděte a zřete, kolik vlasů jim překrývá oči. To vše je prý správné a má to své opodstatnění!⁽¹⁸⁾ Jestliže toto nejsou studenti schopni pochopit, stanou se v mysli zcela očarováni. Takoví učitelé nejsou ničím jiným než dušemi divokých lišek, demony. Dobří studenti se ve styku s nimi jemně ušklíbnou a řeknou si: „Slepí staří plešouni mne zkouší zmást a vedou každého na scesti!“

„Následovníci Cesty, ti z vás, kteří opustili své domácnosti, potřebují studovat Cestu. Já sám jsem v minulosti obrátil svoji pozornost k *vináje*⁽¹⁹⁾ a začal se hrabat v sůtrách a písmech. Později jsem však pochopil, že to jsou prostě jen medicíny, jimiž se léčí nemoci světa, a texty vysvětlující povrchní záležitosti. Nakonec jsem je odhodil stranou a hledal Cestu prostřednictvím čchanové praxe. Později se mi poštěstilo potkat skvělého přítele a učitele a od té doby se moje Dharmové oči konečně staly bystré a čiré a poprvé jsem mohl odsuzovat mnohé učitele světa a dokázal jsem rozlišit pokřiveného od přímého. S tímto porozuměním jsem se však nenarodil a nevlastnil jsem jej v době, kdy mě matka přivedla na svět. Musel jsem prozkoumat, zjemnit a podstoupit mnohé zkušenosti do té doby, než jednoho rána nastal ten okamžik, kdy jsem vše sám pro sebe viděl tak, jak to je, a bylo mi vše jasné.“

„Následovníci Cesty, jestliže chcete získat takové poznání a pochopení, které by souznělo s Dharmou, nebuďte nikdy sváděni ostatními. Se vším, s čím se setkáte, ať je to při vašem vhledu dovnitř nebo při vyhlížení mimo sebe, se nezotožňujte a prostě to zabijte! Jestliže potkáte buddhu, zabijte buddhu. Jestliže potkáte patriarchu, zabijte patriarchu. Jestliže potkáte arahata, zabijte arahata. Jestliže potkáte své rodiče, zabijte své rodiče. Jestliže potkáte své příbuzné, zabijte své příbuzné. Potom poprvé získáte osvobození, nebudete zapleteni ve věcech a budete volně bez překážek prostupovat vším a všude, kam půjdete.“⁽²⁰⁾

„Mezi všemi studenty Cesty, kteří sem přicházeli odevšad, nebyl nikdy ani jeden, který by nebyl na něčem závislý. Proto jsem je začal hned při setkání s nimi tlouct. Jestliže přišli se zdviženou rukou, uhodil jsem zdviženou ruku, jestliže

přišli a mrmlali si přitom něco, uhodil jsem je přes pusy, jestliže přišli a měli tik ve svých očích, uhodil jsem je do očí. Musím ještě objevit alespoň jednoho, kdo by přišel a byl volný a zbavený všeho. Všichni ti studenti jsou chyceni v zbytečných žádostech a dělají stejné chyby jako spousty nevědomých lidí před nimi.“

„Nemám nějaký výtazek Dharmy, který bych někomu dal. Vše, co mám, je jen jakási medicína pro nemocné, osvobozující vás od vazeb. Následovníci Cesty, ať jste odkudkoliv, pokuste se ke mně přijít bez toho, abyste byli závislí na čemkoliv. Rád bych s vámi provedl nějaké to otestování. Ale za posledních deset let a pět období se tu neukázal nikdo, kdo by toho byl schopen! Vše, čeho se mi dostalo, byly jen kusy připevněné ke kmeni, pnoucí se k listům; duchové, pobývající v bambusu či ve stromech, divocí liščí duchové! Přemýšlejší zděšeně nad každou hroudou hoven, u které se ocitnou.⁽²¹⁾ Slepí tupci! Nestoudně přijímají almužny ze všech deseti směrů a prohlašují o sobě: „Já jsem ten, kdo opustil život v domácnosti! Nicméně jejich porozumění je stejně nevědomé jako předtím.“

„Řeknu vám, že tu není žádný Buddha, žádná Dharma, žádná praxe, žádné osvícení. Stejně však to neslyšíte a pokračujete stále ve své nevědomosti a pokoušíte se stále něco nalézt. Slepí tupci! Můžete si posadit ještě jednu hlavu na vršek té, kterou již máte! Co je tím, co vám schází?“

„Následovníci Cesty, vy, kteří tu provádíte své činnosti před mýma očima, nejste od buddhy a patriarchů v ničem odlišní. Vy tomu však stále nevěříte a vystupujete ze sebe ve snaze nalézt něco mimo sebe. Nečíte žádné chyby. Mimo vás není žádná Dharma a dokonce ani to, co je uvnitř vás, nemůže být podrženo. Přijímáte a vypůjčujete si slova vycházející z mých úst, ale bylo by lepší, kdybyste s tím přestali a nedělali nic. Jestliže tu jsou věci, které jdou proti cestě, ne-následujte je. A věcem, které ještě nejsou v rozporu s cestou, nedovolte, aby v něm byly.⁽²²⁾ Toho se držet je lepší než desetileté putování po svatých místech.“

„Jak já to vidím, není tu potřeba po ničem zvláště výjimečném. Prostě jen žijte normální život, oblékejte si šaty, jezte svou rýži a odpočívejte v nicnedělání. Vy, co jste sem přišli odevšad, však máte mysl plnou nějakých potřeb dělat to či ono. Honíte se a hledáte Buddhu, Dharmu, osvobození a způsob, jak se vymanit z trojího světa. Idioti, zkoušíte se vyprostit z trojího světa! Kam půjdete?“

„Buddha, patriarchové – to jsou jen chvalořeči a fráze.⁽²³⁾ Chcete vědět, co je to vlastně trojí svět? Není to nic jiného než pole mysli, ve kterém se nyní vy ta-

dy, co posloucháte Dharmu, ocitáte. Když chováte ve své mysli myšlenky chtíče, je to svět touhy.⁽²⁴⁾ Když chováte myšlenky zlosti, je to svět formy. Když ve své mysli chováte nevědomé myšlenky a nevědomé názory, je to svět bezformnosti. Toto jsou kusy nábytku ve vašem domě.“

„Trojí svět vám neoznámí: „Já jsem trojí svět.“ Naopak jste to vy, následovníci Cesty, kteří tak činí. Je to ta osobnost ve vás, která zde sedí před mýma očima a která svým specifickým způsobem zapaluje svou pochodně a prosvětluje jí deset tisíc věcí a odměňuje pomocí ní okolní svět. Je to právě ona, vaše osobnost, která přiděluje jména trojímu světu.“

„Věřící, toto tělo, utvořené z pěti základních elementů, nemá v sobě nic stálého. Orgány, jako jsou slezina či žaludek, játra a žlučník, vlasy, nehty, zuby, jsou jednoduchými důkazy toho, že všechny fenomenální věci jsou prázdné a prosté jakékoliv fixní charakteristiky. Když vaše mysl pochopí a naučí se způsobu, jak ustálit své neustálé hledání, prožíváte osvobozující stav stromu *bódhi* (*pozn. č. př.: je to osvobození, které Buddha prožil pod stromem bódhi*). Ale pokud je vaše mysl neschopná tyto pochody ustálit, jste pouze stromem nevědomosti. Nevědomost nemá žádný pevný příbytek. Nevědomost nemá žádný začátek a žádný konec. Dokud není vaše mysl schopná ustálit své neustálé pohyby a činnosti, ocitáte se nahore ve stromě nevědomosti. Vstupujete tak stále do šesti úrovní existence a do tvoření čtyř druhů zrození,⁽²⁵⁾ oblečen v kožešině a s rohy na své hlavě. Ale pokud se naučíte ustálit pohyby mysli, ocitnete se a stabilizujete se ve světě čirého a čistého těla. Jestliže nevyvstane jediná myšlenka, budete nahore v koruně stromu *bódhi* a vaše transcendentální síly si v trojím světě na sebe vezmou odlišné tvary, osvojující si jakýkoliv tělesný tvar, který se vám líbí. Bude se těšit z Dharmy a bažit se z meditace, budete osvětlovat věci pro sebe sama světlem vycházejícím z vašeho vlastního těla.⁽²⁶⁾ Co se týče oděvů, budete zavinuti v tisíce vrstvách jemného hedvábí, a co se týče jídla, budou vám dodávány stovky těch nejlepších delikates.⁽²⁷⁾ Nebudete trpět žádnou náhlou nemocí. *Bódhi* (*pozn. č. př.: univerzální vědomí*) nemá žádný pevný příbytek. Proto zde není nic, čeho byste se měli držet.

„Následovníci Cesty, vy opravdoví praktikanti, jaké pochybnosti ještě máte? Kdo je vůbec ten, kdo tu sedí přede mnou a provádí běžné činnosti? Použijte tuto věc (*pozn. č. př.: neomezené vědomí*), ale nedávejte jí nějaká označení a to-

tožnosti. Pak pochopíte to, čemu říkám Tajemný Význam. Když to budete schopni vidět tímto způsobem, nebudete v rozporu s ničím. Jeden muž kdysi řekl:

„Mysl se mění společně s deseti tisíci různorodými událostmi a prostředím; cesta, na která se odehrávají tyto změny, je opravdu tou největší záhadou.

Jestliže je mysl spontánní a jste schopni vnímat její přirozenost, nebudete prožívat ani radost ani lítost.“⁽²⁸⁾

„Následovníci Cesty, z pohledu čchanových škol umírání a žití postupuje náležitě a řádně.⁽²⁹⁾ Vy, kteří jste ponořeni do studia podstaty, musíte věnovat právě této oblasti největší pozornost. Pak v případě, kdy se navzájem pozdraví hostitel s hostem, proběhne mezi nimi výměna postřehů. Je pravděpodobné, že jedna ze dvou stran bude na něco reagovat a vezme si na sebe určitou formu, nebo snad bude celým svým tělem předvádět nějaké činnosti, nebo se možná bude jeden z nich pokoušet oklamat druhého tím způsobem, že bude předstírat potěšení či zlost, či odhalí polovinu svého těla nebo přijede, sedíce na lvu či na slonu.“⁽³⁰⁾

„Jestliže student vskutku ví, co dělá, projeví se výkřikem, a pak poprvé zkusí absolvovat pokus s lepivým lakem.⁽³¹⁾ Učitel, jenž přehlédne tuto situaci a nebude ji brát za pouhé „prostředí“, pokračuje v lpění na prostředí a začne zaujímat různé pózy, nebo si na sebe začne brát různé převleky a postoje. Student na něho vykřikne, ale učitel se odmítne vzdát svého přístupu. V tomto případě je nemoc umístěna nad bránicí a pod srdcem, kde nelze pomoci žádným lékem. Této situaci se říká, že host vidí skrze hostitele.“⁽³²⁾

„Nebo se může stát, že učitel nevyleze s nějakou jakoby svojí totožností, ale počká si na otázku od studenta, a pak po ní lapne a odhodí ji. Student, který to spatří, to nepřipustí a nenechá to prostě být, ale podrží si zbytek svého drahocenného života. To je případ, kdy hostitel vidí skrze hosta.“

„Nebo tu může být student, který je v souladu s jasným a čirým prostředím a který se ukáže před učitelem. Učitel může prohodit, že toto je pouze jen prostředí, pak to uchopí a hodí s tím dolů do díry. Student odvětlí: „Opravu skvělý učitel!“ Učitel ihned na to řekne: „Beznadějný případ, jenž není schopen roze-

znat dobré od zlého!“ Student odpoví tím, že se mu lehce pokloní. Tomu se říká, že se hostitel setká s hostitelem.^{“(33)}

„Nebo zde může být student, který si strčí hlavu do dřevěné desky s otvorem (pozn. č. př.: *dřevěný límeček, něco jako pranýř*), sváže se řetězy a zamkne je zámkem. Pak přijde k učiteli, který ho znovu sváže dalšími řetězy a na hlavu mu dá další desky. Student je tímto potěšen, ale neuvědomuje si, co se vlastně stalo. Tomu se říká, že host se potkal s hostem.“^{“(34)}

„Věřící, tyto příklady jsou prostředky, pomocí nichž můžete vypátrat démona, oddělit to, co je nevhodné, a naučíte se rozlišovat pokřivené od přímého.“

„Následovníci Cesty, je velice těžké vědět, jak postupovat. Dharma buddhů je silná a hluboká. Přesto ji někdo může pochopit do určitého stupně. Strávil jsem celou dobu tím, že jsem vám ji vysvětloval do detailu, ale vy, studenti, jste tomu nevěnovali pozornost. Tisíckrát, desetitisíckrát jste ji svými nohama přímo překročili, ale nepostřehli jste to, protože jste ponořeni v temnotě. Nemá žádný tvar ani formu, přesto její osamělá zářnost vysvítává ven. Ale studenti nemají dostatečnou víru a místo podstaty zakládají své pochopení na slovech a frázích. Jejich léta se navršují k padesátce a vše, co dokonali, je jejich kráčení na scestí, nesouce své mrtvoly na svých bedrech, toulající se křížem krážem po světě se svým naloženým zavazadlem. Přijde den, kdy budou muset zaplatit za všechny ty slameně sandály, které obnosili!“

„Věřící, vězte, že tu není žádná Dharma, která by mohla být nalezena mimo vás. Ale studenti mi nerozumí a okamžitě se začnou dívat do svého nitra po nějakém vysvětlení. Posadí se u zdi a meditují, zatlačí své jazyky proti hornímu patru svých úst, zcela se uklidní, ani se nehnu a domnívají se, že právě toto je Dharma buddhů učená patriarchy. Jaká chyba! Jestliže budete brát toto nehybné, čisté a čiré prostředí za správnou cestu, budete ze sebe dělat nevědomého pána a mistra. Jeden starý muž řekl: „Bezedná, inkoustová čern je temná díra, právě místo, abyste se ho báli!“^{“(35)} To je to, co měl na mysli.“

„Ale představte si, že vezmete nějaký pohyb vážně a budete jej považovat za správnou cestu. Každá rostlina a strom vědí, jak se pohybovat dopředu a dozadu. Znamená to tedy, že utváří Cestu? Je to právě díky elementu vzduchu, že jsou schopny se hýbat, a to, že se nehýbají, je způsobeno zase elementem země. Tu

díž ani jejich pohyb, ani jejich klid nevychází z jakékoliv přirozenosti, která by jim nebyla vrozená.“

„Jestliže se podíváte směrem k oblasti pohybu, pokoušeje se zde uchopit pravdu, ona zaujme svoje místo v oblasti klidu, a jestliže se podíváte směrem ke klidu (nepohybu), pokoušeje se tento klid uchopit, zaujme svoje místo v pohybu. Je to jako ryba skrytá v rybníce, která sebou mrská sem a tam, jednou je nad hladinou, jednou pod hladinou.“⁽³⁶⁾

„Věřící, pohyb a klid jsou jednoduše dvěma druhy prostředí. Je to člověk na Cestě, jenž není závislý na ničem, ani na těchto druhých prostředích.“

„Když sem studenti přicházejí odevšad, rozdělují je do tří kategorií podle jejich schopností.⁽³⁷⁾ V případě, že mě navštíví student podprůměrných schopností, vytrhnu prostředí, ale nechám mu jeho existenci. Jestliže ke mně přijde student průměrných schopností, vytrhnu jak prostředí, tak i existenci. Jestliže ke mně přijde člověk vskutku nadprůměrných schopností, nevytrhnu nic, žádné prostředí, žádnou existenci, ani osobnost. Jestliže se přede mnou objeví student, jehož pochopení předčí všechny tyto kategorie, jedním s ním celým svým tělem a neberu v úvahu jeho schopnosti.“

„Věřící, když to dojde tak daleko, že studentovi již nezbydou žádné síly a když neprojde již žádný dech, celá věc může být skončena tak rychle, jako je tomu u záblesku světla nebo jiskry vykřesané z křemene. Kdyby student jenom okem naznačil ránu, mohl by se celý vztah ihned zničit. Použijte mysl a hned je zde rozlišování; vyjděte s myšlenkou a ihned je zde chyba.⁽³⁸⁾ Osoba, která tomu rozumí, bude neustále tím, co je přímo před mýma očima.“

„Věřící, vlečete svůj pytel s almužnou a tento vak hoven, kterým je vaše tělo, a stále sbíháte na scesti, toužíce nalézt buddhy a dobrat se Dharmy. Víte vy vůbec právě nyní, k čemu jsou všechny vaše úprky a snahy v hledání, které děláte? Víte vůbec, co je tím, co hledáte? Je to pulsující a živé, a přesto to nemá žádný kořen nebo stonek. Nemůžete to sebrat, ani to nelze rozpráshit ve větru. Čím více se po tom pídíte, tím více se vám to vzdaluje. Ale nehledejte to a zjistíte, že je to přímo před vašima očima a jeho podivuhodný zvuk vždy ve vašich uších. Ale jestliže nemáte víru, strávíte svých sto let zbytečnou prací.“

„Následovníci Cesty, v náhlém okamžiku můžete vstoupit do světa Lotosové Pokladnice, vstoupit do země Vairočany, vstoupit do země osvobození, vstoupit

do země transcendentálních sil, vstoupit do čisté a čiré země, vstoupit do Dharmové říše, vstoupit do bahna a špíny, vstoupit do čistoty, vstoupit do stavu obyčejných smrtelníků, vstoupit do říše světců, vstoupit do říše hladových duchů nebo do říše zvířat. Ale ať putujete na jakékoliv místo, ať se štvete a hledáte kdekoliv, nikde nenaleznete žijící a mrtvé. Vše jsou pouze prázdná jména.“

„Přízraky, iluze, prázdné květy -
proč se trápíte snahou uchopit je?
Zisk, ztráta, správné, špatné -
odhodte ihned toto všechno!“⁽³⁹⁾

„Následovníci Cesty, tato moje Buddhova Dharma na mne přešla z velice jasné linie, od Ctihodného Ma-jüe, Ctihodného Tan-sie, Ctihodného Tao-ie a učitelů Lu-šana a Š-kunga. Byla to přímá cesta, kterou lze spatřit všude ve světě.“⁽⁴⁰⁾ Ale žádná duše tomu nevěří a každý o ní mluví pomlouvačně.“

„Cesta Ctihodného Tao-i o děláni věcí byla jednoduchá, přímá a nebylo v ní nic pomíchaného.“⁽⁴¹⁾ On měl tři sta, pět set studentů, ale nikdo z nich nebyl schopen posoudit, co jim jejich Mistr chtěl sdělit. Ctihodný Lu-šan byl naprosto svobodný, pravý a správný, ale jakmile přišel za svými žáky s nějakým souhlasem nebo odmítnutím, nebyli sto pochopit, co s nimi dělá. Všichni byli přemoženi a ohromeni v úžasu. Ctihodný Tan-si si hrál s drahokamem. Ukrýval jej a pak jej zjevil.“⁽⁴²⁾ Studenti, kteří k němu chodili, se museli vyrovnat s klením. Ma-jüeova cesta konání byla tak hořká, jak je hořká kůra korkového stromu, který roste v Číně; nikdo se k němu nemohl dostat na dosah. Cesta Š-kunga byla známá tím, že si Š-kung vyhledával studenty tím způsobem, že je zasahoval šípem; potom všichni ti, kdo k Mistrovi přišli, byli vyděšeni.“⁽⁴³⁾

„Cesta, kterou používám v současnosti, je správným a vhodným způsobem vše postavit, a potom to zničit. Hraji si s nadpřirozenými změnami, vstupuji do každého druhu prostředí, ale nečiním nic, ať jsem kdekoliv, a ani nedovolím, aby mne prostředí pokřivilo. Každý, kdo ke mně přijde a hledá něco, je ihned poměřen, ale není schopen mě rozpoznat. Pak si na sebe navlékám rozličné převleky. Student utváří své porozumění na tomto základě a začne být vtahován do mých slov.“

„Beznadějný případ je tento holohlavec bez jakéhokoliv oka! Soustředí se na převlek, který mám na sobě, všimaje si, zda-li je modrý, žlutý, červený nebo bílý. Kdybych svlékl róbu a vstoupil do jasného čirého prostředí, studentovi by stačil jeden pohled a byl by naplněn potěšením a toužením. Kdybych i toto odhodil, student se stane zmatený v mysli, začne divoce pobíhat sem a tam a bude pokřikovat, že nyní na sobě nemám vůbec žádnou róbu! Potom se k němu obrátím a řeknu mu: „Znáte osobu, která nosí tuto róbu toho takzvaného „já“?“ Náhle otočí hlavou a konečně mě pak pozná.“

„Věřící, nebudte spokojeni s róbou! Róba se nemůže pohybovat samovolně – je tu osoba, která si róbu může obléci. Je tu čistá a jasná róba, je tu nezrozená róba, *bóधि* róba, nirvána róba, róba patriarchy, róba buddhy. Věřící, tyto zvuky, jména, slova, fráze nejsou nic jiné než změny róby. Moře dechu v oblasti pod pupkem povzbuzuje sebe sama k pohybu, zuby to přetlučou a ztvární a vyjde to navenek jako prohlášení nějaké ideje. Takže jasně bez sebemenších pochyb víme, že to jsou pouze přízraky.“

„Věřící, karma zvuků a slov objevuje vnější výrazy, objekty mysli jsou manifestovány uvnitř.⁽⁴⁴⁾ V důsledku mentálního procesu jsou formovány myšlenky, ale to vše jsou prostě jen róby. Jestliže vezmete róbu, kterou na sobě nosí osoba, jako pravou totožnost, pak může proběhnout nekonečně mnoho *kalp*, ale vy zůstanete dovední pouze v nošení rób a zůstanete navždy, kroužíce stále dokola v trojím světě, přecházejíce v říši zrození a smrti. Raději nedělejte nic, než abyste někoho potkali a nebyli schopni ho rozpoznat a mluvili s ním, ale neznali jste jeho jméno.“⁽⁴⁵⁾

„Potíž s dnešními studenty je ta, že oni odměřují vše podle slov a vytvářejí své poznání na tomto základě. Do svého velkého sešitu (*pozn. č. př.: paměť*) si opisují proslovy některého bezcenného starého chlapíka, zaobalí to do tří vrstev, pak to nesou a sami jsou oděni v pěti vrstvách a nedovolí nikomu jinému, aby to spatřil. Dají tomu název „Tajemný Význam“ a ochraňují to jako vzácnou věc. Jaká chyba! Slepí hlupáci, jakýpak šťavnatý výtažek mohou očekávat, že dostanou ze starých vyschlých kostí?“

„Je tu banda chlapíků, kteří nejsou schopni rozpoznat dobré od zlého, ale šťourají se stále v duchovních písmech, riskují v dohadách o tom, že toto a tamto je pravé, a přicházejí s ideou ve slovech, jako kdyby vzali kupu hoven, přezvů-

kali ji ve své puse na kaši a pak ji vyplivli na někoho jiného. Jsou jako ti lidé, kteří hrají slovní hru na hesla, maříce tak celé své životy. Řeknou jiným: „Opustil jsem rodinný život domácnosti!“ Když se jich někdo zeptá na Dharmu buddhů, zavřou pusy, neřeknou ani slabiku, jejich oči jsou jako dva černé komíny, jejich ústa zvadnou jako zlomená tyč. I kdyby přišla doba příchodu Maitréji, který by se měl zjevit ve světě, byli by stále ztraceni v nějakém jiném světě, kam byli posláni, aby si vytrpěli muka pekla.“⁽⁴⁶⁾

„Věřící, zmateně pobíháte sem a tam. Co vlastně hledáte? Potulujete se tak dlouho, dokud se chodidla vašich nohou zcela nezploští? Není tu žádný buddha, který by měl být hledán, není tu Cesta, kterou je třeba projít, není tu Dharma, kterou je třeba získat.“

„Těžko se stanete tím, co budete hledat mimo sebe, myslíte tak, že naleznete nějakou formu náležití buddhovi!

Jestliže si přejete poznat svoji původní mysl, nezkoušejte se s ní spojovat, nezkoušejte se od ní odlučovat.“⁽⁴⁷⁾

„Následovníci Cesty, pravý buddha je bez formy, pravá Cesta je bez entity „já“, pravá Dharma je bez charakteristik. Tyto tři věci se promíchají, sloučí se dohromady v jedno místo. Ale jelikož se vám nepodaří to uskutečnit a vnímat to tak, dovolíte na sobě, abyste byli nazýváni bytostmi zapletenými karmou vytvořeným vědomím.“

Poznámky

1. Všechny věci v projeveném světě vyvstávají z různých příčin, jsou závislé na různorodých podmínkách a jsou ve stavu neustálé změny. Odtud je jasné, že tyto věci postrádají jakoukoliv vnitřní nebo sobě vlastní a vrozenou přirozenost, nebo nějakou přirozenost, která by projevovala sebe samu v pevných a neměnných charakteristikách.
2. Tři přístupy neboli stezky k osvícení, tj. *šrávaka*, neboli žák Buddha, *pratjékabuddha*, čili samostatně osvícená bytost a *bódhisattva*.
3. Příklad narození ženy, který tu Lin-ťi uvádí, se vztahuje k typu podmíněného a závislého stavu.
4. Smrt Šakjamuniho Buddha tak, jak je popsána v písmech. Kušinagara žil v severovýchodní Indii blízko nepálských hranic.

5. Třicet dvě schopnosti a osmdesát příznivých charakteristik označuje různé neobvyklé fyzické znaky přisuzované Buddhovi. Pochází z dávné indické tradice, kde sloužily k označení krále, který vede společnost vpřed neboli ideálního vládce. *Tathagáta* neboli Taktoidoucí, je jiným názvem pro buddhu – probuzeného.
6. Úryvek z „Hymnu na oslavu *Diamantové Sútry*“ od Fu-Ta-š'e (497-569).
7. Schopnost být kdekoliv samovolně, schopnost vidět kdekoliv cokoliv, schopnost slyšet jakýkoliv zvuk kdekoliv, schopnost znát myšlenky všech ostatních myslí, schopnost znát minulé životy, schopnost vyhladit iluze. Pouze Buddha vlastní všech šest schopností, ale prvních pět mohou mít i jiné druhy bytostí.
8. *Asurové* jsou zlí démoni, kteří v indické mytologii neustále bojují s bohem Indrou. Mocní démoni jsou bytosti nižšího řádu, které chrání buddhismus.
9. Odkaz na jednu legendární bitvu mezi Indrou s *asury*, o které najdete více v *Avatamsaka sútře*, kapitole 15 a v jiných buddhistických textech.
10. Pět shluků, které se nakupí dočasně do jedné formy, aby vytvořily lidskou bytost. Jsou to hmota (tělo), pocity, vnímání, mentální formace a vědomí. „Schopnost pohybu na zemi“ značí sílu řídit sebe sama v dokonale přirozeném způsobu.
11. Peklo ohně, krve a nožů.
12. Věta je založena na úryvku ze 7. kapitoly textu *Čcheng-wei-š lun*, základního textu buddhistické školy „Pouze vědomí“.
13. Citováno z textu „Víra v mysl“ čili *Sin-sin ming* od třetího patriarchy Seng-cchana.
14. Peklo, říše hladových duchů a říše zvířat vytváří nejnižší z šesti oblastí existence.
15. Tento oddíl je úryvkem z Pao-čových „Hymnů na mahajánu“, o kterých byla zmínka již v 11. části.
16. Tato část, známá jako „Lin-tiho čtyři hosté a hostitelé“ popisuje čtyři druhy rozhovorů mezi čchanovým mistrem a studentem, ve kterých se obě strany chtějí navzájem otestovat a určit stupeň poznání toho druhého. V prvních dvou typech rozhovorů oba, tj. jak student, tak i učitel, ukazují správný přístup. Na mnoha místech v textu je použit termín *šan-č'-š'* neboli *dobrý přítel*, čímž se myslí učitel, ale z důvodu jasnějšího porozumění jsem tento termín přeložil jako „učitel“.
17. Určitá póza neboli postoj, jenž si na sebe student bere proto, aby vyprovokoval učitele k akci.
18. Jestliže někdo učí nesprávnou Dharmu nebo učí Dharmu nesprávným způsobem, je potrestán tím způsobem, že mu vypadají chlupy z jeho obočí.
19. Oddíl z *Tripitaky* pojednávající o pravidlech a klášterní disciplíně. Další dva oddíly obsahují sútry a písma.
20. Tyto všechny řeči o zabití mají samozřejmě za účel pouze upozornit studenty, aby se nenechali svést na scesti nějakými vnějšími cíli nebo úvahami, nicméně i přesto drsnost Lin-tiho jazyka často čtenáře šokuje.
21. Proslovy a učební pomůcky dřívějších mistrů.
22. Trochu nejasné místo v textu, ale pravděpodobně se zde varuje před přilnutím k chybným názorům, konceptům či názorům.

23. Překlad je pokusný. Text říká: „slova chvály a závazků“; výraz, který nikdy nebyl dostatečně vysvětlen.
24. Trojí svět je utvořen ze světa tužby, světa tvaru a světa bezforemnosti a je shodný s šesti úrovněmi existence, ve kterých se neosvícená bytost pohybuje. Bytosti ve světě tužby jsou hnány touhami po jídle, sexu atd. Bytosti ve světě tvaru mají hmotný tvar, ale žádnou touhu. A bytosti ve světě bezforemnosti jsou osvobozeny od omezení formy, ale zůstávají uvnitř říše nevědomosti, a jsou tudíž tím, co je zrozováno.
25. Šesti úrovněmi, o kterých se mluví v předešlé poznámce, jsou: peklo, hladoví duchové, zvířata, *asurové*, lidské bytosti, nebeské bytosti. Čtyřmi typy zrození jsou zrození z luna, zrození z vejce, zrození z vlhka a zrození procesem přeměny. Např. u hmyzu se věří, že se zrozuje z vlhka a nebeské bytosti a obyvatelé pekla jsou zrozeny skrze proces přeměny.
26. Potěšení z Dharmy a potěšení z meditace jsou dvěma z pěti druhů nadsvětské neboli nehmotné potravy, kterou jsou osvícené bytosti vyživovány.
27. Lin-ťi zde nenavrhuje, aby mniši kráčeli po komfortních cestách, ale odkazuje se na konvenční popisy potěšení z přebývání v Čisté zemi nebo v ráji.
28. Úryvek z hymnu od dvacátého druhého indického patriarchy Manorhity, jak je zaznamenáno v Pao-lin čuanu, kapitole 5.
29. Význam je nejasný, ale jelikož Lin-ťi mluvil předtím o „žijících patriarších“ nebo o „žijících myšlenkách patriarchů“ a o zabítí buddhů, patriarchů atd., pravděpodobně to označuje odsouhlazení nebo zamítnutí určitých idejí nebo postojů.
30. Bódhisattva Manžuši, který symbolizuje moudrost, neboli říši Absolutna, je často zobrazován, jak řídí lva; bódhisattva Samantabhadra, symbol náboženské praxe, neboli říše relativního, je zobrazován, jak řídí slona.
31. Tj. past, do které se nechá nacytat jeho oponent.
32. Student prohlédl učitele a přemohl jej. Příklad, který následuje, reprezentuje opačnou situaci.
33. To je situace, kdy jak student, tak i učitel jsou v nejzazší úrovni, na vrcholu cesty.
34. Situace, kdy student i učitel jednali nesprávně.
35. Zdroj citovaného textu je neznámý.
36. Podobentví je z *Ta-čcheng čcheng-je lun*, čínského překladu Vasubandhovy Karmasiddhiprakaramy.
37. Tato část podobně jako část 10, pojednává o čtyřech přístupech, které Lin-ťi používal při styku s rozličnými typy studentů. V této části používá termíny „prostředí“ (*ling*) a „osobnost“ (*žen*). Zde přidává třetí termín *fa*, který se silně váže k prostředí. Držice se Janagidových komentářů, překládám to jako „existenci“, i když význam je nejistý. Irija tím má na mysli studentovy koncepty neboli ideje.
38. Věta má původ v „Dopisech odpovědí Liu-I-minovi“ od Seng-čaoa (384–414).
39. Citace ze Seng-čchanovy „Víry v Mysl“, viz poznámka 13.
40. Ma-jü se objevil již v části 2. Tan-ši je čchanový mistr Tchien-an (738–823) z hory Tan-ši; Cti-hodný Lu-šan je čchanový mistr Č-čchang z chrámu Kchuej-cung v Lu-šanu neboli na hoře Lu; Š-kungovo jméno je Hui-cang. Ma-jü, Č-čchang a Š-kung byli studenty Ma-cua Tao-iho.
41. Tao-i je Ma-cu Tao-i (709–788).

42. *Ťing-te čchuan-teng lu 30* obsahuje dvě básně od Tan-šie nazvané „Básně Hry s Drahokamem.“
43. Š-kung byl předtím, než se obrátil k buddhismu a stal se mnichem, lovcem jelenů. Když k němu chodili studenti, nasadil si šíp do luku, zamířil jím na příchozího a řekl: „Podívej se na šíp!“
44. Citace z *Ta-čcheng čcheng-jie lunu*.
45. To je nejspíš staré rčení.
46. Maitréja, Buddha budoucnosti, je tím, kdo se má zjevit v tomto světě 5 miliard 670 miliónů let po smrti Šakjamuniho Buddha, aby spasil všechny živé bytosti.
47. Citace z hymnu od osmého indického patriarchy Buddhanandy, zaznamenaná v Pao-lin-čuanu 3. Jelikož je prapůvodní mysl totožná s buddhovou přirozeností (obojí je přirozeně jedním), není potřeba činit nějaké zvláštní úsilí se s ní „spojit“ a ani samozřejmě se od ní oddělovat.

Někdo se zeptal: „Co máte na mysli pod pojmy pravý Buddha, pravá Dharma a pravá Cesta? Byl byste tak laskav a mohl nám to vysvětlit?“

Mistr řekl: „Buddha – to je čirost a čistota mysli. Dharma – to je svítící zářnost mysli. Cesta – to je čiré světlo, které není nikde omezeno. Tyto tři jsou ve skutečnosti jedním. To vše jsou jen prázdná jména a nemají žádnou pravou skutečnost.“

„Správný a pravý člověk Cesty nikdy nedovolí ani na okamžik jakékoliv vyrušení ve své mysli. Když velký učitel Bódhidharma přišel ze západu, jednoduše se porozhlížel po někom, kdo by nebyl sveden ostatními. Později navštívil druhý patriarcha Bódhidharmu, a poté, jak uslyšel jedno jediné slovo, pochopil. Potom si uvědomil, že do té doby byl zaměstnáván zbytečnými činnostmi a snahami.“⁽¹⁾

„Moje současné pochopení není odlišné od toho, které měli patriarchové a buddhové. Jestli to pochopíte po první větě, můžete být učitelem patriarchů a buddhů. Jestliže to pochopíte s druhou větou, můžete být učiteli lidských bytostí a nebeských stvoření. Jestliže vám to dojde po třetí větě, nemůžete dokonce zachránit ani sebe sama!“⁽²⁾

Poznámky

1. Druhý Patriarcha je Hui-kche, který učil ke konci šestého století. Lin-ťi se pravděpodobně zmiňuje o známém příběhu, jak se Hui-kche ptal Bódhidharmy na instrukce, ale stále byl odmítán. Hui-kche si v zoufalství usekl ruku a ukázal ji Bódhidharmovi jako důkaz svého odhodlání a vážného rozhodnutí, říká mu: „Moje mysl není v klidu. Prosím, abyste ji uklidnil!“ Bódhidharma odpověděl: „Přines mi svoji mysl a já ti ji uklidním.“ Hui-kche řekl: „Dlouho jsem hledal svoji mysl, ale nemohu ji nalézt.“ Bódhidharma odvětil: „Tady jsem pro tebe uklidnil tvoji mysl.“ To bylo pravděpodobně tím „jediním slovem“, které Hui-kchea přivedlo k osvícení. Příběh lze nalézt v *Cu-tchang linu*, *Ťing-te čchuan-teng lunu* a v dalších čchanových textech.
2. Zda-li tato část souvisí s diskuzí o třech frázích z části 9, a jestliže ano, tak není jasné, v jakém směru.

Někdo se zeptal: „Za jakým účelem přišel Bódhidharma ze západu?“⁽¹⁾

Mistr řekl: „Jestliže by přišel za nějakým účelem, nemohl by být schopen zachránit ani sama sebe!“

Tázající se zeptal: „Jestliže jeho příchod neměl žádný účel, jak potom mohl být druhý patriarcha schopen získat Dharmu?“

Mistr řekl: „Získání značí ne-získání.“

„Jestliže to značí ne-získání, co je pak myšleno tímto ne-získáním?“, řekl tazatel.

Mistr řekl: „Zdá se, že nejsi schopen zastavit svoji mysl od přeletování sem a tam ve snaze něco nalézt.“ Proto také patriarcha řekl: „Beznadějní zoufalci – používáte své hlavy k tomu, abyste hledali své hlavy!“⁽²⁾ Musíte právě nyní obrátit svoje světlo nazpět a zasvítit na sebe sama a nehledat někde něco. Pak porozumíte, že v těle a mysli nejste odlišní od patriarchů a buddhů a že zde není zapotřebí nic dělat. Učíněte to, a pak můžete mluvit o „získání Dharmy“.

„Věřící, nyní je pro vás nemožné odmítnout všechny ty nesmyslné řeči, které tu prohlašuji a předkládám. Ale nedělejte žádnou chybu! Z mého pohledu neexistují ve skutečnosti žádné principy, které by měly být podrženy. Jestliže chcete použít věc, pak ji použijte. Jestliže ji nechcete použít, pak to nechte být.“

„Lidé tu i jinde mluví o šesti pravidlech a deseti tisících praktikách a myslí si, že tyto koncepty dávají základy k Dharmě buddhů.“⁽³⁾ Ale já říkám, že to jsou pouze ozdoby sekty, okrasy buddhismu. Nejsou v žádném případě Dharmou buddhů. Můžete držet pusty a dodržovat všechny pravidla, nebo můžete přenášet misku s olejem bez ukápnutí, ale jestliže vaše Dharmové oči nejsou zešířena otevřeny, pak vše, co děláte, je jen zvětšování a zvětšování velkého dluhu.⁽⁴⁾ Jednoho dne budete muset platit za všechno jídlo, které bylo na vás neužitečně promrháno! Proč toto říkám? Protože:

„Jestliže vstoupíte na Cestu, ale nejste schopen zvládnout disciplínu a pravidel-

la na této Cestě, pak poté, kdy jste znovuzrozen, musíte splatit zpět almužny věřících.

Jestliže starý muž dosáhne věku 81 let, strom ustane nést houby.⁽⁵⁾

„Stejně tak těm, kdo se vzdálí do ústraní na opuštěnou horu, jedí jen jedno jídlo denně v době úsvitu, sedí v meditaci po dlouhou dobu bez toho, aby si lehli, provádějí zbožné obcházení kolem svatyně šestkrát denně, vzkazují, že jsou těmi, kdo si pouze vytváří karmu.⁽⁶⁾ Potom jsou zde ti, kdo shodí hlavu a zahodí oči, morek kosti a mozek, opustí svá sídla a města, ženy a děti, slony, koně a sedm drahocenných věcí a vše zahodí.⁽⁷⁾ Lidé takto myslící si způsobují bolesti na svých tělech a myslí a následkem toho si na sebe ušijí bolestivou odplatu. Bylo by lepší, kdyby nedělali nic, byli prostí, přímí sami k sobě a nenabalovali na sebe žádné koncepty.“

„Jestliže by se bódhisattvové, a dokonce i ti, kdo dokončili deset stupňů praxe myslí, snažili vyhledat stopy po takovém následovníkovi Cesty, nebyli by nikdy schopni ho nalézt. Proto se nebeské bytosti radují, bozi stojí a hlídají a buddhové deseti směrů zpívají v jeho chvále. Proč? Protože tento muž Cesty, který nyní poslouchá Dharmu, jedná takovým způsobem, jenž nezanechává za sebou žádné stopy.“

Poznámky

1. Standardní dotaz v čchanové praxi, podobající se otázce „Jaký je základní význam buddhismu?“, která je v části 1.
2. Jméno patriarchy a zdroj, ze kterého je tato citace, jsou neznámé.
3. Viz část 18, poznámka 4. Deseti tisíci praxemi jsou myšleny různé druhy zbožných úkonů.
4. Na mniších se žádalo, aby drželi půst od poledne do příštího rána. Praxe přenášení misky s olejem na hlavě na danou vzdálenost bez vylití sebemenšího množství obsahu misky je popsána v *Ta-č-tu lunu 15* a v dalších buddhistických textech a je to cvičení, kterým se soustřeďená pozornost myslí.
5. Lin-ŕi cituje z hymnu od patnáctého indického patriarchy Kanadevy, zaznamenaného v *Pao-lín-čuanu 3*. Podle příběhu, který je zde převyprávěn, Kanadeva putoval po střední Indii, když jednou narazil na devětasedmdesátiletého starého muže a jeho syna. V jejich zahradě byl starý strom, který nesl chutný druh hub. Starý muž a jeho syn jedli tyto houby, ale nikdo jiný to neviděl. Kanadeva složil píseň, ve které vysvětluje, že v minulém životě starý muž a jeho

- syn dávali almužnu nějakému mnichovi, ale mnich neuspěl v získání pravého osvícení. Následkem tohoto neúspěchu se mnich znovu zrodil jako houba na stromě, a to proto, aby mohl splatit svůj dluh starému muži a jeho synovi. Kanadeva předurčil, že jakmile dosáhne starý muž věku 81 let, dluh bude splacen a strom přestane plodit houbu. Syn se ihned stal žákem Kanadevy a převzal po jeho smrti jeho pozici a stal se šestnáctým patriarchou Rahulatou.
6. Obcházení sochy Buddhy a vzdávání díky šestkrát denně, tj. třikrát přes den a třikrát v noci.
 7. Jak to udělal jeden vládce, což je popsáno v kapitole 12 v *Lotosové sútře*. Sedmi drahocennými věcmi jsou: zlato, stříbro, lazurit, mořská škeble, achát, perla a chalcedon.

Někdo řekl:

„Velký Univerzální Moudrý Dokonalý Buddha seděl na místě praxe po dobu deseti *kalp*, ale Dharma buddhů se před ním neobjevila a on nebyl schopen dokonat buddhovu Cestu.“⁽¹⁾

„Nevím, co to znamená. Byl by Mistr tak laskav a mohl mi to vysvětlit?“

Mistr řekl: „Velká Univerzálnost“ zde označuje vás, ať jste kdekoliv, uvědomující si skutečnost, že deset tisíc věcí nemá žádnou vnitřní přirozenost a žádné charakteristiky. Odtud ten název – Velká Univerzálnost. „Moudrý, Dokonalý“ značí to, že navždy a na všech místech nejste nikdy v pochybnostech a nikdy si nemyslíte, že jste získal byť jedinou věc. Odtud ten název – Moudrý, Dokonalý. „Buddha“ označuje čistotu a jasnost myslí, jejíž svítící zářnost prostupuje skrze Dharmovou říši. Odtud ten název Buddha. Sezení po dobu deseti *kalp* na místě praxe označuje deset *paramit*.⁽²⁾ Dharma buddhů, kterou se mu nepodařilo spatřit před svými očima, označuje skutečnost, že Buddha je nezrozený, a tudíž není od přirozenosti něco, co je zrozené, a Dharma od přirozenosti není něčím, co by bylo vymřelo. Jak by potom byla Dharma něčím, co by se před ním mohlo „objevit“? Osobnost není nikdy schopná dokončit buddhovu Cestu, naproti tomu Buddha nepotřebuje dělat nic, aby ze sebe udělal Buddha.“

„Jeden starý muž řekl: „Buddha je věčně v tomto světě, ale není poskvrněn věcmi tohoto světa.“⁽³⁾

„Následovníci Cesty, jestliže chcete získat buddhovství, neštvěte se po deseti tisíci věcech. Když vyvstane mysl, povstanou s ní rozličné věci; když je mysl rozpuštěna, jsou rozpuštěny rozličné druhy věcí.“⁽⁴⁾ Jestliže nevyvstane prostě žádná mysl, pak deset tisíc věcí se stane nevinnými.“⁽⁵⁾

„Ani v tomto světě, ani v žádném jiném světě není žádný buddha nebo jakákoliv Dharma. Není tu nic, co by se před vámi objevilo, a není nic, co je ztraceno. Dokonce i kdyby zde bylo něco, nebyla by to nic než jména, slova, fráze, me-

dicína určená nemocným malým dětem, aby se zklidnily. Jsou to jen slova, kterými se posuzují jen povrchní záležitosti. A co více, tato slova a fráze se nedeklarují samy o sobě jako slova a fráze. Jsi to ty před mýma očima, kdo jasným a skvělým způsobem pozoruje, vnímá, slyší, ví a osvěcuje svoji pochoděň, a kdo uvádí všechna tato rozličná slova a fráze.“

Věřící, pouze jestli jste spáchali pět násilností, které vás přivedou do pekla neustálého utrpení, získáte pak nakonec osvobození.⁽⁶⁾

Poznámky

1. Velký Univerzální Moudrý Dokonalý Buddha se objevuje v kapitole 7 *Lotosové sūtry*, kde je řečeno, že seděl na místě náboženské praxe po dobu deseti krátkých *kalp*, ale Dharma, neboli doktrína buddhů, se před ním neobjevila. On však i přesto získal osvícení a hlavní myšlenka příběhu spočívá v tom, že on čeká do té doby, než jsou ostatní bytosti připraveny obdržet instrukce, a pak dokončí svoje vlastní osvícení, učení a pak vstoupí do paranirvány (vyhasne). Čchanová škola dřívější doby k tomu měla jiný komentář, jak bude patrné dále.
2. Šest *paramit* neboli náboženské praxe, popsané v části 18, poznámka 4, společně s dalšími čtyřmi, dovedností ve vhodných prostředcích, závazky, silou a poznáním, tvoří deset *paramit*.
3. Slova Bódhisattvy Manžušriho.
4. Citováno z *Ta-čcheng čchi-sin lunu*. Hakeda překládá tuto pasáž „Když (zmatená) mysl začne existovat, pak začnou existovat různé koncepty (dharmy); když (zmatená) mysl ustane ve své existenci, pak i různé koncepty přestanou existovat.“ viz Y. S. Hakeda „Probuzení víry“.
5. Citace ze Seng-cchanovy „Víry v Mysl“.
6. Pět činů, neboli násilností, bylo popsáno již v části 13. V části 23 k nim Lin-ťi dává svůj vlastní komentář, založeno na kapitole 3 *Lankavatara sūtry*. Lin-ťiho seznam pěti násilností se odlišuje od známého konceptu a jeho komentář obrací konvenční význam slov zcela naruby.

Někdo se zeptal: „Co myslíte pěti násilnostmi, jež člověka přivedou do pekla neustálého utrpení?“

Mistr řekl: „Zabití svého otce, zranění své matky, vysátí krve z buddhova těla, narušení harmonie klášterního řádu, spálení súter a obrazů – to je pět násilností, za které se jde do pekla neustálého utrpení.“

Tázající řekl: „Co je myšleno otcem?“

Mistr řekl: „Nevědomost je otec. Když vaše mysl stále naléhavě hledá nějaký znak vyvstání a zničení, ale nemůže žádný nalézt, když je to jako ozvěna prázdnoty, když je to kdekoliv bez činnosti – tomu se říká zabití otce.“

„Co se míní matkou?“

Mistr řekl: „Chtivost je matka. Když vaše mysl stále naléhavě, vstupující do světa touhy a hledání chtivosti, vidí pouze to, že všechny jevy jsou prázdné jakýchkoliv charakteristik, když nevykazuje a neprožívá nikde žádnou připoutanost, tomu se říká zranění matky.“

„Co je myšleno tím vysátím krve z buddhova těla?“

Mistr řekl: „Když vaše mysl v čisté a čiré Dharmové říši nikdy ani na okamžik nezačne rozlišovat, ale místo toho vidí všude kompletní temnotu, tomu se říká vysátí krve z buddhova těla.“ *(pozn. č. př.: Temnotou se zde myslí nemyšlení.)*

„Co je myšleno tím přerušením harmonie klášterního řádu?“

Mistr řekl: „Jestliže správně pochopíte, že pouta a zápletky světských tužeb jsou prostě jen prázdné a nemají žádné místo, kde by mohly spočinout, tak tomu se říká přerušování harmonie klášterního řádu.“

„Co je myšleno tím spálením súter a obrazů?“

Mistr řekl: „Když jste schopni vidět prázdnotu příčin a podmínek, prázdnotu myslí, prázdnotu všech jevů, když je vaše mysl v každém okamžiku zcela klidná, zcela odloučená a nic-nedělající, tomu se říká spálení súter a obrazů. Věřící, jestliže chcete dosáhnout tento druh pochopení, přestanete již navždy být zaváděni takovými slovy, jako je obyčejný smrtelník či světec.“

„Vaše myslí okamžik za okamžikem konfrontují prázdnou pěst, zdvižený prst, a považují to za nějaký druh skutečnosti, nicotně sebou mlátí v oblasti tělesných smyslů, prostředí, jevů. Nebo se zase tak podceňujete, třesete se slovy: „Jsem obyčejný smrtelník, zatímco on je světec!“

„Holohlaví idioti! Proč jste pořád takto roztěkaní? Oblečete se do lví kůže a pak budete výt jak šakal? Vy, praví žáci, nejste schopni nasát do sebe dokonale a pravý dech a jste neochotni důvěřovat tomu, co máte doma, a místo toho se stále porozhlížíte po něčem mimo sebe a dovolujete sami sobě uváznout ve zbytečných slovech a frázích nějakého předka. Lpíte na stínu a spoléháte se na sluneční svit⁽¹⁾ a nikdy nejste schopni stát na svých vlastních nohách. Střetáváte se s určitým prostředím a jste jím ovládnáni, setkáte se s kouskem prachu a hned po něm chňapnete. Vším jste pohnuti a hned vyvedeni z cesty a postrádáte jakékoli své vlastní pevné přesvědčení.“

„Následovníci Cesty, nebuďte svazováni ani mými proslovy. Proč? Protože proslovy jsou bez základu či opory. Je to něco dočasně namalovaného na prázdný mrak, jako v přirovnání o malíři a jeho barvách.“⁽²⁾

„Následovníci Cesty, neberte buddhu jako nějaký druh konečného cíle. Z mého pohledu je jako díra v latríně. Bódhisattvové a arahati jsou jen různé skřipce a řetězy, věci ke spoutání lidí. Proto se Manžušri chopil svého meče a byl připraven zabít Gautamu a Angulimala, mající krev na ruce, se pokusil zranit Šakjamuniho.“⁽³⁾

„Následovníci Cesty, není tu žádný buddha, který by měl být získán. Tři pozozy, pět přirozeností a učení o dokonalosti a okamžitém osvícení jsou prostě jen medicíny k vyléčení chvilkových nemocí.“⁽⁴⁾ Nic z toho skutečně neexistuje. I kdyby tyto iluze existovaly, nebyly by to nic než stíny, plakáty prohlašující povrchní záležitosti, mnoho povyků a slov pro nic.“

„Následovníci Cesty, jsou zde nějací holohlavci, kteří obrátili veškerou svoji pozornost dovnitř, a myslí si, že zde naleznou tímto způsobem pravdu, týkající se tamtoho světa. Jsou zcela na omylu! Hleďte buddhu a ztratíte buddhu. Hleďte Cestu a ztratíte Cestu. Hleďte patriarchy a ztratíte patriarchy.“

„Věřící, neblafujte mě! Nezajímá mne, zda-li znáte sútry a písmena. Nezajímá mne, zda-li jste velcí šéfové, politici či vládcí. Nezajímám se o to, zda-li jste ze sebe schopni vylévat proudy výřečnosti. Nestarám se o to, zda-li vystavujete na

obdiv skvělé inteligentní schopnosti. Já od vás nežádám nic, než abyste měli pravé a správné pochopení.“

„Následovníci Cesty, i kdybyste znali sto sůter a písem, nejste o nic lepší než prostý mnich, který nedělá nic. Jakkmile si něco ze sůter přečtete a získáte o tom nepatrný přehled, ihned začnete pohrdat a opovrhovat ostatními, začnete s nimi soupeřit a bojovat, jako to dělá již tolik *asurů*, zaslepených nevědomostí o sobě a o ostatních, a budete si vytvářet karmu, která vás pošle do pekla. Jste jako mnich „Dobrá Hvězda“, který i přesto, že porozuměl všem dvanácti částem učení, upadl zaživa do pekla, neboť ho země nepřijala a nechtěla ho tolerovat.⁽⁵⁾ Je lepší nedělat nic, nechat toto všechno být.“

„Když jste hladoví, najezte se rýže;
když jste ospalí, zavřete své oči.
Hlupáci se mi mohou smát,
ale moudří lidé budou vědět, co tím míním.“⁽⁶⁾

„Následovníci Cesty, nehleďte nic v psaném písmu a slovech. Úsilí vaší mysli bude vyčerpáno. Budete polykat studený vzduch a nezískáte nic.⁽⁷⁾ Je lepší, když budete realizovat, že vše je v každém okamžiku podmíněné a bez pravého zrození. Raději se dostaňte za bódhisatvy třech povozů a jejich časově omezené doktríny.“

„Věřící, nepromarněte své dny! Ještě předtím, než jsem přišel na to, jak se věci mají, tu nebylo nic než temná nevědomost všude kolem mne. Ale věděl jsem, že bych si neměl dovolit promrhat čas, a tak, i když jsem měl břicho v jednom ohni, mysl ve shonu, hnal jsem se jak divý ve snaze nalézt Cestu. Později jsem byl schopen obdržet pomoc od druhých, takže nakonec jsem mohl dělat to, co dělám nyní, tj. mluvit s vámi, následovníky Cesty. Dovolte mi, následovníci Cesty, abych vám důsledně připomněl, že nemá smysl dělat věci jen pod záminkou ošacení a získání potravy. Nevidíte, jak rychle se pohybuje svět! Dobrého přítele a učitele je opravdu těžké nalézt. Je to tak vzácné, jako když naleznete květinu *udumbaru*.“⁽⁸⁾

„Zaslechli jste, že zde je tento starý chlápek Lin-ťi, a tak sem jdete, abyste se s ním pustili do debaty a zahnali ho tam, kde nenalezne odpověď. Když narazím

na takovéto studenty, setkám se s nimi celým svým tělem, načež jejich oči se zeširoka otevrou, ale jejich ústa nebudou sto vyslovit ani slovo. Budou umlčeni a omráčeni a přestanou mít ponětí o tom, jak mi odpovědět. Potom jim řeknu: „Dupání sloního samce je něčím, co osel nemůže vystát!“⁽⁹⁾

„Potulujete se sem a tam, bijete se do prsou a říkáte: „Já rozumím čchanu! Já rozumím Cestě! Když se dva nebo tři z vás objeví náhle zde, jste zcela bezmocní. Jaká ostuda! Všude se plahočíte, žvatláte pysky, oklamáváte vesničany, ale nevíte, že přijde den, kdy budete muset zakusit chuť železných palic pekla! Vy jste těmi, kdo opustili život v domácnosti – vy všichni náležíte do říše *asurů*!“

„Základní princip, který vyplňuje Cestu, není něčím, co by mělo být bráno na přetřes v neustálých diskuzích. Není to třeskot a tlukot, kterým se ochočují nevěrníci. Tato věc, kterou učili buddhové a patriarchové, nemá žádný speciální význam. Kdyby byla předestřena ve formě ústního učení, klesla by na úroveň učebních kategorií⁽¹⁰⁾, třech povozů, pěti přirozeností, podmíněností, které doveudou studenta ke zrození se jako lidská či nebeská bytost. Ale učení náhlého a okamžitého osvícení není něčím takovým.⁽¹¹⁾ Bódhisattva Dobrých Pokladů nikdy nevyšel někam, kde by něco začal hledat.“⁽¹²⁾

„Věřící, neužívejte své mysli chybným způsobem, ale buďte jako moře, které odvrhne mrtvá těla.⁽¹³⁾ Zatímco pokračujete ve vláčení těchto mrtvých těl a honíte se sem a tam společně s nimi, zakrýváte si tím svoje vlastní nazírání a vytváříte překážky ve vlastní mysli. Když žádné mraky nezakrývají slunce, krásné světlo nebe svítí všude. Když žádná nemoc nezatěžuje oči, nemají oči imaginární přízraky typu květiny v prázdném prostoru.“⁽¹⁴⁾

„Následovníci Cesty, jestliže si přejete být vždy v souladu s Dharmou, nikdy nepropadejte pochybnostem. Rozprostřete to a ono to zaplní celou Dharmovou říši, shrňte to dohromady a ono to bude ještě menší než to nejjemnější vlákno vlasu.⁽¹⁵⁾ Osamělá zářnost tohoto principu se třípytí a osvětluje vše, nikdy nic nevyjímaje. Oko to nevidí, ucho to neslyší.⁽¹⁶⁾ Jak bychom měli tyto věci nazvat? Jeden muž kdysi řekl: „Řekněte něco o věci a už jste mimo její označení.“⁽¹⁷⁾ Budete si vše, co uvidíte, muset ponechat pro sebe sama. Je zde nějaký jiný způsob? O tom se dá hovořit stále. Každý z vás dělejte, co jste schopni! Děkuji vám za váš problém.“

Poznámky

1. Fráze popisuje ostýchavou osobu, která se spoléhá na úsudky ostatních, avšak přesný význam není zcela jasný. Jestliže slova *jing* a *jang* se přeloží jako „stín“ a „sluneční svit“, snad by se dalo říci, že se to týká někoho, kdo uctívá kněží jingu a jangu.
2. Váže se to k první kapitole *Lankavatara sūtry*, ve které Buddha přirovnává svá slova k obrazům barevně namalovaným na zeď malířem a jeho žáky.
3. Podle příběhu z *Pao-ti ting 105* byl Manžušri znepokojen tím, že Buddhovo učení, týkající se pravidel chování, vzbudilo u jeho žáků morbidní pocity viny, a rozhodl se, že tím, že zabije svým vlastním mečem Buddhu (Gautamu), dokáže svým žákům, že zde není nic takového jako zlá karma. Angulimala byl zbojník, který slíbil, že si udělá pokrývku hlavy ozdobenou prsty sta lidí. Téměř své dílo dokončil a připravoval se useknout prst své vlastní matky, když v tom ho potkal Šakjamuni. Pokusil se napadnout Šakjamuniho, ale byl odmrštěn a nakonec se obrátil a stal se Buddhovým žákem.
4. Tři povozy byly popsány v části 19. Pět přirozeností, doktrína Fa-siangovy školy, rozlišuje lidské bytosti do pěti skupin podle jejich vrozené schopnosti dosáhnout osvícení. Učení dokonalého a okamžitého osvícení je doktrínou Jednoho povozu mahajánového buddhismu, zvláště jak to vysvětlují zastánci škol Tchien-tchaj a Chua-jen.
5. Dobrá Hvězda neboli Sunakšastra, byl žákem Buddha, zdatným v recitování písem, ale nebyl schopen porozumět jejich pravému významu. Výsledkem těchto mylných pohledů upadl do pekla ještě v době, kdy žil (viz kapitola 33 *Nirvána sūtry*).
6. Z básně od Ming-cana neboli Lan-cana z hory Nan-jüe, o kterém se psalo již v části 13.
7. Říkalo se, že když někdo čte nahlas, i když nerozumí významu, je to jako kdyby vdechoval „studený vzduch“.
8. *Udumbara*, imaginární rostlina, o které se často píše v buddhistických písmech, kvete pouze jednou za 3 tisíce let.
9. Lin-ťi cituje konec ze 6. kapitoly *Vimalakīrti sūtry*.
10. Čtyři typy učení, vysvětlované Buddhou, tj. jmenovitě náhlé neboli přímé učení, postupné učení, tajné učení a neurčité učení, ve kterých se prospěch z učení liší podle kapacity posluchače. To je doktrína školy Tchien-tchaj.
11. Lin-ťi shrnul učení o náhlém a okamžitém osvícení společně se třemi povozy a pěti přirozenostmi do pojmu „jako medicína, sloužící k vyléčení nemoci krátkého momentu“, což se zdá být nesmyslné. Nicméně neexistuje jiný způsob, jak tuto pasáž přeložit. Akizuki, Janagida a Irija to přeložili stejně. (*pozn. č. př.: I osvícení je jen krátký záblesk, který odváne. To co tu stále zůstává, jste Vy a to je to co je před přícházením a odcházením.*)
12. Dobré Poklady, neboli Sudhana-shreshthi-darak, tj. pojem, který je popsán v *Avatamsaka sūtre*, v kapitole nazvané „Vstoupení do Dharmové říše“, kde se mluví o tom, jak student cestoval sem a tam a při svém hledání osvícení navštívil celkem padesát tři učitelů. Lin-ťi říká, že on sám při svém hledání dokonalosti ve skutečnosti nikdy nikam nešel, protože měl potenci dosáhnout osvícení, neboli buddhovu přirozenost, již uvnitř sebe sama od samého začátku.
13. Stejně jako moře vyplaví na břeh mrtvá těla, tak i Lin-ťi odmítal zbytečná slova svých studentů a učení předků, která jsou jako mrtvá těla.
14. Tyto dvě poslední věty se zdají být citací, ale nebyl k nim nalezen původní zdroj.
15. Z *Yüe-kuan lumu* od Niu-tchou Fa-žunga (594–657), zaznamenaného v *Cung-ting lu 97*.
16. Z *I-po-ko* neboli „Písňe jedné misky s almužnou“ od čchanového mistra Pei-tuje, zapsané ve sbírce *Ťing-te čchuan-teng lu 30*.
17. Slova Nan-jüe Chuaj-žanga (677–744), zapsaná v *Cu-tchang ti 3*.

Mistr Chuang-po

Třetí část

Testování a ohodnocování⁽¹⁾

Chuang-Po se šel jednou podívat do klášterní kuchyně. Zeptal se mnicha, pověřeného vařením rýže, na toto: „Co děláš?“

Mnich řekl: „Přebírám rýži na jídlo pro mnichy.“

Chuang-Po řekl: „Kolik toho snědí za jeden den?“

„Dvě a půl pikule,“ (*pozn. č. př.: pikul – váhová míra v Asii; 1 pikul = cca 60 kg*) řekl mnich.

„Není to příliš mnoho?“, zeptal Chuang-Po.

„Pouze se strachuji nad tím, že to není dostatečné množství,“ řekl mnich.

Chuang-Po mu okamžitě uštědřil ránu.

Mnich se zmínil o této události Lin-ťimu. Mistr řekl: „Rozhodl jsem se, že kvůli tobě tohoto starýho chlápka otestuji!“

Jakmile se Mistr dostal k Chuang-Poovi a stál před ním, Chuang-Po se mu zmínil o jeho předešlém rozhovoru s mnichem pověřeným vařením rýže.

Mistr řekl: „Mnich nerozuměl. Doufám, Ctihodný, že budete tak laskav a navštívíte opět jeho místo a objasníte nám tu věc jinými slovy.⁽²⁾“ Potom Mistr řekl: „Není to příliš mnoho rýže?“

Chuang-Po řekl: „Proč neřící – Zítřka si ji ochutnáte!?“

Mistr odpověděl: „Proč mluvit o zítřku? Ochutnejme si ji právě teď!“ Jakmile dokončil větu, dal Chuang-Poovi facku.

Chuang-Po řekl: „Ty rozzuřený idiote, přijď sem ještě jednou a zatahej tygra za vousy!“

Mistr vykřikl a opustil místnost.

Později se Wei-šan zeptal Jang-šana: „Co měli tito dva drazí pánové mezi sebou?“⁽³⁾

Jang-šan řekl: „Co si myslíte, Ctihodný?“

Wei-šan řekl: „Když se narodí muži syn, pak teprve tento muž již jako otec začne chápat, co je to otcova laskavost.“

Jang-šan řekl: „To tak není!“

Wei-šan řekl: „Nu dobře, co si tedy myslíš?“

Jang-šan odvětil: „Je to jako přivést si domů zloděje a přijít o všechno v bytě.“

Poznámky

1. Setkání, na kterých se otestuje a odhalí stupeň poznání jedince a zkušenost a správnost jeho pohledu na věc.
2. Vyjádření, které má za následek obrat v situaci a přivádí posluchače k porozumění.
3. Wei-šan Ling-jou (771-853) byl Dharmovým následovníkem Po-čanga a blízkým žákem Chuang-Poa. Žil ve Wei-šanu neboli na hoře Wei, v Chunanu. Jang-šan Chuej-ťi (807-883), Wei-šanův žák, žil v Jang-šanu neboli na hoře Jang v Kiangsi. Oba jsou zakladateli takzvané odnože Wei-Jang čchanu. Oba se často objevují na konci těchto setkání, která vždy okomentují. V překladu rozhovorů s Lin-ťim od Sesakiho/Irijji je jméno přeloženo jako Kuei-šan.

Mistr se zeptal mnicha: „Odkud jsi přišel?“

Mnich na něho zařval.

Mistr se jemně uklonil a dal mu najevo, ať si sedne.

Mnich chtěl ze sebe něco vymáčkout, ale Mistr mu jednu vrazil.

Mistr viděl přicházet mnicha, a tak vzpřímil svoji plácačku na mouchy.

Mnich se mírně uklonil, ale Mistr mu vrazil ránu.

Mistr uviděl jiného mnicha a opět vzpřímil svoji plácačku na mouchy.

Mnich si toho nevšiml, ale dostal od Mistra taktěž jednu ránu.

Jednoho dne byl Mistr společně s Pchu-chuem⁽¹⁾ pozván na jídlo k jednomu laickému přívrženci.

Mistr řekl: „Chlup pozře široké moře; jedno hořčičné semínko udrží horu Sumeru.⁽²⁾ Je to způsobeno nadpřirozenými silami nebo je to pouze přirozený projev věcí, které byly vždy takové?“

Pchu-chua převrátil jeho jídelní tác.

Mistr řekl: „Příliš hrubé!“

Pchu-chua odvětil: „Kde si myslíš, že jseš, že tu mluvíš o tom, co je hrubé a co je jemné!“

Následující den Mistr opět zašel s Pchu-chuou na jídlo k stejnému laickému příznivci. Mistr řekl: „Jsem zvědav, jak se dnešní pohostinnost vyrovná té včerejší.“

Pchu-chua stejně jako předtím převrátil jeho jídelní tác.

Mistr řekl: „Buď si jist, je to v pořádku, ale přesto to je příliš hrubé!“

Pchu-chua řekl: „Slepče! Kde je v buddhově Dharmě řeč o hrubosti a jemnosti?“

Mistr vyplázl svůj jazyk.

Poznámky

1. Pchu-chua byl Dharmový nástupce Pchan-šana Pao-ťie. Mimo tyto záznamy se o něm dochovalo velmi málo zpráv. Byl zakladatelem školy Pchu-chua.
2. Lin-ťiho promluvy o chlupu a hořčičném semínku jsou založené na pasázi z kapitoly 6 *Vimalakírti sūtry*. V sūtre se také mluví o buddhistickém laickém přívrženci - patronu, který i zde v těchto záznamech poskytoval jídlo Lin-ťimu a Pchu-chuovi. Hora Sumeru je velká hora, která stojí ve středu světa.

Jednoho dne Mistr seděl s Che-jangem a Mu-tchaem⁽¹⁾, dvěma staršími mnichy, u ohně v jedné části mnišské meditační haly. Někdo z těch dvou toho využil a poznamenal: „Pchu-chua chodí každý den po ulicích ve městě a chová se jako idiot nebo jako šílenec. Nemohu povědět, zda-li je obyčejným smrtelníkem nebo světcem.“

Předtím, než to domluvil, vešel dovnitř Pchu-chua.

Mistr řekl: „Jsi obyčejný smrtelník nebo světec?“

Pchu-chua řekl: „Ty mi řekni, zda-li jsem obyčejný smrtelník nebo světec.“

Mistr na něho zařval.

Pchu-chua ukázal prstem a řekl: „Che-jang je novopečený ženich a Mu-tcha je stará čchanová babička. Lin-ťi je malé škrvně, ale je pravda, že mu bylo dáno pravé vidění!“

Mistr řekl: „Ty zloději!“

Pchu-chua řekl: „Zloděj! Zloděj!“ a opustil místnost.

Poznámka

1. O těchto dvou mniších není nic známo.

Jednoho dne Pchu-chua seděl přímo před mnišskou halou a jedl čerstvou zeleninu.

Mistr ho uviděl a řekl: „Vypadáš přesně jako osel!“

Pchu-chua zahekal jako osel.

Mistr řekl: „Ty zloději!“

Pchu-chua zvolal: „Zloděj! Zloděj!“, a odešel.

Pchu-chua se procházel po městě a cinkal zvonkem a volal: „Přijde-li to v zářnosti, udeřím zářnost. Přijde-li to v temnotě, udeřím temnotu. Přijde-li to ze všech čtyř stran neboli osmi směrů, udeřím jako vichřice. Přijde-li to z prázdné oblohy, zasypu to ranami.“

Mistr, jakmile se o tom dozvěděl, instruoval svého pomocníka, aby šel za Pchu-chuaem a zeptal se ho na toto: „Co budeš dělat, když nepřijdu žádným z těchto způsobů?“

Když to pomocník dořekl, Pchu-chua ho odstrčil a řekl: „Zítřka zde bude po-
hoštění v klášteře Velkého Soucítění.“⁽¹⁾

Pomocník se vrátil zpět a řekl o tom Mistrovi.

Mistr prohodil: „Po nějakou dobu, až doteď, jsem měl na tohoto chláпка po-
dezření!“

Poznámka

1. Ta-pej-jüan, malý chrám v Čen-čou, se později stal místem, kde žil San-šeng, žák Lin-tiho.

Starší mnich šel k Mistrovi žádat o rozhovor. Ještě předtím, než ukončil formální pozdravy, zeptal se Mistra: „Bylo by správné, kdybych se formálně uklonil? Nebo by bylo dobré, kdybych měl pozdrav bez úklony?“

Mistr na něho zařval.

Starší mnich provedl formální úklon.

Mistr řekl: „Je to skoro jako zloděj v trávě!“

Starší mnich řekl nechápavě: „Zloděj! Zloděj! a opustil místnost.“

Mistr odpověděl: „Raději nemyslet na to, že by toto mělo ukončit tuto záležitost!“

Hlavní mnich stál opodál a Mistr se zeptal: „Byly zde nějaké chyby nebo ne?“

Hlavní mnich odpověděl: „Byly.“

Mistr se zeptal: „Byla to chyba hosta nebo to byla chyba hostitele?“

Hlavní mnich řekl: „Oba chybovali.“

Mistr řekl: „Kde byla chyba?“

Hlavní mnich opustil místnost.

Mistr řekl: „Raději nemyslet na to, že by toto ukončilo tuto záležitost!“

Později mnich popsal tuto příhodu Nan-čchüanovi⁽¹⁾, který mu řekl: „Vládní koně se dupají navzájem.“⁽²⁾

Poznámky

1. Obvykle se popisuje jako Pchu-jüan (748–834) z Nan-čchüanu. Je to Dharmový nástupce Ma-cua. Ale jelikož Pchu-jüan žil ještě před Lin-tim, totožnost je nejistá.
2. Tj. Lepší koně, používané vládními úředníky.

Mistr vstoupil do vojenského tábora, aby se tam naobědval. Jak tam šel, uviděl jednoho velitele sedět u brány. Ukázal na holý dřevěný sloup u brány a řekl: „Obyčejný smrtelník nebo světec?“

Velitel neodpověděl.

Mistr bouchl do sloupu a řekl: „I kdybys byl sto odpovědět, byl by to zase jen dřevěný sloup!“ S tím vstoupil do tábora.

Mistr řekl vedoucímu správci chrámu⁽¹⁾: „Kde jsi byl?“

Správce řekl: „Byl jsem na obvodním úřadě, abych tam prodal lepkavou rýži.“⁽²⁾

Mistr řekl: „Prodal jsi všechnu?“

Správce odpověděl: „Ano, prodal jsem ji všechnu.“

Mistr svojí holí nakreslil čáru do písku, který byl před ním, a řekl: „Můžeš prodat i toto?“

Správce na něho vykřikl.

Mistr ho praštil.

Když se tam objevil vedoucí jídelny⁽³⁾, Mistr mu popsal předešlou výměnu. Vedoucí jídelny řekl: „Správce nepochopil váš význam, Ctihodný.“

Mistr odpověděl: „A co ty?“

Vedoucí jídelny se mírně uklonil.

Mistr ho také uhodil.

Poznámky

1. *Jüan-čü*, mnich, který spravuje a organizuje běžné záležitosti chrámu.
2. V době dobré úrody vláda vykupovala nadbytek rýže a uskladnila ji pro horší časy.
3. *Tien-cuo*.

Vedoucí výuky⁽¹⁾ přišel za Mistrem. Mistr řekl: „Přednášející, jaké sůtry nebo jaká písma budeš dnes vykládat?“

Vedoucí výuky odpověděl: „Jsem člověk omezených schopností, nicméně dnes přednesu ukázky z *Písma o Stovce Dharem*.“⁽²⁾

Mistr odpověděl: „Představ si, že zde bude člověk, který pochopil koncept o třech povozech a dvanácti oddílech učení,⁽³⁾ a jiný muž, který tento koncept o třech povozech a dvanácti oddílech učení nepochopil. Byli by oba dva stejní nebo by se nějak lišili?“

Vedoucí výuky řekl: „V porozumění by byli stejní. V neporozumění by se lišili.“⁽⁴⁾

Lo-pchu⁽⁵⁾, který právě stál za Mistrem, řekl: „Vedoucí výuky, za co považujete toto místo, že tu mluvíte o stejném a odlišném!“

Mistr se otočil a zeptal se Lo-pchua: „Co tím myslíš?“

Lo-pchu na něho vykřikl.

Mistr odvrátil pozornost od vedoucího výuky a šel k Lo-pchuovi a zeptal se ho: „Byl jsem to já, kdo tu před chvílí vykřikl?“

Lo-pchu řekl: „Ano.“

Mistr mu udělil ránu. (*pozn. č. př.: Zde je krásná ukázka toho, jak Mistr trestal ty, kteří se považovali za osvícené a toleroval ty, kteří mluvili ze srdce a byli pravými adepty.*)

Poznámky:

1. Viz poznámky 6, část 1.
2. Záznam *Ta-čcheng po-fa ming-men lun*, věnovaný *Jogačarovi*, zakladateli doktríny Pouze Vědomí, psaný Vasubandhem (5. stol.) a přeložený do čínštiny Sūan-cchangem (600–664). Je to základní text Fa-siangovy sekty.
3. Tzn. všechna možná písma a doktríny buddhismu.
4. Prohlášení je úsečné. Může to znamenat: „Pro toho, kdo pochopil základní princip, jsou stejní a pro toho, kdo nepochopil, jsou rozdílní.“ Ať je to jakkoliv, vedoucí výuky se pokusil dát odpověď, která by se vyhnula dualistickému myšlení, ale neuspěl. (*pozn. č. př.: Naopak si myslím, že poznámka vedoucího výuky je z jeho pohledu v pořádku.*)
5. Jūan-an (834–898), žil na hoře Lo-pchu ve Feng-čou, Dharmový nástupce Tia-šana Šan-chueje.

Mistr se dozvěděl, že druhý Te-šan⁽¹⁾ vyprávěl svým studentům: „Jestliže můžete mluvit, dostanete třicet facek, jestliže nemůžete mluvit, je to také třicet facek!“

Mistr řekl Lo-pchuovi: „Jděte na toto místo a zeptejte se, proč dostanu třicet facek, když promluvíím?“ Když tě bude chtět uhodit, seber mu hůl, dej mu ránu a čekej, co bude dělat.“

Když Lo-pchu přišel k Te-šanovi, chystal se splnit Mistrův příkaz a položil otázku. Te-šan ho uhodil, ale v tom mu Lo-pchu sebral hůl a stihl mu s ní dát ránu. Te-šan se vrátil do svého příbytku.

Lo-pchu šel zpět k Mistrovi a podal mu o tom, co se stalo, zprávu.

Mistr řekl: „Nějakou dobu, až dosud, jsem měl na tohoto chláпка podezření! Ale ať je to jak je, opravdu jsi se dostal k Te-šanovi?“⁽²⁾

Poznámky

1. Süan-tien (780-865), žil v Te-šanu na hoře Te v Lang-čou, byl Dharmovým nástupcem Lung-tchan Čchung-sina. Byl jedním z nejvýznačnějších prvotních čchanových mistrů a byl známý tím, že bouchal své žáky holí; mezi nadšenci zenu je známý výrok „Lin-ťiho výkřik a Te-šanova hůl“. Je znám jako Te-šan druhý v důsledku rozlišení od dřívějšího mistra Te-šana Cung-jina, Dharmového nástupce Ma-cua.
2. To znamená, že se ho Lin-ťi ptá, zda-li opravdu pochopil, k čemu to bylo, nebo zda-li pouze splnil instrukce.

Jednoho dne stálý návštěvník Wang požádal Mistra, zda-li by společně nemohli navštívit mnišskou halu.

Wang řekl: „Čtou snad všichni tito mniši, co jsou tady v hale, sútry?“

Mistr odpověděl: „Ne, oni nečtou sútry.“

Wang se tedy zeptal: „Učí se tedy, jak mají meditovat?“

„Ne, neučí se, jak mají meditovat“, řekl Mistr.

Návštěvník Wang řekl: „Jestliže nečtou sútry a neučí se, jak mají meditovat, co tedy skutečně dělají?“

Mistr řekl: „Trénujeme je všechny k tomu, aby se stali buddhy a patriarchy.“

Wang odvětil: „Zlatý prach může být velmi vzácný, ale když se dostane do očí, může člověka oslepit.⁽¹⁾ Co k tomu řeknete?“

Mistr řekl: „A já si stále myslel, že jste pouze obyčejný chlápek!“

Poznámka

1. Přísluví používané v té době. V čchanu samozřejmě jakýkoliv hovor o tom, jak se stát buddhou, je tabu.

Mistr řekl Sing-šanovi, „Co mi řekneš o tomto bílém volovi na holé zemi?“⁽¹⁾

Sing-šan odpověděl: „Bů, bů!“

Mistr řekl: „Ztratil jsi svůj hlas?“

Sing-šan řekl: „A co ty, Ctihodný?“

Mistr řekl: „Ty zvíře!“

Poznámka

1. Sing-šan je Ťieng-šan, Dharmový nástupce Jün-jena Tchan-šenga (780–841). Lin-ťi se odkazuje na příhodu ze 3 kap. *Lotosové sůtry*, ve které bohatý muž v úmyslu odlákat nechráněné děti z hořícího domu, kde si hrály, jim nabízí krásný kočár tažený bílým volem a slibuje jim, že jim ho dá, jestliže vyjdou z domu. Hořící dům reprezentuje říši zmatku nebo nevědomosti, kočár s bílým volem je jedním povozem Buddhova učení, jak je to podáno v *Lotosové sůtře*, a „holá zem“ je oblast mimo hořící dům, říše osvícení.

Mistr řekl Lo-pchuovi: „Doteď jeden muž používal hůl a druhý používal výkřik. Co z toho je k tomu blíž?“

Lo-pchu řekl: „Nic z toho se k tomu nedostane blíž!“

Mistr řekl: „Jak by ses tedy k tomu dostal blíž?“

Lo-pchu vykřikl.

Mistr ho praštil.

Mistr uviděl mnicha, který k němu přicházel, a rozevřel obě ruce a zvedl je.

Mnich neřekl nic.

Mistr řekl: „Chápeš?“

Mnich řekl: „Ne, nechápu.“

Mistr řekl: „Kchun-lun nemůže být zlomena otevřením se! Zde jsou dvě mince pro tebe.“⁽¹⁾

Poznámka

1. Kchun-lun je mýtická hora na západě Číny. Lin-ti poznamenává, že mnichova hloupost je tak obrovská, že ji není možné překonat. Dvě mince jsou cenou jednoho páru cestovních sandálů; mnichovi bylo řečeno, aby šel instrukce hledat jinak.

Ta-tüe přišel za Mistrem pro rozhovor.⁽¹⁾ Mistr držel svoji plácačku na mouchy vztyčenou.

Ta-tüe rozložil svoji róbu a připravil se na formální poklonu.⁽²⁾

Mistr sklopil svoji plácačku na mouchy.

Ta-tüe zabalil svoji róbu a odešel do mnišské haly.

Jiný mnich řekl: „Tento mnich musí být starý přítel Ctihodného, nemyslíš? Neudělal formální úklon a ani se mu nedostalo možnosti ochutnat ránu holí!“

Mistr, který to zaslechl, si nechal zavolat Ta-tüe. Když se Ta-tüe objevil, Mistr řekl: „Mniši z mé skupiny říkají, že jsi mě ještě nepozdravil.“

Ta-tüe řekl: „Jak se máš?“ Pak se vrátil zpět a připojil se k ostatním mni-
chům.

Poznámky:

1. V některých textech je Ta-tüe popisován jako Dharmový nástupce Chuang-poa a jinde zase jako blízký žák Lin-tiho nebo jako žák Lin-tiho. Žil ve chrámu Ta-tüe ve prefektuře Ta-ming.
2. Róba mnicha, kterou mnich nosí shrnutou a přehozenou přes ramena, se při provádění formálního poklonu rozloží na zem.

Když Čchao-čou⁽¹⁾ cestoval po zemi, přišel také k Mistrovi a žádal ho o rozhovor. Mistr si právě umýval nohy.

Čchao-čou se zeptal: „Co měl patriarcha (Bódhidharma) na mysli, když přišel ze západu?“

Mistr řekl: „Ať se stalo, co se stalo, já si nyní myji své nohy.“

Čchao-čou přišel blíž a dělal, jako že naslouchá a čeká na odpověď.

Mistr řekl: „Pak tedy v pořádku, vyleji druhou naběračku špinavé vody!“⁽²⁾

S tím se Čchao-čou otočil a odešel.

Poznámky:

1. Cchung-šen (778-897) z Čchao-čou, Dharmový nástupce Nan-čchüana Pchu-jüanu.
2. První naběračkou byla odpověď: „Ať se stalo, co se stalo, já si nyní myju své nohy.“

Jeden význačný mnich jménem Ting⁽¹⁾ přišel za Mistrem na rozhovor a zeptal se ho: „Jaký je základní význam Buddhismu?“

Mistr sestoupil ze svého křesla, chytil ho a dal mu facku. Pak ho nechal jít.

Ting zůstal otřesen.

Jiný mnich, který stál opodál, řekl: „Pane Ting, proč se nepokloníte?“

Jak se Ting formálně ukláněl, dostalo se mu náhle velké osvícení.

Poznámka

1. Nic o něm není známo, jen díky této příhodě se o něm mluví jako o Dharmovém nástupci Lin-ťi-ho. „Význačný mnich“ je překlad názvu *šang-co* neboli „vyšší místo (lóže)“.

Ma-jü přišel pro rozhovor k Mistrovi. Rozložil svoji róbu a zeptal se: „Když se vezme dvanáct tváří Kuan-jinu, která z těchto tváří je tou skutečnou?“⁽¹⁾

Mistr sešel ze svého křesla a jednou rukou strhl rozpuštěný šat a druhou uchopil Ma-jüe a řekl: „Dvanáct tváří Kuan-jin, kde se to vzalo?“

Ma-jü se vysmekl a pokusil se usadit v Mistrově křesle.⁽²⁾

Mistr uchopil svoji hůl a udeřil ho.

Ma-jü se vrhl po holi a ve chvíli, když oba drželi její jeden konec, se odebrali a odešli do Mistrova příbytku.

Poznámky

1. Ma-jü se již objevil v části 2. Bódhisattva Kuan-jin je často zobrazen s několika tvářemi a gesty rukou; každé gesto a tvář označují bódhisattvovo soucítění s druhými.
2. Zkusil předstírat roli Kuan-jina.

Mistr řekl mnichovi: „Můj výkřik občas zní jako skvostný meč Diamantového Krále.⁽¹⁾ Jindy zase můj výkřik zní jako řev zlatosrstého lva, hrbícího se na zemi. Jindy je můj křik jako průzkumná tyč a stinná tráva.⁽²⁾ Někdy můj křik není vůbec žádným křikem. Chápeš?“

Mnich začal odpovídat, ale Mistr to přerušil výkřikem.

Poznámky

1. Meč moudrosti rozsekává všechny zmatek.
2. Podle komentářů má průzkumná tyč na jednom konci návnadu a používá se k hledání ryb. Stinná tráva je tráva, která pluje po hladině vody a poskytuje rybám stinné místo, kam se ryby sjíždí a kupí se dohromady. Tímto má Lin-ťi na mysli to, že svým výkřikem testuje studenty stejně, jako rybář hledá a loví ryby. Tato část je často známá pod názvem „Lin-ťiho čtyři výkřiky.“

Mistr řekl sestře (mnišce): „Buďte zdráva, nebo buďte nemocna?“⁽¹⁾

Sestra na něho vykřikla.

Mistr sebral svoji hůl a řekl: „Jen mluv, mluv!“

Sestra na něho zakřičela ještě jednou.

Mistr ji uhodil.

Poznámka

1. Na počátku Buddhismu se novicové, kteří vstupovali do kláštera, vítali těmito slovy: „Buď zdrav, mnichu!“ Lin-ti si zde hraje s konvenční frází.

Lung-ja⁽¹⁾ se zeptal: „Co měl patriarcha (Bódhidharma) na mysli, když přišel ze západu?“

Mistr řekl: „Podej mi meditační prkno, prosím tě.“⁽²⁾

Lung-ja podal meditační prkno Mistrovi. Mistr jej vzal a uhodil jím Lung-ja.

Lung-ja řekl: „Co se týká bití, můžete mě bít a je to v pořádku, ale to stále není tím, co měl patriarcha na mysli.“

Později se Lung-ja vydal za mistrem Cchuej-wejem⁽³⁾ a zeptal se ho: „Co měl patriarcha na mysli, když přišel ze západu?“

Cchuej-wei řekl: „Podej mi, prosím tě, polštář.“

Lung-ja podal Cchuej-wejovi polštář. Cchuej-wej ho vzal a uhodil jím Lung-ja.

Lung-ja řekl: „Co se týče bití, můžete mě bít a je to v pořádku, ale to stále není tím, co měl patriarcha na mysli.“

Později, když se Lung-ja usadil v chrámu, přišel za ním mnich do jeho místnosti a požádal ho o speciální dotaz. Zeptal se ho: „Slyšel jsem, Ctihodný, že když jste cestoval od místa k místu, navštívil jste také dva vzácné staré pány a měl s nimi rozhovor. Souhlasíte s tím, co udělali nebo nesouhlasíte?“

Lung-ja řekl: „Co se týče odsouhlasení, souhlasím s nimi zcela. Ale to není stále tím, co měl patriarcha na mysli.“

Poznámky

1. Ťü-tun (835-923), který žil na hoře Lung-ja v Chunanu, Dharmový nástupce Tung-šana Liang-tieho.
2. Meditační prkno je opěrka, která se používá k uvolnění únavy, když se sedí v meditaci. Udělení takové opěrky, stejně tak jako udělení polštáře, bylo znakem speciální pocty studentovi.
3. Cchuej-wei je Wu-süe, Dharmový nástupce Tan-sia Tchien-žana; žil na hoře Čung-nan jižně od Čchang-anu.

Ťing-šan⁽¹⁾ měl skupinu pěti set mnichů, ale pouze pár z nich zašlo k němu pro rozhovor a instrukci.

Chuang-po dal Lin-ťimu instrukci, aby zašel k Ťing-šanovi. Potom mu řekl: „Co očekáváš od této návštěvy?“

Mistr (Lin-ťi) řekl: „Až když se k němu dostanu, budu myslet na nějaký vhodný prostředek.“

Mistr přišel k Ťing-šanovi. Zůstal ještě oblečen v cestovních šatech a vstoupil do dharmové haly, aby spatřil Ťing-šana. Ťing-šan nestihl ani zvednout svoji hlavu a Mistr zařval.

Ťing-šan se nezmohl na nic jiného, než že otevřel ústa.

Mistr zatřásl s jeho rukávy a odešel.

Jeden z mnichů se zeptal Ťing-šana: „Jaký druh instrukcí jste dal, Ctihodný, tomuto mnichovi, který tu teď byl, že na vás zakřičel?“

Ťian-šan řekl: „Tento mnich přišel od Chuang-poa. Jestliže to chcete vědět, jděte a zeptejte se ho sám.“

Poté více než polovina z pětiset Ťing-šanovým mnichů opustila jeho chrám a šla jinam.

Poznámka

1. Ťing-šan, neboli hora Žing, byla důležitým čchanovým centrem, kde byl chrám v Čekiangu. V době dynastie Sung patřila mezi pět hor, neboli klíčových čchanových klášterních komunit, kde žily takové vynikající postavy jako třeba Ta-chuej a Sü-tchang. Představeného kláštera, který tam byl v době, kdy jej navštívil Lin-ťi, neznáme.

Jednoho dne Pchu-chua chodil po ulicích, žebral u lidí a prosil je, aby mu dali šat ušitý z jednoho kusu. Ale i když mu lidé nějaké šaty nabídli, všechny je odmítl.

Mistr poslal správce chrámu do města, aby tam koupil rakev. Když se Pchu-chua vrátil do chrámu, Mistr mu řekl: „Připravil jsem pro tebe šat z jednoho kusu!“

Pchu-chua si hodil rakev na záda a odešel s ní. Kráčel si to po ulicích s rakví na zádech a volal přitom: „Lin-ťi pro mě připravil šat z jednoho kusu! Jdu směrem k východní bráně, abych tam opustil svět!“

Lidé z města za ním kráčeli a byli zvědaví, co se stane. Pchu-chua řekl: „Dnes to neudělám, ale zítra půjdu k jižní bráně a tam opustím svět!“

Takto to zkoušel tři dny do té doby, až mu již všichni přestali věřit a nechali ho o samotě. Pak čtvrtého dne, když ho již nikdo nepronásledoval ani nepozoroval, vyšel z města ven, lehl si do rakve a požádal kolemjdoucího, aby přibyl víko.

Ihned se o tom po městě roznesla zpráva a lidé tam úprkem přiběhli, aby to viděli na vlastní oči. Jenže když odkryli víko, nenalezli zde jedinou stopu po jeho těle, které zmizelo. Mohli jen zachytit dozvuk jeho ručního zvonku, který zvonil jasně a ostře v nebi do chvíle, než zcela odezněl.

Čtvrtá část

Záznamy činů

Když byl Mistr (*pozn. č. př.: v té době byl mladým mnichem*) poprvé v Chuang-poově skupince, vykonával si své činnosti důkladně a svědomitě. Hlavní mnich ho za to pochválil a řekl ostatním: „I přesto, že je ještě mladý, je jiný než ti ostatní!“ Pak se ho zeptal: „Jak dlouho jsi již zde?“

„Tři roky,“ řekl Mistr.

Hlavní mnich řekl: „Byl jsi se již na něco zeptat učitele (Chuang-Poa)?“

Mistr řekl: „Ne, ještě jsem mu nepoložil ani jednu otázku. Nevím, na co bych se ho zeptal.“

Hlavní mnich řekl: „Proč se nezeptáš Ctihodného na to, co je opravdový význam buddhovy dharmy?“

Mistr šel a zeptal se, ale ještě než dokončil větu, Chuang-Po do něho strčil a uhodil ho.

Když se Mistr vrátil z rozhovoru, hlavní mnich se ho zeptal: „Jak probíhal tvůj rozhovor s učitelem?“

Mistr řekl: „Ještě než jsem dokončil otázku, Ctihodný do mne strčil. Nechápu to.“

Hlavní mnich se ho zeptal: „Jen jdi a zeptej se ho znovu.“

Mistr šel a zeptal se ho opět a Chuang-po ho opět uhodil. Tak to šlo dohromady třikrát, že se ho zeptal a učitel ho uhodil.

Mistr se šel svěřit hlavnímu mnichovi, říkáje: „Díky Vaší upřímné radě jsem byl schopen se dotázat Ctihodného. Třikrát jsem se ho zeptal a třikrát mne praštil. K mé litosti jsem nejspíš obdařen zlou karmou a nejsem schopen pochopit hluboký význam toho všeho. Nyní půjdu svojí vlastní cestou.“

Hlavní mnich se zeptal: „Jestliže chceš odejít, musíš se jít ještě předtím rozloučit s Ctihodným učitelem.“

Mistr se hluboce uklonil a vzdálil se.

Hlavní mnich předešel Mistra, který se šel rozloučit s Chuang-poem, a ihned se setkal s Chuang-poem, kterému říkal: „Tento mladý mnich, který tu u vás právě byl, se chystá odejít. Zdá se mi, že má dobrou schopnost vnímat. Doufám, že

mu pomůžete. Později zajisté vyrostete do krásného velkého stromu, který bude osvěžovat chladivým stínem lidi z celého světa.“

Když Mistr přišel za učitelem, aby se s ním rozloučil, Chuang-po řekl: „Nemáš myslet na jiné další místo tvého budoucího pobytu než na obydlí Ta-jüe, který žije u řeky v Kao-anu⁽¹⁾. Jdi k němu a on ti jistě bude schopen dostatečně vše vysvětlit.“

Když tam Mistr dorazil, Ta-jü se ho zeptal: „Odkud jsi přišel?“

Mistr řekl: „Přišel jsem od Chuang-Poa.“

Ta-jü řekl: „Učil tě Chuang-po ve slovech či nějakých frázích?“

Mistr řekl: „Třikrát jsem se ho zeptal, co je základní význam buddhovy Dharmy, a třikrát jsem byl uhozen. Nevím, zda-li jsem udělal něco chybně či nikoliv.“

Ta-jü řekl: „Chuang-po je ta stará dobrá babička, která se vyčerpává na tvůj dluh, a ty si sem přijdeš a zeptáš se, zda-li jsi udělal či neudělal něco špatně!“

Po těchto slovech Mistr zakusil velké osvícení. Řekl: „Vskutku zde nebylo vůbec nic tak těžkého v Chuang-poově učení o buddhově Dharmě!“

Ta-jü si ho změřil a řekl: „Ty malý noční pochcávánku! Před minutou ses ptal, zda neděláš něco chybně, a nyní tu říkáš, že tu není nic těžkého na Chuang-poově učení o buddhově Dharmě! Jaký druh pravdy si myslíš, že jsi tu objevil? Ven s tím! Ven s tím!“

Mistr třikrát dloubl Ta-jüa do žeber svou pěstí.

Ta-jü to nechal být a řekl: „Tvůj učitel je Chuang-po. Ty nejsi mojí starostí!“

Mistr odešel od Ta-jüa a vrátil se k Chuang-poovi. Když ho Chuang-po uviděl přicházet, řekl: „Tento chlapeček pořád přichází a odchází, přichází a odchází – kdy s tím bude hotov?“

Mistr řekl: „A to všechno jen kvůli Vaší babičkovské laskavosti!“ Potom, když ukončil běžné pozdravy, šel a stál přímo před Chuang-poem.

Chuang-po řekl: „Kde jsi byl?“

Mistr řekl: „Dal jsem na vaši laskavou radu a šel jsem navštívit Ta-jüa.“

Chuang-po řekl: „Měl pro tebe Ta-jü nějaké slovo či frázi?“

Mistr mu pak zopakoval to, co se odehrálo mezi ním a Ta-jüem.

Chuang-po řekl: „Kdybych náhodou odložil právě nyní svoje ruce na tohoto mládenečka, musel bych ho pořádně zmlátit!“

Mistr řekl: „Co že jsi řekl, že budeš dělat? Můžeš to zkusit ihned!“ Poté dal Chuang-poovi facku.

Chuang-po řekl: „Ty rozzuřený idiote, přišel jsi nazpět, abys zatahal tygra za vousy!“

Mistr na něho zařval.

Chuang-po řekl: „Mnichu, odtáhni tohoto rozzuřeného idiota odsud a zaveď ho do mnišské haly!“

Později Wei-šan povyprávěl o této příhodě s Jang-šanem. Zeptal se ho: „Dlužil v té chvíli Lin-ťi něco Ta-jüovi nebo byl zavázán Chuang-poovi?“

Jang-šan řekl: „Nejenom, že se projel na tygří hlavě, ale zatahal také tygra za ocas.“

Poznámka

1. Místo u řeky Ťin v Kiangsi. Ta-jü byl Dharmový nástupce Kuei-cunga, ale nic jiné o něm není známo.

Mistr sázel borovice, když v tom za ním přišel Chuang-po a zeptal se: „Proč tu na odlehklých místech sázíš tolik těch borovic?“

Mistr řekl: „Za prvé, abych zlepšil vnější okolí chrámu. Za druhé, abych vyznačil cestu lidem, kteří sem poté přijdou.“

Když to dořekl, vzal svoji motyku a zaryl třikrát do země.

Chuang-po řekl: „Může tomu tak být, nicméně jsi již otestoval třicet ran mé hole!“

Opět vzal Mistr svoji motyku a zaryl s ní třikrát do země, přičemž velmi hlasitě zafuněl. Chuang-po řekl: „Pokud moje linie přejde na tebe, bude se jí velmi dařit na celém světě.“

Později Wei-šan sdělil tuto příhodu Jang-šanovi a zeptal se ho: „Chtěl Chuang-po v době, kdy toto sděloval, pověřit pouze Lin-ťiho v pokračování své linie nebo měl na mysli ještě někoho jiného?“

Jang-šan řekl: „Byl tu ještě někdo jiný. Ale byl to někdo, kdo žil o mnoho let později, a tak váhám, zda-li se ti o něm mám zmínit, Ctihodný.“

Wei-šan řekl: „Může tomu tak být, nicméně stejně bych rád o tom věděl něco víc. Prosím pokus se mi sdělit to, co můžeš.“

Jang-šan řekl: „Vládce označuje jih a jeho vojska jsou podrobena ve Wu a Jüe. Když se střetnou s velkým větrem, ustanou.“ (Proroctví týkající se Ctihodného Feng-süe).⁽¹⁾

Poznámka

1. Slova v závorkách jsou poznámkou, která již byla v textu. Podle obvyklé interpretace Jang-šanových záhadných slov se slovo *jih* (*nan*) vztahuje k Nan-jüanovi Chuej-jungovi (zemřel přibližně roku 950), čtvrtému patriarchovi Lin-ťiovy linie; poznámka o Wu a Jüe se vztahuje nejspíš k jeho Dharmovému nástupci Feng-süehovi Jen-čaoovi (896-973), který přišel z provincie Wu-Jüe. Předpověď týkající se velkého větru prorokuje, že pod Feng-süenovým vedením se čchanové učení rozroste do všech koutů světa.

Mistr stál v blízkosti Te-šana.⁽¹⁾ Te-šan řekl: „Jsem dnes unavený!“

Mistr řekl: „Co že to tento starý chlápek říká ve svém spánku?“

Te-šan ušetřil Mistrovi políček.

Mistr chytil Te-šanovu stoličku, na které seděl, a obrátil ji vzhůru nohama.

Te-šan to nechal být a věc byla u konce.

Poznámka

1. Te-šan se již objevil v části 34.

Mistr společně s dalšími mnichy okopával pole, když v tom přišel Chuang-po. Mistr přestal s prací, opřel se o svoji motyku a čekal.

Chuang-po řekl: „Tento chlapec je unaven, že?“

Mistr řekl: „Nezvedl jsem ještě svoji motyku, tak proč bych měl být unaven?“

Chuang-po mu dal ránu. Mistr mu sebral jeho hůl a začal do něho rýpat, až Chuang-po upadl na zem.

Chuang-po zavolal *wei-na*: „*Wei-no*, pomoz mi vstát!“⁽¹⁾

Wei-na přiběhl, aby učiteli pomohl na nohy a řekl mu: „Ctihodný, proč strpíte od tohoto vzteklého šílence takové sprostárny?“

Jakmile se Chuang-po postavil na nohy, ubalil *wei-novi* ránu.

Mistr, okopávající zemi, k tomu dodal: „Na jiných místech je pochovávají mrtvé, ale na našem místě pochováváme lidi zaživa!“

Později se Wei-šan zeptal Jang-šana: „Co mělo znamenat to, že Chuang-po uděřil *wei-nu*?“

Jang-šan řekl: „Když uteče opravdový zloděj, muž, který ho honil, bude zbit.“

Poznámka

1. *Wei-na* je předák, který dohlíží na práce v chrámu. *Wei-na* je čínský překlad sánskrtského slova *karmadána*.

Mistr seděl jednoho dne v meditaci před mnišskou halou, když v tom uviděl Chuang-poa, jak přichází. Ihned zavřel své oči. Chuang-po naznačil, jako by byl polekán, a vrátil se do svého příbytku.

Mistr se vydal do jeho příbytku a omluvil se mu. Hlavní mnich stál opodál v blízkosti Chuang-poa.

Chuang-po řekl: „I když je tento mnich mladý, chápe, co je jeho povinností!“

Hlavní mnich řekl: „Ctihodnosti, nemůžete se nohama dotýkat země, jestliže vzdáte úctu a souhlas tomuto mladému chlapci!“

Chuang-po si sám sobě dal facku na ústa. *(pozn. č. př.: Zde nejspíš došlo k situaci, kdy Chuang-po předčasně vzdával hold Lin-ťimu a kdy byl hlavním mnichem upozorněn, že by se Lin-Ťi měl stát nástupcem až poté, kdy Chuang-poa budou vést na „marách“, tedy v době, kdy nebude stát nohama na zemi.)*

Hlavní mnich řekl: „Pokud to chápete, je to v pořádku.“

Mistr ležel v mnišské hale a spal. Chuang-po tam přišel a uhodil svojí holí do podlahy, na které se meditovalo.

Mistr zvedl svou hlavu, ale když zjistil, že to byl Chuang-po, vrátil se zpět ke spánku.

Chuang-po uhodil opět do podlahy a šel na druhý, vyšší konec haly.⁽¹⁾ Tam uviděl hlavního mnicha, jak sedí v meditaci. Řekl: „Mladý mnich na nižším konci haly je v meditaci. Co však děláš ty, zbloudilče, v polosnech!“

Hlavní mnich řekl: „Co je tomuto starému chlápkovi do toho!“

Chuang-po uhodil do podlahy a pak opustil halu.

Později se Wei-šan zeptal Jang-šana: „Když Chuang-po přišel do mnišské haly, co to mělo znamenat?“

Jang-šan řekl: „Dva vítězové v jednom hodů.“⁽²⁾

Poznámky

1. Meditační hala je čelem na východ. Meditační podlaha na severní straně haly se nazývala vyšší stranou a meditační podlaha na jižní straně byla nižší stranou.

Jednoho dne šla skupina mnichů pracovat na pole a Mistr šel společně s nimi vyzadu.

Chuang-po otočil hlavu, a když uviděl Mistra, jak má prázdné ruce, zeptal se: „Kde je tvoje motyka?“

Mistr řekl: „Někdo s ní odešel.“

Chuang-po řekl: „Pojď sem. Chci s tebou vyřídit tuto záležitost.“⁽¹⁾

Mistr šel k němu. Chuang-po zvedl svoji motyku a řekl: „Když je motyka v této poloze, nikdo ve světě ji nemůže chytit a sebrat mi ji.“

Mistr se vrhl po motyce, uchopil ji do dlaně, vztyčil ji a řekl: „Co potom dělá v *mě* ruce?“

Chuang-po řekl: „Dnes tu byl někdo, kdo udělal dobrý kus práce!“ Pak se sebral a odešel zpět do kláštera.

Později se Wei-šan zeptal Jang-šana: „Jak je možné, že mohl Lin-ťi odebrat motyku Chuang-poovi, když on ji držel pevně v ruce?“

Jang-šan řekl: „Zloděj je malý vzhledem, ale chytřejší než jeho moudřejší předchůdci.“⁽²⁾

Poznámky

1. Zde, i když to zní jako metafora, mají slova „někdo“ či „tuto záležitost“ zvláštní význam.
2. Přísluví té doby.

Mistr byl poslán Chuang-poem, aby doručil dopis Wei-šanovi.⁽¹⁾ V té době byl u Wei-šana přijímáním návštěvníků pověřen Jang-šan, který Mistra přivítal jako první. Když si Jang-šan převzal od Mistra dopis, řekl: „To je dopis Chuang-poa. Kde je však tvůj dopis?“

Mistr mu dal facku.

Jang-šan pochopil jeho gesto a řekl: „Bratře, jestliže víš tak mnoho, pak to skončeme.“ Společně se pak vydali k Wei-šanovi.

Wei-šan se zeptal: „Kolik mnichů má můj bratr Chuang-po?“

Mistr řekl: „Sedmset mnichů.“

Wei-šan řekl: „Kdo je mezi těmi mnichy ten hlavní a vůdčí?“

Mistr řekl: „Ten, kdo ti právě předal tento dopis!“

Pak se Mistr zeptal Wei-šana: „Ctihodný, kolik mnichů máš tady ty?“

Wei-šan řekl: „Patnáct set mnichů.“

Mistr řekl: „To je dost!“

Wei-šan řekl: „Bratr Chuang-po jich má také nemnoho.“

Když se Mistr chystal odejít od Wei-šana, Jang-šan ho vyprovodil z místnosti a řekl: „Jestliže půjdeš později na sever, nalezněš tam místo svého nového působiště.“

Mistr řekl: „Proč by tomu tak mělo být?“

Jang-šan řekl: „Prostě jdi. Objeví se tam někdo, kdo ti jistě pomůže, bratře. Ale tento muž bude mít hlavu, ale žádný ocas, bude mít začátek, ale žádný konec.“

Později, když Mistr dorazil do Čen-čou, objevil tam Pchu-chua, který zde již žil. Když Mistr začal učit, Pchu-chua mu pomáhal. Ale Mistr tu nežil dlouhou dobu a Pchu-chua opustil svět, tělo a vše.

Poznámka

1. Lin-ťi cestoval z hory Chuang-po v Kiangsi na horu Wei v Chunanu, vzdálené od sebe přibližně 230 mil.

Mistr dorazil nazpět k Chuang-poovi v průběhu letní sezóny.⁽¹⁾ Zde přistihl Chuang-poa, jak si čte sútry.

Mistr řekl: „Myslel jsem si, že musíš být docela normální. Nyní však zjišťuji, že jsi prostě stará Ctihodnost, přežvykující černé fazole!“⁽²⁾

Poté, co tam Mistr pobyl několik málo dní, rozhodl se, že toto místo opustí.

Chuang-po řekl: „Přišel jsi uprostřed letní sezóny a nyní chceš odejít, aniž bys tu byl do konce léta?“

Mistr řekl: „Přišel jsem jen na krátkou dobu, abych vzdal úctu, Ctihodný.“

Chuang-po mu dal ránu a vyhnal ho.

Poté, co Mistr ušel pár mil, začal mít o této věci pochybnosti, a tak šel zpět a dokončil svůj pobyt v klášteře do konce léta.

Když skončilo léto, přišel Mistr za Chuang-poem, aby se s ním rozloučil. Chuang-po se ho zeptal: „Kam půjdeš?“

Mistr řekl: „Jestliže nepůjdu do Che-nanu, pak půjdu zpět do Cho-peje.“

Chuang-po do něho strčil. Mistr uchopil Chuang-poovu ruku a uštědřil mu políček svou dlaní.

Chuang-po se hlasitě zasmál a zavolal svého pomocníka a řekl mu: „Přines mi meditační stoličku mistra Po-čanga a opěradlo na ruce!“⁽³⁾

Mistr řekl: „Pomocníku, přines mi také trochu ohně!“⁽⁴⁾

Chuang-po řekl: „Máš pravdu, samozřejmě. Ale vem si stejně ty věci s sebou. Později je můžeš použít, aby ses díky nim mohl posadit na jazyky lidí světa!“

Později se Wei-šan zeptal Jang-šana na toto: „Zradil Lin-ťi Chuang-poa a ne splnil jeho očekávání či nikoliv?“

Jang-šan řekl: „Ne, nezradil.“

Wei-šan řekl: „Co si o tom myslíš?“

Jang-šan řekl: „Jakmile zná někdo své závazky, ví také, jak je splatit.“

Wei-šan řekl: „Odehrály se v minulosti podobné případy, jako byl tento?“

Jang-šan řekl: „Byly zde takové případy. Udály se však před tak dávnou dobou, že nevím, zda-li se o nich mám zmiňovat, Ctihodný.“

Wei-šan řekl: „Může tomu tak být, nicméně bych stál o to, aby ses mi o nich zmínil. Řekni, co můžeš.“

Jang-šan řekl: „Při shromáždění, když Buddha přednášel *Suramgama sūtru*, ho Ánanda chválil těmito slovy: „Máte tak hlubokou mysl a předkládáte ji na všech bezpočetných místech vesmíru. To je to, co se nazývá splácení závazků Buddha!“⁽⁵⁾ Není právě toto příklad, jak splatit závazky?“

„Máš pravdu, máš pravdu,“ řekl Wei-šan. „Jestliže něčí pochopení je pouze shodné s tím, jaké má jeho učitel, zmenšuje učitelovu zásluhu na polovinu. Pouze když jeho pochopení překoná to poznání, které má jeho učitel, je tím pravým kandidátem pro pokračování v učitelově linii.“

Poznámky

1. Letní sezóna v čchanových chrámech obvykle trvá od šestnáctého dne čtvrtého lunárního měsíce do patnáctého dne sedmého měsíce. Během této doby se od mnichů nepředpokládalo, že budou cestovat po okolí, takže Lin-ťi porušil zvyklost tím, že přišel do kláštera v polovině letní sezóny.
2. Akt čtení sūter a textů v čínštině je připodobňován k požívání černých fazolí, neboť znaky vypadají někdy jako fazole.
3. Po-čang Chuaj-chaj (720–814) byl učitelem Chuang-poa. Chuang-po tím naznačuje, že předává učení Po-čanga Lin-ťimu.
4. Naznačuje, že má v úmyslu spálit meditační stoličku a opěradlo na ruce.
5. Citováno z kapitoly 3 *Suramgama sūtry*. Ánanda byl Šakjamuniho nejbližší žák a jeho osobní pomocník.

Mistr přišel k Bódhidharmově památné věži.⁽¹⁾ Strážce památníku řekl: „Pokloní se Vaše Ctihodnost nejprve Buddhovi nebo dříve patriarchovi (Bódhidharmovi)?“

Mistr řekl: „Já se nepokloním ani Buddhovi ani Bódhidharmovi.“

Strážce památníku řekl: „Má Vaše Ctihodnost nějaký odpor k Buddhovi a patriarchovi?“

Mistr zatřásl s jeho rukávy a odešel.

Poznámka

1. Památná věž označuje hrobku Bódhidharmy, prvního patriarchy, který představil čchanové učení lidem v Číně. Památník je v chrámu nazývaném Ting-lin-ssu na hoře Siung-er v Che-nanu.

Když Mistr putoval pěšky po kraji, přišel také k Lung-kuangovi.⁽¹⁾

Lung-kuang právě vstoupil do haly, aby zde přednesl žákům učení. Mistr mu šel vstříc a zeptal se ho: „Jak je možné zvítězit bez opatření zbraně pouzdrem?“

Lung-kuang, který již seděl v křesle, se postavil.⁽²⁾

Mistr řekl: „Můj drahý dobrý příteli, jistě máš nějaké prostředky, abys mi pomohl!“

Lung-kuang měl oči upřené a hlasitě vzdychal.

Mistr na něho ukázal prstem a řekl: „Starý chlápku, zajisté jsi dnes ztracen!“

Poznámky

1. O Lung-kuangovi není nic známo.
2. Toto gesto mělo být odpovědí.

Když Mistr dorazil do San-fengu, reverend Pching⁽¹⁾ se ho zeptal: „Odkud jsi přišel?“

„Od Chuang-poa,“ řekl Mistr.

Pching řekl: „Jaký druh učení a fráží ti Chuang-po sdělil?“

Mistr řekl: „Zlatý vůl spadl minulou noc do ohniště. Od té doby po něm nebyla ani stopa.“

Pching řekl: „Při podzimním zlatavém vánku fouká na nefritovou flétnu. Kdo je tím, kdo vnímá a poznává melodii?“

Mistr řekl: „Prošel přímo skrze desetitisícenásobnou bariéru a nezdržuje se ani v čirých výšinách nebe.“

Pching řekl: „Tvoje odpovědi jsou příliš vznešené!“

Mistr řekl: „Drak dal život zlatému fénixovi, který si proklestil cestu tyrkysem nebes.“

Pching řekl: „Sedni si na chvíli a vypij si svůj čaj.“

Později se zeptal: „Byl jsi v nedávné době ještě někde jinde?“

Mistr řekl: „U Lung-kuanga.“

Pching řekl: „Jak se nyní daří Lung-kuangovi?“

Mistr se zvedl a odešel.⁽²⁾

Poznámky

1. O reverendu Pchingovi z hory San-feng není nic známo.
2. Jako příklad zde uvedu Akizukiho interpretaci této tajemné výměny, která je založena na tradičním japonském výkladu tohoto textu. Není zaručené, že právě toto měli Lin-ťi a Pching v úmyslu při sdělování svých poznámek, ale je možné a opravdu pravděpodobné si to takto vyloužit: Pching řekl: „Jaký druh učení a fráží ti Chuang-po sdělil?“ Mistr řekl: „Zlatý vůl upadl minulou noc do ohniště. Od té doby po něm nebyla ani stopa.“ (Chuang-po mě učil nejvyšší pravdu, kde mizí veškeré duality.) Pching řekl: „Při podzimním zlatavém vánku fouká na nefritovou flétnu. Kdo je tím, kdo vnímá

a poznává melodii?“ („Učení Chuang-poa je opravdu vznešené. Ale jsi opravdu schopen mu porozumět?“)

Mistr řekl: „Prošel přímo skrze desetitisícenásobnou bariéru a nezdržuje se ani v čirých výšinách nebe.“ („Nejenom, že jsem to pochopil, ale dostal jsem se za to!“)

Pching řekl: „Tvoje odpovědi jsou příliš vznešené!“ („Pustil jsi to z ruky!“)

Mistr řekl: „Drak dal život zlatému fénixovi, který si proklestil cestu tyrkysem nebes.“ („Drak nebo-li Chuang-po, stvořil fénixe, Lin-tiho, který dosáhl nejvyšších výšin.“)

Pching řekl: „Sedni si na chvíli a vypij si svůj čaj.“ („Pching se vzdává boje.“)

Když Mistr přišel k Ta-cuovi,⁽¹⁾ našel jej, jak sedí ve svém příbytku.

Mistr řekl: „Co to má jako znamenat, že tu tak sedíš vzpřímeně ve svém pokoji?“

Ta-cu řekl: „Studená borovice, osamocený odstín, odlišný po tisíce let. Tamní staří braši oškubávají květy, které pučí na deseti tisíci místech.“

Mistr řekl: „Nyní jako předtím, provždy překračující stav Dokonalé Moudrosti. Ale Tři hory jsou uzamčeny za desetitisícenásobnou bariérou.“⁽²⁾

Ta-cu vykřikl.

Mistr také vykřikl.

Ta-cu řekl: „Co je to?“

Mistr zatřásl s jeho rukávy a odešel.

Poznámky

1. Chuan-čung (780–862) z hory Ta-cu v Chang-čou, Dharmový nástupce Po-Čang Chuaj-chaje.
2. *Ta-jüan-ling-č* neboli Velká Dokonalá Zrcadlová Moudrost - jedna ze čtyř druhů moudrosti, která podobně jako zrcadlo odráží všechny věci tak, jak ve skutečnosti jsou. Tři hory jsou všeobecně brány jako tři ostrovy ve východním moři, kde podle čínské lidové tradice přebývají nesmrtelní. Ale jeden komentátor se domnívá, že se to váže na horu se třemi vrcholy zvané Tři hory na Jangce jihozápadně od Nankingu, o které se zmiňuje Li Po (701–762) v básni zvané „Vyšplhání na fénixovu terasu v Tin-lingu.“

Když Mistr přišel do Siang-čou k Chua-jenovi⁽¹⁾, našel tam Chua-jena, jak se opírá o svoji berlu, a vypadalo to, jako kdyby spal.

Mistr řekl: „Reverende, co míníte touto dřímotou?“

Chua-jen řekl: „Prvotřídní čchanový muž není samozřejmě stejný jak všichni ostatní.“

Mistr zavolal pomocníka a řekl mu: „Pomocníku, udělej nějaký čaj a přines ho tomuto reverendovi.“

Chua-jen si nechal přivolat *wei-nu* a řekl mu: „Pohlédni, tento pán, co sem přišel, sedí na třetí lóži.“⁽²⁾

Poznámky

1. Pravděpodobně to je Chua-jen-jüan ze Siang-čou, Chupeh; nevíme, kdo zde byl v té době mistrem.
2. O *wei-novi* je zmínka v části 51, poznámka 1. Třetí lóže je v meditační hale místo odlišné od ostatních, kde může sedět mnich, který pomáhá instruovat ostatní mnichy. Chua-jen tak označuje Lin-ťiho vznešeným termínem *šang-co*, neboli „vyšší místo (lóže)“.

Když přišel Mistr k Cchuej-fengovi⁽¹⁾, Cchuej-feng se ho zeptal: „Odkud jsi přišel?“

„Od Chuang-poa,“ řekl Mistr.

Cchuej-feng řekl: „Jaké učení a fráze používá Chuang-po k tomu, aby poučil lidi?“

Mistr řekl: „Chuang-po nemá žádné učení ani fráze.“

Cchuej-feng řekl: „Proč žádné nemá?“

Mistr řekl: „I kdyby měl nějaké, byly by jen částí, ne celkem.“

Cchuej-feng řekl: „Přesto se pokus zmínit o těch částech.“

Mistr řekl: „Šíp dělá čáry na západní obloze.“ (*pozn. č. př.: Dokonalé učení se vyznačuje tím, že za sebou nezanechává stopy.*)

Poznámka

1. Totožnost Cchuej-fenga není známa.

Když Mistr dorazil k Siang-tchienovi⁽¹⁾, zeptal se ho: „Ani obyčejný smrtelník, ani světec – prosím Vás, Mistře, rychle mluvte!“

Siang-tchien řekl: „Jsem takovým, jakého mne vidíš.“

Mistr na něho zařval a pak řekl: „Vy všechny oholené hlavy – jaký druh potavy doufáte, že naleznete na místě, jakým je toto?“⁽²⁾

Poznámky

1. Totožnost Siang-tchien je neznámá.
2. Tato slova jsou adresována následovníkům jejich učitele, tj. žákům Siang-tchien.

Když Mistr přišel k Ming-chuaovi⁽¹⁾, vyslechl si od něho toto: „Přicházení a odcházení, přicházení a odcházení – k čemu to všechno je?“

Mistr mu na to řekl: „Prostě jen toulání se krajem a ochození slaměných sandálů.“

Ming-chua řekl: „K čemu to je na konci všeho dobré?“

„Tento starý muž ani neví, jak má mluvit,“ řekl Mistr.

Poznámka

1. Totožnost Ming-chua není známá.

Mistr šel za Feng–linem⁽¹⁾. Na cestě potkal starou ženu.

Žena se zeptala: „Kráčíš někam daleko?“

„Až k Feng–linovi,“ odpověděl Mistr.

Stará žena řekla: „Myslím, že zjistíš, že Feng–lin není právě nyní v pořádku.“

Mistr se zeptal: „Kráčíš někam daleko?“

Stará žena se začala vzdalovat.

Mistr na ni zavolal. Ona se obrátila, zatímco Mistr se neotočil a vzdálil se.⁽²⁾

Poznámky

1. Totožnost Feng–lina není známá.
2. Některé překlady používají místo výrazu „vzdalovat“ výraz „udeřit“. Zdá se však nepravděpodobné, že by se stará žena a Lin–ťi navzájem mezi sebou mlátili.

Když Mistr přišel k Feng-linovi, ten mu řekl: „Je tu něco, na co bych se tě rád zeptal, mohu?“

Mistr řekl: „Jak můžeš vytrhnout maso a způsobit ránu?“

Feng-lin řekl: „Měsíc svítí na moře a nikde není jediný stín, přesto se podaří rybám zamotat se tak, že ztratí svoji cestu.“

Mistr řekl: „Jestliže je měsíc na hladině moře bez stínu, jak je možné, že plovoucí ryby ztratí svoji cestu?“

Feng-lin řekl: „Pozoruj vítr a poznáš, jaký druh vln se zvedne. Loď, houpající se na vodě, roztahuje plachty.“

Mistr řekl: „Osamělý měsíc svítí samoten, řeka a hory se utišily. Smíchem zařvu tak, že nebe a země se zděsí.“

Feng-lin řekl: „Pro mě za mě používej si svůj třípalcový jazyk k oslnění nebe a země. Ale snaž se mi nyní vysvětlit jednou frází situaci, které tu nyní čelíme!“

Mistr řekl: „Jestliže potkáš na cestě mistra šermíře, musíš se vzdát svého meče. Ale jestliže potkáš někoho, kdo není skutečným básníkem, nikdy ho básní neobdařuj.“⁽¹⁾

Feng-lin se v tomto bodě vzdal.

Mistr pak napsal báseň:

Velká Cesta nezná žádné přirovnání typu podobné nebo odlišné;
může jít západním nebo východním směrem.

Jiskry z křemene by ji stejně nemohly předstihnout, šlehy blesku by nemohly dosáhnout takové dálky.

Wei-šan se zeptal Jang-šana: „Jestliže by jiskry z křemene nemohli předstihnout tuto Cestu, šlehy blesku by nemohly dosáhnout takové dálky, jak by potom byli všichni moudří lidé v předešlé době schopni učit ostatní?“

Jang-šan odpověděl: „Co si myslíš, Ctihodný?“

Wei-šan řekl: „Prostě žádná slova nebo vysvětlení nedostihnou pravý význam.“⁽²⁾

Jang-šan řekl: „Ne, tak to není!“

Wei-šan řekl: „Dobře tedy. Co si myslíš ty?“

Jang-šan řekl: „Oficiálně není dovoleno ani jehle, aby prošla, ale osobně je možné dostat na druhou stranu celé vozy a koně!“

Poznámky:

1. Běžné přísloví té doby.
2. Citace z *Suramgama sūtry*, kapitola 3.

Jednou šel Mistr za Ťin-niouem.⁽¹⁾ Ten ho uviděl přicházet, položil si svoji hůl na kolena a sedl si vzpřímeně doprostřed brány.

Mistr třikrát rukou zaklepal na jeho hůl a pak vstoupil do mnišské haly a sedl si na místo číslo 1.

Ťin-niou se přišel za ním podívat a řekl: „Jsou tu vhodné ceremonie, které by se měly dodržovat v případě, když se potká host s hostitelem. Odkud jsi přišel, pane, že se chováš tímto urážlivým způsobem!“

Mistr řekl: „Starý reverende, co že jste to říkal?“

Ťin-niou se chystal otevřít ústa, když vtom mu Mistr jednu ubalil. Ťin-niou naznačil, jako by padal dolů, zatímco Mistr mu šoupl ještě jednu.

Ťin-niou řekl: „Dnešek není mým dnem!“

Wei-šan se zeptal Jang-šana: „Bylo zde mezi těmito dvěma starými pány nějaké vítězství nebo porážka, nebo zde nic takového nebylo?“

Jang-šan řekl: „Co se týče vítězství, vyhráli na celé čáře. A co se týče porážky, prohráli na celé čáře.“⁽²⁾

Poznámky

1. Byl pravděpodobně Dharmovým nástupcem Ma-cua, i když o něm není nic zcela jistého známo.
2. Neboli lze použít ustálený komentář: „Co se týče vítězství, oba vyhráli. a co se týká porážky, oba prohráli.“

Když byl Mistr připraven odejít ze světa, zvedl se ze svého místa a řekl: „Poté co budu pryč, nesmíte zničit mé Pravé Dharmové Oko!“⁽¹⁾

San-šeng⁽²⁾ přistoupil k Mistrovi a řekl: „Kdo by si odvážil zničit Mistrovo Pravé Dharmové Oko?“

Mistr řekl: „Co byste potom řekli, kdyby se vás někdo na toto zeptal?“

San-šeng vykřikl.

Mistr řekl: „Kdo ví? Moje Dokonalé Dharmové Oko může být zcela hladce zničeno tímto slepým oslem, co tu stojí!“

Když ukončil svoji řeč, zůstal vzpřímeně sedět a vstoupil do nirvány. (*pozn. č. př.: Jeho život vyhasl nejspíš zástavou dechu.*)

Poznámky:

1. *Čeng-fa jen-cang* (jap. *shóbógenzō*), doslova „oko a poklad Dokonalé Dharmy“, základní pravda buddhismu.
2. San-šeng Chuej-žan, který pomohl po Lin-ťiho smrti sestavit *Zápis Mistra Lin-ťiho*.

Nápis na pagodě čchanového mistra Lin-ťi Huej-čaoa⁽¹⁾

Mistrovo vlastní jméno bylo I-süan. Narodil se v Nan-čhua v Tčhao-čou.⁽²⁾ Jeho příjmení bylo Sing. Již jako chlapec prokazoval neobvyklé kvality, a když o něco zestárl, byl znám svou poslušnou oddaností. Později se nechal ordinovat na mnicha, nechal si oholit hlavu a dostalo se mu plného zasvěcení a poučení o tom, jak dodržovat předpisy. Přesídlil se do kláštera, kde trávil veškerý čas tím, že se účastnil všech přednášek a horlivě studoval *vináju* a četl všechny dostupné sútry a písma.

Náhle se od toho odvrátil a prohlásil: „To jsou pouze medicíny a pomůcky, které slouží k záchraně světa. Nejsou však tou doktrínou, která byla zvláštním ojedinelým způsobem předávána mimo psaná písma!“ Rozhodl se tedy změnit svoji róbu a vydal se na cestu do jiných končin. Nejprve se dostal k Chuang-poovi, kde obdržel své první instrukce, a později navštívil Ta-jüe. Jejich vzájemné rozhovory jsou zaznamenány v této knize ve čtvrté části „Záznamy činů.“

Poté, co obdržel Dharmové uznání od Chuang-poa, vydal se do oblasti Cho-pej a stal se zde představeným malého kláštera přehlížejícího řeku Chu-tchuo jihovýchodně od města Čen-čou. Jméno Lin-ťi, což v překladu znamená „Ten, jenž přehlíží brod“, označuje umístění tohoto kláštera.

V té době ve městě již žil Pchu-čhua. Pohyboval se mezi běžnými lidmi a choval se jako bláznivý muž a nikdo z lidí nebyl sto říci, zda-li to byl obyčejný smrtelník či světec. Když sem přišel Mistr, Pchu-čhua mu pomáhal, ale jakmile začalo Mistrovo učení vzkvétat, Pchu-čhua opustil svět, tělo a všechno. Tento průběh událostí přesně odpovídal předzvěsti, kterou dříve učinil Jang-šan, čili „malý Šakjamuni“.⁽³⁾

Jednou se v oblasti, kde žil Mistr, ztrhla bitva a Mistr musel opustit chrám. Ale Velký velitel Mej Ťün-che se vzdal svého vlastního domu, který ležel upro-

střed města, a odebral se do chrámu, kde zanechal desku, na které Mistrovi napsal pozvání do svého sídla.⁽⁴⁾

Později Mistr odhodil své róby a šel na jih tak dlouho, až dorazil do prefektury Che. Místodržící v prefektuře, Mistrův stálý oddaný, ho vřele uvítal a bral ho jako svého učitele.⁽⁵⁾ Mistr u něho nepobyl dlouho, protože se po krátké době odebral do chrámu Sing-chua v prefektuře Ta-ming, kde zůstal a žil ve východní síni.⁽⁶⁾

Mistr nebyl nemocen, ale jednoho dne si náhle uklidil své róby, sedl si do svého křesla, a jakmile ukončil rozhovor se San-šengem, v klidu a míru odešel z tohoto světa. Bylo to v osmém roce Sien-tchungské éry dynastie Tchang, v roce s cyklickým znakem *ting-chaje* (867), desátého dne v prvním měsíci.⁽⁷⁾ Mistrovi žáci spálili celé jeho tělo a postavili zde v severozápadním cípu hlavního města prefektury Ta-ming pagodu. Hlava impéria poctila později Mistra titulem „čchanový mistr Chuej-čao“ (tzn. zenový mistr Moudrosti a Osvícení) a pagodě dala název „Čcheng-ling“ (Čirá a Svatá).⁽⁸⁾

Sepnul jsem své dlaně, poklonil jsem se a sepsal tyto stručné informace o Mistrově životě.

Tyto řádky jsou s úctou sepsány Dharmovým nástupcem Mistra, Jen-čaoem, který žil v chrámu Pao-šou v Čen-čou.⁽⁹⁾

Text byl zkontrolován dalším Dharmovým nástupcem Mistra Cchun-čchi-angem, který žil v chrámu Sing-chua v prefektuře Ta-ming.⁽¹⁰⁾

Poznámky

1. Tato slova ve vsuvkách byla přidána z verze zvané *Ku-cun-su-jü-lu*.
2. V současné době je to Jen-čou-fu v Šantungu.
3. Viz část 55. V textu *Jang-šan jü-lu* a v dalších textech se píše o tom, že Jang-šan byl považován za Sia Š-ťia čili „malého Šakjamuniho“.
4. Již často bylo v jiných textech napsáno, že Mej, neboli Mo, Ťün-che je tzv. Mo Ťün-che (ale Mo je v druhém případě naspáno jinými znaky), tedy vojenský vůdce, který vládl s podporou Wang Junga, prince Čaoa, v době, kdy v roce 893 bylo město napadeno, ale nedávné výzkumy dokázaly, že tato spojitost je z časového hlediska nemožná.

5. Tradičně se má za to, že prefektura Che je prefektura Che-nan, tedy oblast jižně od Žluté řeky, kde byl Lin-ťi narozen, a že Wang, místodržící prefektury, je ten samý Wang, o kterém je zmínka v části 1 a 2. Zůstává však nevyjasněné, proč Lin- ťi, který znal úředníka Wanga již při svém pobytu v Čen-Čou, zde byl zobrazen jako někdo, kdo poznává Wanga poprvé v životě? Janagida věří tomu, že prefekturou Che je myšlena prefektura Che-čung, tedy v současné době tzv. oblast Šansi, a že zmínka o přivítání místodržícím Wangem by měla být ignorována. (Viz poznámka č. 1 v úvodu této knihy.)
6. Ta-ming je Wej-čou v Chepeh. Sing-chua-s' byl chrám Lin-ťiho Dharmového nástupce Cchung-ťianga.
7. Jiné zdroje jako např. *Cchu-tchang ťi 19*, *Sung Kao-seng čuan 12*, aj., uvádí datum jeho odchodu na desátý den čtvrtého měsíce Sien-tchung 7 (866).
8. Zdroje uvedené v poznámce 7 uvádí jiný název pagody, a sice Čcheng-sü (tj. Čirá a Prázdná).
9. Zdroje uvedené v poznámce 7 ho popisují jako „Představeného Čaoa z Pao-šou (ale název Pao je vypsán jiným znakem než tím, který je uveden v textu) z města Čen-čou“, ale zda-li to je ta samá osoba jako Jen-čao, není známo.
10. Tím se pravděpodobně myslí kontrola celého textu „Záznamu učení Lin-ťiho“ (*Lin-ťi lu*).

DODATEK

Následující dvě části dodatku, které lze nalézt v *Lin-ti lu*, v edici dynastie Ming *Ku-cun-su jü-lu*, se občas přidávají k edicím „Záznamů Lin-tiho“ (*Lin-ti lu*). Lze je například nalézt na straně 44–45 a 152–153 u Irijho textu a překladu. To, že tyto dvě části v edici dynastie Sung *Ku-cun-su jü-lu* nenalzáme, je činí podezřelými. První část dodatku se zcela jasně váže k frázi v Ma Fangově předmluvě k tomuto textu, i když je obtížné rozhodnout, co z toho bylo napsáno jako první. Druhá část dodatku je blízce svázána s materiálem nalezeným v části 55 Záznamů Lin-tiho (*Lin-ti lu*). Byly přeloženy pro potřebu čtenářů, i když v případě prvním není zcela jasné, jaký význam je v tom ukryt. První část je často považována za „Lin-tiho čtyři druhy osvícení a akce“. Viz poznámku 13 Ma Fangovy předmluvy. „Osvícení“ znamená učitelovo hodnocení studentova pochopení a „akce“ je činem, který učitel vykoná na základě tohoto hodnocení.

Mistr dal skupině poučení tímto rčením: „Někdy přijde nejprve osvícení a potom akce. Někdy přijde nejprve akce a osvícení až potom. Někdy jsou osvícení i akce současné. Někdy osvícení a akce nejsou současné.“

Když přijde nejprve osvícení a potom akce, je to důkaz toho, že je přítomná osoba. Když přijde nejdříve akce a osvícení ji následuje, pak je přítomná Dharma.⁽¹⁾ Když osvícení a akce jsou současné, je to jako odhánění oráčova vola, odebrání jídla od pusu hladovějícího, zlomení kostí a vytažení morku, udělení bolestného bodnutí jehlou nebo šídlem. Když osvícení a akce nejsou současné, jsou tu otázky a odpovědi, je tu ujasněno, kdo je host a kdo hostitel, voda se smíchá s bahnem a ve vztahu k vývoji jsou ustanoveny nějaké stupně. Jestliže je osoba opravdu vynikající, pak i předtím, než vyvstane nějaký problém, se vzhopí natolik, že vše dopadne hladce a přirozeným způsobem. Ale stále je zapotřebí další menší kopanec.“

Když Mistr poprvé potkal Pchu-chua, řekl: „Když jsem byl na jihu, abych tam zaslal dopis Wej-šanovi, dozvěděl jsem se, že zde již žiješ a čekáš tu na můj příchod. Nyní, když jsem již přišel, ti umožním, abys mi pomohl. Doufám, že nyní budeš propagovat učení Chuang-poovy linie. Musíš mi k tomu dopomoci všemi prostředky.“

Pchu-chua řekl: „Měj se nyní dobře,“ a šel si svou cestou. Později sem přišel Kche-fu⁽²⁾ a Mistr na něj měl stejný požadavek. Kche-fu řekl stejným způsobem: „Měj se nyní dobře,“ a šel si svou cestou.

O tři dny později, řekl Pchu-chua Mistrovi, zvědavý na to, jak se Mistrovi daří toto: „Ctihodný, proč jsi mi právě toto nedávno řekl?“

Mistr sebral svou hůl a strčil do Pchu-chua a vyhodil ho.

O tři dny na to přišel i Kche-fu za Mistrem, aby zjistil, jak se mu daří a zeptal se Mistra: „Ctihodný, proč jsi uhodil Pchu-chua před třemi dny?“

Mistr znovu sebral svou hůl a uhodil s ní Kche-fua a vyhnal ho pryč.

Poznámky

1. Nebo je možné, že jestliže tato pasáž je spojena s částí 19 Záznamů Lin-ťiho (*Lin-ti lu*), pak je možné, že slovo *fa* by zde mělo být přeloženo jako „bytí, existence“. Viz poznámka 37, část 19.
2. Dharmový nástupce Lin-ťiho.

SLOVNÍK

Sánskrtská jména a výrazy jsou uvedeny v závorkách s plně rozpoznávacími značenky v tom případě, když se tento sánskrtský výraz liší od zjednodušené formy použité v překladu. Skt.=sánskrť; čín.=čínština; jap.=japonština.

ANANDA (skt. *Ānanda*) – Jeden ze Šakjamuniho deseti hlavních žáků. Doprovázel Šakjamuniho jako jeho osobní pomocník po mnoho a mnoho let a byl to Buddhův oblíbený žák.

ANGULIMALA (skt. *Angulimāla*) – Zbojník, jehož jméno znamená „náhrdelník z prstů“, který rozhodl, že zabije sto lidí a udělá si z jejich prstů náhrdelník. Zabil jich devadesát devět a byl rozhodnut zabít svoji vlastní matku jako stou osobu, když v tom narazil na Šakjamuniho, který ho pokáral a ihned z něho udělal svého následovníka.

ARAHAT – „Ctihodný“, následovník hinajány, neboli menšího povelu; buddhista, jenž překonal žádosti a osvobodil se z cyklu zrození a smrti. Sedmá nejvyšší úroveň existence v deseti světech (viz níže).

ASUROVÉ – V indické mytologii je to třída zlých démonů, kteří jsou neustále zapojeni v bitvě s bohem Indrou. Čtvrtá nejvyšší říše existence v deseti světech.

AVATAMSAKA SÚTRA (čín. *Chua-jen ťing*, jap. *Kegonkjō*) – Důležitá mahájánová sůtra, často překládána do angličtiny jako *Flower Garland Sutra* (Květinami ověncená sůtra).

BÓDHI – Moudrost neboli poznání z osvícení.

BÓDHIDHARMA – Indický mnich, který šel koncem pátého nebo začátkem šestého století do Číny a představoval lidem čchanové učení. Podle legendy přišel nejprve na jih Číny a později se vypravil na sever, kde strávil devět let praktikováním meditace s tváří obrácenou ke zdi. Je uctíván jako první patriarchy čínskému čchanovému buddhismu.

BÓDHISATTVA – Bytost, která se zavázala realizovat buddhovství a která ze svého soucítění neustále pracuje tak, aby i všichni ostatní realizovali buddhovství. Některé sūtry rozdělují bódhisattvovu praxi do padesáti dvou stupňů, a sice od úvodního rozhodnutí do konečné realizace osvětlení. Stezka bódhisattvy je devátou nejvyšší úrovní v deseti světech.

ČCHAN (jap. *Zen*) – Čínský termín označující sánskrtské slovo *dhjána* neboli meditace. Později se toto slovo používalo k označení buddhistické školy, kterou do Číny zavedl Bódhidharma. Tato škola klade velký důraz na meditační praxi.

DESET SVĚTŮ – Deset úrovní existence, do kterých se člení všechny živé bytosti v mahajánovém konceptu. Prvních šest reprezentuje říše obyčejných neboli neosvětlených bytostí. Jsou to 1) říše pekla, 2) říše hladových duchů, 3) říše zvířat, 4) *asurové*, 5) lidské bytosti a 6) nebeské bytosti. Nad těmito úrovněmi jsou říše osvětlených bytostí, jmenovitě 7) arahatové, 8) *pratjé-kabuddhové*, 9) *bódhisattvové* a 10) buddhové.

DHARMA (čín. *fa*, jap. *hó*) – Zákon, neboli tělo buddhistického učení. V čchanovém buddhismu je učení předáváno od učitele, neboli čchanového mistra, žákům. Ti, kdo obdrží plné tělo učení určitého učitele a jsou jím uznáni jako plně kvalifikovaní k předávání učení ostatním, jsou známi jako mistrovi Dharmoví nástupci.

DHARMOVÁ ŘÍŠE (skt. *Dharma-dhātu*) – 1. říše neboli sféra nejvyšší skutečnosti, 2. úplný vesmír.

DOBRÁ HVĚZDA (skt. *Sunaksātra*) – Žák Šakjamuniho, popsáný v kapitole 33 v *Nirvána sūtre*. I když byl znám svou schopností v recitaci sūter a písem, nebyl schopen pochopit jejich pravý význam, a tak byl zapleten v chybných názorech. Výsledkem toho upadl do pekla ještě v době, kdy žil.

DOBŘE POKLADY (skt. *Sudhana-résthī-dāraka*) – Bódhisattva popsáný v kapitole Ganda-vyúha, tj. „Vstoupení do Dharmové říše“ v *Avatamsaka sūtre*. Říkalo se mu Dobré poklady, protože v době jeho narození se objevily v jeho domě samy od sebe poklady jako zlato, stříbro a další. Když dospěl, cestoval po zemi, aby navštívil padesát tři *bódhisattvů* ve své snaze dosáhnout osvětlení, kterého se mu nakonec dostalo až od *bódhisattvy* Samantabhadry (viz níže).

- DVANÁCT ODDÍLŮ – Další označení buddhistických písem jako celku. Texty jsou klasifikovány do dvanácti skupin na základě jejich stylového výrazu.
- GAUTAMA – Rodné jméno Šakjamuniho, další jméno pro Šakjamuni Buddha.
- JAJNADATTA – Mladý muž z dobré rodiny, který si myslel, že ztratil svoji hlavu. Jeho příběh je popsán v *Suramgama sútře*.
- KALPA – V indické tradici to označuje nesmírně dlouhé časové období. Lin-ťi často mluví o *asamkhja kalpě*, přičemž *asamkhja* je prastarou indickou numerickou jednotkou označující nespočetně dlouhé číslo.
- KUAN-JIN (skt. *Avalókitéšvara*, jap. Kannon) – Známary *bódhisattva* v mahajánovém buddhismu, symbol soucítění, který na sebe bere mnoho rozličných forem, aby zachránil lidi od nebezpečí a utrpení. Původně to byla postava muže, ale v čínské a japonské umělecké tvorbě je tento *bódhisattva* běžně znázorňován v ženské formě. *Bódhisattva* je často znázorňován jako mající jedenáct tváří a tisíce rukou, aby pomáhal a byl viditelný pro všechny věřící.
- LANKAVATARA SÚTRA (čín. *Leng-čchia ťing*, jap. *Ryógakjō*) – Mahajánová sůtra, která byla důležitá při formování prvotního čchanového myšlení.
- MAJTRÉJA – Důležitý *bódhisattva* v mahajánovém buddhismu, který byl popsán Šakjamunim a který má symbolizovat Buddhu budoucnosti. Objeví se ve světě po 5 miliardách 670 milionech letech od doby umrtí Šakjamuniho.
- MANŽUŠRI – Významný *bódhisattva* v mahajánovém buddhismu, v sůtrách popisován jako žák Šakjamuniho a považován za symbol dokonalé moudrosti. Je obvykle zobrazován, jak jede na lvu. V Číně byl jeho kult velmi uctíván za doby dynastie Tchang a poutní místo bylo na hoře Wu-tchaj v Šansi.
- MENŠÍ POVOZ – Překlad termínu *hinajána*, kterým následovníci mahajánového buddhismu, neboli Velkého povozu, popisují učení prvotního buddhismu.
- NIRVÁNA – Konečné osvobození od utrpení, cíl snahy a praxe buddhisty, kde se nabývá té největší moudrosti.
- PARAMITA – Jsou to praxe, jejichž provádění je vyžadováno od mahajánových *bódhisattvů* za cílem získat osvícení. Obvykle se mluví o šesti *paramitách*, jmenovitě o dávání almužen, dodržování předpisů, zdrženlivosti, horlivosti v praxi, meditaci a moudrosti. V jedné části se Lin-ťi zmiňuje o deseti *pa-*

ramitách; je to těchto šest plus dovednost ve vhodných prostředcích, zasvěcení, síla a poznání.

PATRIARCHA – Termín, obvykle používaný u Lin-ťiho ve smyslu označení patriarchů čchanových škol v Číně, ze kterých je nejznámější Bódhidharma, první patriarcha čchanu v Číně, Chuej-neng, šestý patriarcha. Čchanová škola také mluví o dvaceti osmi patriarších v Indii, kteří přenášeli učení postupně nejprve od Šakjamuniho až k Bódhidharmovi.

PRATJÉKABUDDHA – Bytost, která je osvícena sama pro sebe neboli to označuje světce-samotáře; je to ten, kdo získal osvícení skrze své vlastní úsilí, ale neprojevil žádnou snahu osvětit druhé. Osmá úroveň v deseti světech.

SAMANTABHADRA – Vůdčí bódhisattva v mahajánovém buddhismu, známý v Číně jako Pchu-sien a v Japonsku jako Fugen. Symbol náboženské praxe, zobrazovaný často, jak jede na bílém slonu. V Číně měl jeho kult centrum na hoře Omei v Szechwanu.

SURAMGAMA SÚTRA (čín. *Leng-žen ťing*, jap. Ryógonkjó) – Důležitá mahajánová sůtra, často citovaná v jiných mahajánových písmech a zjevně hodně čtená v starodávné Indii.

ŠAKJAMUNI – „Světce z rodu Šakjů“, jméno Buddha naší éry, který skutečně žil a učil v Indii v době mezi pátým a šestým stoletím před Kristem.

ŠUNJÁTA – Prázdnota neboli nic (čín. *kchung*, jap. *kú*), mahajánový koncept nedvojnosti.

TATHAGÁTA (čín. *Žu-laj*, jap. *Nyoraj*) – Přízvisko neboli termín označující buddhu, dokonale probuzeného

TRIPITAKA – Kánon buddhistických písem. Je rozčleněn do třech velkých částí, sůter, textů *vináji*, neboli pravidel klášterní disciplíny a písem, čili komentářů.

TROJÍ TĚLO – Základní doktrína v mahajánovém buddhismu, kde se pojednává o třech aspektech, ve kterých osoba buddhy, probuzeného, může být zřetelná. Nejprve to je *Dharmakája*, neboli tělo Podstaty, tj. buddha jako čirá Dharma neboli Takovost. Za druhé to je *Sambhogakája*, neboli tělo Blaženosti, kterému se někdy říká tělo Odměny, kdy je buddha obdařen nekonečnými atributy blaženosti, získanými skrze praxi *bódhisattvy*. Třetí je

Nirmanakája, neboli tělo Přeměny, ve kterém se buddha zjevuje normálním věřícím, kteří se projevují ve světě, aby je zachránil.

TROJÍ SVĚT – Svět touhy, svět formy a svět bezforemnosti. Všechny tři části tvoří dohromady svět, ve kterém přebývají neosvícené bytosti, které přecházejí mezi šesti úrovněmi neboli říšemi existence (viz výše).

TŘI POVOZY – Tři typy učení určené pro lidi, kteří eventuálně chtějí realizovat úroveň *arahata*, *pratyékabuddhy* a *bódhisattvy*. Mahajánové texty, jako třeba *Lotosová sůtra*, nutí věřící, aby si nevšimli těchto tří úrovní (stupňů) či učení a následovali učení Jednoho povozy, které vede k buddhovství.

VAJROČANA – Buddha, který se vyskytuje zvláště v *Avatamsaka sůtře*, *Mahavajročana sůtře* a ostatních mahajánových sůtrách.

VIMALAKÍRTI – Ctihodný indický obchodník, který žil za doby Šakjamuniho a měl hluboké pochopení buddhistického učení. Je to symbol ideálního laického následovníka. Je to hlavní postava ve *Vimalakírti sůtře*.

WEJ-NA – Čínský výraz označující úředního správce, který má na starosti administrativní záležitosti v klášteře.

OBSAH

Úvod	3
Předmluva překladatele	9
Předmluva zaznamenaných řečí Mistra Lin-řího	11
První část: <i>Vstoupení do haly</i>	14
Druhá část: <i>Výuka žáků</i>	27
Třetí část: <i>Testování a ohodnocování</i>	79
Čtvrtá část: <i>Záznamy činů</i>	105
Dodatek	135
Slovník	137
Obsah	142

ZENOVÉ UČENÍ MISTRA LIN-ŤIHO

Vydalo nakladatelství ADA ve spolupráci
s nakladatelstvím PRAGMA jako svoji 10. publikaci
se svolením nakladatelství SHAMBHALA, Boston, USA.

1. vydání

Anglický překlad: Prof. Burton Watson

Český překlad: Aleš Adámek

Odpovědný redaktor: Petra Pavlíčková

Obálka: Aleš Adámek, Jan Šavřda

Sazba a grafická úprava: Jan Šavřda

ISBN 80-901653-9-7